TEVHİD

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ
EYLÜL '16 | YIL: 5 | SAYI: 52 | FİYATI: 10 TL | ISSN: 2148-4635

BAŞYAZI '34

MUVAHHİD ÖĞRETMENLERE TAVSİYELER

İNSANLAR KULAKLARINDAN ÖNCE GÖZLERİNDEN EĞİTİLİRLER

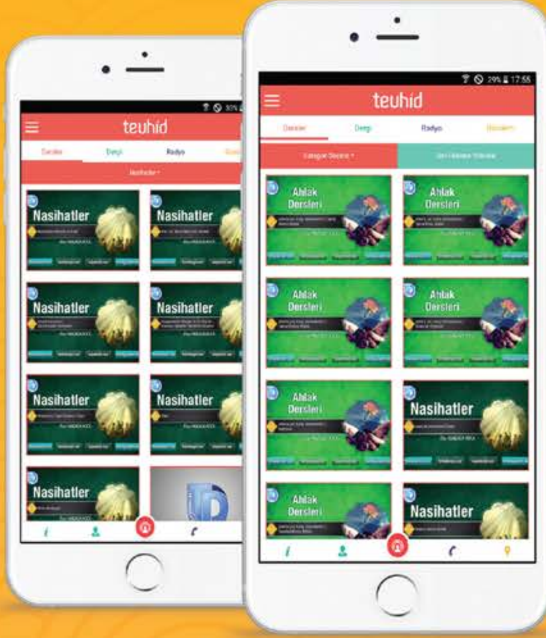
47
Mescid-i Dırar Olayı ve İbni Ubeyy'in Ölümü
Özcan YILDIRIM

04
Ferid AYDIN ile Tasavvuf Üzerine Röportaj
EBU HANZALA

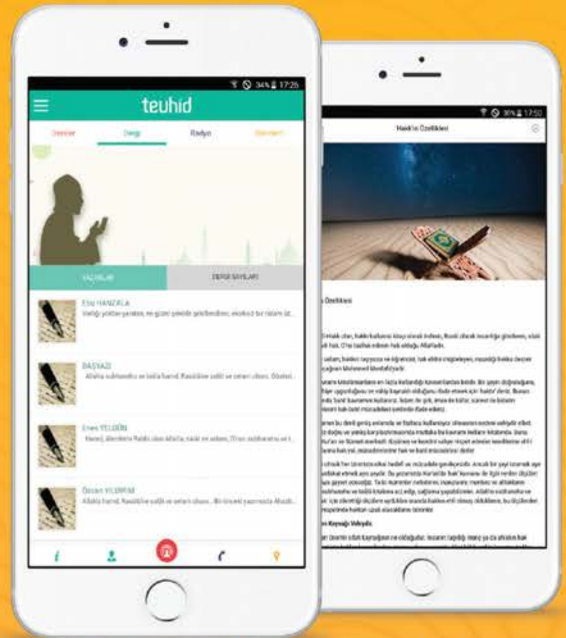
56
Ömer İbnu'l Hattab
Murat MÜSLİHAN

MOBİL

UYGULAMAMIZ ÇIKTI!

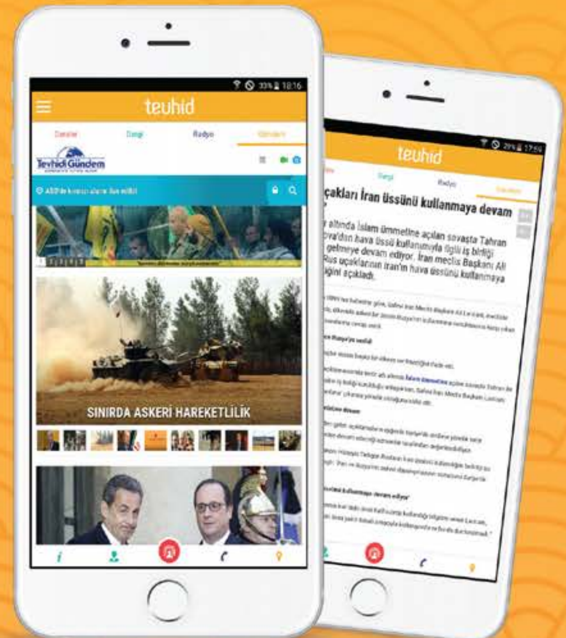
TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD DERGİSİ

RADYO TEVHİD

TEVHİDİ GÜNDEM

EDİTÖR

Allah’a hamd, Rasûlü’ne salât ve selam olsun.

Eğitim, İslam dininin önem verdiği ve teşvik ettiği amellerdendir hiç şüphesiz. Temelinin ailede başladığı ve farklı dallara bölünerek çeşitlendiği bir süreçtir. Bu süreçte ebeveynlerden başlamak üzere eğitimle ilgilenen her Müslümana önemli görevler düşmektedir.

Bu o kadar önemlidir ki; nesillerin iyi bir şekilde eğitilmesiyle İslam dininin sancağı yükselecek, Peygamberlerin davasına kaliteli/sorumluluk sahibi insanlar yetişecek ve Allah *subhanehu ve teâlâ* yeryüzünde hakkıyla takdir edilecektir. Ayrıca eğitimciler -açılan iyi bir çığırla- öğrencilerinin hayır amellerine ortak olma şerefine de nail olacaklardır.

Bizler, öğretmenlerimizin bu hayırlı amellerine katkıda bulunmak, bu alandaki tecrübelerimizi onlarla paylaşmak ve bu güzel amelle onları daha da motive etmek için başyazımızı eğitim konusuna ayırdık.

Modern putperest sistemlerin çocuklarımızın İslam fıtratını bozmak, ekini ve nesli ifsad projelerinin gerçekleşmesi için inşa ettikleri mabedlerinden kaçınan; tevhid ve sünneti önceleyen, fıtrat eğitimine talip olan tüm öğretmen ve öğrenci kardeşlerimizi Allah'ın selamıyla selamlıyor, yeni başlayan eğitim sezonunun muvahhid öğretmen ve öğrencilere hayırlı olmasını diliyoruz.

Sözümüzün sonu; âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd etmektir.

Editör

TEVHİD

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
info@tevhiddergisi.net
www.tevhiddergisi.net

Adres
Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A
34210 Bağcılar/İstanbul

Abonelik İçin
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İstanbul

Basım
Mavi Ay Ofset, Litros yolu 2. Mat. Sit.
Giriş kat 1BF2 Topkapı/İstanbul
0 (212) 613 47 65

Dergi içerisinde yer alan
yazılardan ilgili yazar mesuldür.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Satış Noktaları

İstanbul	Ankara	Diyarbakır	Konya
Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,	Tevhid Kitabevi,
Kirazlı Mh.	Kazım Karabekir Mh.	Kaynartepe Mh.	Sarıyakup Mh.
Mahmutbey Cd. No: 120/A	2061. Sk. No: 18	Gürsel Cd. No: 90/A	Burhandede Cd. No: 28/A
Bağcılar/İstanbul	Etimesgut/ANKARA	Bağlar/Diyarbakır	Karatay/KONYA
0 (545) 762 15 15	0 (534) 701 10 20	0 (541) 857 34 20	0 (553) 513 48 48

İrtibat Büroları
Merkez Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A Bağcılar/İSTANBUL
Büro 1 Güvercin Tepe Mh. Fatih Cd. No: 209 Başakşehir/İSTANBUL
Büro 2 İsmetpaşa Mh. 90. Sk. No: 4 Sultangazi/İSTANBUL
Büro 3 5 Nisan Mh. 749. Sk. No: 5 Bağlar/DİYARBAKIR
Büro 4 Sarıyakup Mh. Karaman Cd. No: 81/A Karatay/KONYA
Büro 5 Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 Tuşba/VAN
Büro 6 Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. Fırın Sk. No: 4 Osmangazi/BURSA
Büro 7 Kazım Karabekir Mh. 2061. Sk. No: 18 Etimesgut/ANKARA

Zilhicce 1437 | Eylül '16
Yıl: 5 | Sayı: 52 / Fiyatı: 10 TL
ISSN: 2148-4635

TEVHİD

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Ferid Aydın ile Tasavvuf Üzerine Röportaj 04
EBU HANZALA

Muvahhid Öğretmenlere Tavsiyeler 34
Başyazı

Müslüman Kadın ve Televizyon 41
Faruk FURKAN

Mescid-i Dırar Olayı ve İbni Ubeyy'in Ölümü 47
Özcan YILDIRIM

Müşriklerin Daveti Engelleme Girişimleri; Uzlaşma Çabaları 53
Enes YELGÜN

Ömer İbnu'l Hattab 56
Murat MÜSLİHAN

Terk Edilmiş Sünnetler; Abdest Namazı Kılmak 61
Emre ACAR

Akaid ve Fıkıh Kitapları 64
Çeviri Makale

Medrese Geleneği ve Kürdistan Medreselerine Kısa Bir Bakış 70
Kerem ÇAĞLAR

Mekke'nin Fethi 76
Mahi

Depresyon 78
Dr. Seyfullah İSLAM

Kalp Katılığının Zararları 80
Veysel TÜRK

Ferid Aydın ile Tasavvuf Üzerine Röportaj

EBU HANZALA

Gerçek tasavvufun iki ana özelliği var: Birincisi, sınırsız sevgidir. Diğeri ise sınırsız hoşgörüdür. 'Senin karın, onun karısı; onun namusu, senin namusun.' Hiç önemli değildir onlara göre. Yolda iki kişinin zina yaptığını mı gördün, üzerine bir çul ört, geç. Tasavvufa göre bu zina değildir. Zaten tasavvuf terminolojisinde zina diye bir şey yoktur. Çünkü -öfkelenmediği, kırıp dökmediği sürece- kişinin sorumluluğu yoktur.

Feriduddin/Ferid Aydın Kimdir?

Feriduddin Aydın, kuşaklar boyu Nakşibendi Tarikatı'nın liderliğini yapmış olan bir ailenin çocuğu olarak 1945'de Muş'ta dünyaya geldi. Güneydoğu'da Şeyhu'l Hazin (Hazinoğulları) adıyla ünlü bir şeyh ailesinden gelen ve *'beşik şeyhi'* sayılan Ferid Hoca, yüksek öğrenimini tamamladıktan sonra aile geleneğine uyarak 1968 yılında özel tasavvuf terbiyesi aldı ve şeyhlik makamına getirildi.

Gerek klasik medrese eğitimi yanında, gördüğü modern öğrenim, gerekse yaptığı ilmî çalışmalar ve uzun yıllara mâl olan iş gezileriyle bilgi ve deneyim elde etti. Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca gibi yabancı dillere olan aşinalığı ve ailesinin kültür birikimi üzerinde yaptığı incelemeler sayesinde çok yönlü ilmî çalışmalar yaptı.

Özellikle tasavvuf hakkında yaptığı araştırmalar sırasında mistisizmin İslâm inancı üzerinde yaptığı yıkıcı etkileri fark etti. Bunun sonucu olarak 1975'te tasavvuf ve tarikatlara ilişkin kanaatleri değişti ve çok geçmeden şeyhlik makamından çekilerek Nakşibendi Tarikatıyla ilişkisini tamamen kesti. Gerek Hasan'ın *radıyallahu anh* soyundan geldiği için *'şerif'* unvanına sahip bulunan hanedanının, gerekse tüm şeyh ve seyyidlerin çevresinde gördüğü gerçekleri İslâm'ın ölçüleriyle sorgulama ihtiyacını duydu. Buna bağlı olarak, İslâm tarihinde son sekiz yüz yıldır yaşanan çöküşün nedenleri

arasında tasavvuf ve tarikatların önemli rolü bulunduğunu tahmin eden Hoca, bu doğrultuda giriştiği araştırmalarını uzun yıllar sürdürdü. Bu çalışmalarının bir ürünü olarak 1996 yılında *'Tarikatta Rabıta ve Nakşibendilik'* adı altında bir eser yayımladı. Onun diğer eserleri özetle şunlardır:

Türkçe Yazdığı Eserler

• Tercüme Sanatının Gerçekleri

1984 yılında Trablusgarp'ta yazılan ve İstanbul'da yayınlanan bu kitapta yazar, Türkiye'de çeviri alanında gördüğü karmaşaya karşı duyduğu tepkiyi dile getirdi. Kitabın kısa süre içinde nüshaları tükendi.

• İslâm'da İnanç Sistemi

Türkiye'de son yıllarda yaşanan din ve inanç anarşisi karşısında kaygılanan yazar, İslâm'ın temel değerlerine ve özellikle iman kurumuna yönelik yıkıcı faaliyetlere karşı bu eseriyle bilinçlendirici bir akaid çalışması yaptı. Kitap, 1995 yılında yayımlandı.

Arapça Hazırladığı Çalışmalar

• Et-Tariqatu'n Nakşebendiyye Beyne Madıyha wa Hadıriha/Geçmişle Günümüz Arasında Nakşibendi Tarikatı

Yazarın, yukarıdaki isim altında Arapça kaleme aldığı bu kapsamlı eser, adı geçen örgütü, çok yönlü olarak irdelemekte, bilim adamları ve araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Kitap tamamlanmış olmasına rağmen imkansızlıklar nedeniyle henüz yayımlanamamıştır.

• Mawqif'u İbni Abidin el-Faqih Mine's Sûfiyye wa't Tasawwuf

19. yüzyılın en ünlü Nakşibendi Şeyhi Halidi Bağdadi'yi, muhaliflerine karşı savunan son dönem fıkıh bilgini Şamlı İbni Abidin'e ait *'Sell'ul Hisâm el-Hindi'* adlı risalesine eleştiri olarak Arapça kaleme alınmıştır. Bu çalışma da aynı sebepten dolayı henüz basılmamıştır.

• Et-Tarjama'tu bi Muhtelifi Jawanibi'ha fi'l Alaqati't Turkiyyeti'l Arabiyya

Son yıllarda Arap ülkelerinin Türk işgücüne tanıdığı imkânlar üzerine bu ülkelerde faaliyet gösteren Türk firmaları ile muhatapları arasında ortaya çıkan tercüme ve dil sorunlarını yazar bu eserinde daha çok sosyolojik yönleriyle irdelemiştir. Bu eser de henüz yayımlanmamıştır.

• El-Ezminetu fi'l Lugati'l Arabiyya

Yazar bu eserinde, (medreselerde yüzyıllardır -mazi, hâl ve istikbal diye- üç tane olduğu ileri sürülen) zaman kalıplarının on beş tane olduğunu ortaya koyarak, Arap dil tarihinde eksikliği hissedilen bir boşluğu doldurmuştur. Bu eser de henüz yayımlanmamıştır.

Ferid Aydın Hoca, bu çalışmaların yanı sıra, ayrıca Türkiye'nin tarihsel arka planındaki deşilmemiş

gerçekleri ele alarak, günümüzün sosyal, toplumsal sorunları hakkında çok yönlü bir inceleme gerçekleştirdi ve bunu Türkçe kaleme alarak, *'Öteki Türkiye'den Manzaralar'* adı altında kitaplaştırdı. Yazarın bu eseri de henüz yayımlanmamıştır.

Ferid Aydın Hoca, 1986 yılında yurda yaptığı kesin dönüşten sonra yüksek öğrenim gören gençlere, özel olarak *'Direct Action'* sistemi ile Arap Dili ve Edebiyatı yanında tefsir, hadis, akaid ve fıkıh gibi İslâmi ilimlerde dersler de verdi. Bir kitap olarak düzenlenen, İslâm Konferansı Teşkilatı Yüksek Fıkıh

Konseyi'ne ait *'Karar ve Tavsiyeler'*i Türkçe'ye çevirerek ödüllendirildi.

Yazarın çeviri alanında da çalışmaları vardır. Tarihçi Mahmut Şakir'in İslâm Tarihi adlı eserini sekiz cilt hâlinde Türkçe'ye kazandırmıştır. Bu eser 1994 yılında yayımlanmıştır.

Yazarın asıl adı Feriduddin Aydın'dır. Muhitinde Ferid Aydın olarak tanınmaktadır.

— Es-Selâmu aleykum Hocam nasılsınız, afiyettesinizdir inşallah?

— Hamd olsun iyiyim. Sizler de umuyorum afiyettesinizdir.

— Teşekkür ederiz Hocam, hamd olsun iyiyiz.

Hocam, hiç şüphe yok ki Tasavvuf araştırmacıları arasında bugün önemli bir yere sahipsiniz. Bu alanda en donanımlı ve en birikimli şahsiyetlerden birisiniz. Gerek vaktiyle özel surette eğitimini aldığınız ve önemli görevler üstlendiğiniz tarikatın kültürüne sahip bulunuyor olmanız, gerekse tecrübelerinize ve elinizdeki belgelere dayanarak -bildiğiniz çeşitli dillerle- yaptığınız açıklamalar, toplumda büyük yankı uyandırdı. Bu netameli alanda elini taşın altına ilk koyanın da siz olduğunuzu biliyoruz. Dolayısıyla sizin teorik ve pratik açıdan uzmanlık alanınız olması hasebiyle Tasavvuf üzerine sizinle bir söyleşi yapmak istedik. Bizi kırmayıp evinize kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. İzin verirseniz hazırladığımız sorulara geçelim.

— Tabi buyurun...

— Hocam, tasavvufun menşei hakkında üç farklı görüş var. İki görüş tasavvuf karşıtlarına, bir diğer görüş ise tasavvuf yandaşlarına aittir. Tasavvuf karşıtı olan bir görüş 'Tasavvuf tamamen İslâm dışıdır. Budizm, Hristiyan ruhbanlığı, Yahudilik vb. İslâm dışı unsurların sentezidir' diyor. İbni Teymiyye ve İbni Cevzi gibi alimler de 'Tasavvufun aslı İslâm'dandır fakat sonradan bozulmuştur' demişlerdir. Tasavvuf ehli ise bu ilmin Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* **döneminde var olduğunu, mağaralarda Ebubekir ve Ali** *radıyallahu anhuma* **gibi sahabelere öğretildiğini iddia ediyorlar. Bazıları ise tasavvufun, İslâm'ın ahlaki değerlerini disipline eden bir ilim dalı olduğunu savunuyorlar. Sizin bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?**

— Tasavvufun İslâm'la uzaktan yakından hiçbir alakası yoktur. Bu konuda çok güçlü kanıtlarımız var.

Bunların birincisi ve en önemlisi; tasavvuf kelimesinin ne Kitap'da ne de Sünnet'te, bir kez bile geçmiyor olmasıdır. En büyük kanıtımız budur. Tasavvuf kelimesinin esasen kökü ve kaynağı, Yunanca'dan Latince'ye geçen **'Theosophy'**dir. Tıpkı felsefe kelimesinin kökü ve kaynağı olan **'Philosophy'** gibi. Her iki kelime de Yunan kaynaklı ve Yunan kökenlidir. Büyük bir talihsizlik eseri olarak ilk büyük fitnenin tesiriyle İslâm ümmetinin bocaladığı dönemde **Ebu Haşim es-Sufi** adındaki İranlı bir meczup tarafından orijinal telaffuzu değiştirilerek İslâm'a mâl edilmiştir.

Tasavvuf, mistisizm ve **Sufizm** (Sufilik) kavramları, ilim erbabı ve araştırmacılar tarafından aşağı yukarı aynı anlamlarda kullanılmışlardır. Tasavvuf **'Theosophy'** ya da Mistisizm **'Mysticisme'** kelimeleri, aslında Yunanca **'mystikos'** kavramıyla ilişkilidir. Bu kavram; sırlı, gizemli düşünce demektir. Bu kelimenin kökeni -bazı araştırmalara göre- Yunanca'da dudak ve gözleri kapamak anlamına gelen **'muein'** sözcüğü ile alakalıdır. İlk çıkışı **Neoplatonculuk** olan bu gizemci inanış ve yaşam tarzı, sözde içsel aydınlığa yolculuk perdesi altında bir çeşit bitkisel hayatla yaşatılan; gerçekte ise Allah'ı inkar manevralarından başka bir şey değildir.

Eski Yunanlılardan başlamak üzere en az üç bin (3000) yıldan beridir karanlık labirentlerden geçen Mistisizm, Arap muhitlerinde yaklaşık bin üç yüz elli (1350) yıl önce **Tasavvuf** diye gevelenmeye başlamıştır. Yunanca'dan bozulma bu ilginç laftan yola çıkılarak, ne ilginçtir ki **'tarikat'** adı altında yüzlerce damızlık din üretilmiştir. Üstelik ne idüğü belirsiz olan bu dinlerin tümü de insanlık tarihinin en berrak ve en aydın hayat nizamı olan İslâm'la maalesef ilişkilendirilmektedir. Ancak bu haksız ve yanlış ilişkilendirme hiçbir zaman aklın divanında ilim diliyle kanıtlanamayacaktır. Bununla birlikte hem **tasavvuf** hem de ondan türetilmiş olan tarikatların tümü, daima pespaye kalabalıkların varoş kültürü olarak kalacak, bu karanlık düşünce ve kurumları, tevhid mücahidlerinin direnişi karşısında -çoğu hapçı, uyuş-

turucu bağımlısı, derviş, meczup ve sübyancı sürüler tarafından- **'tekke'** adı altındaki inlerde ancak yaşatılabilecektir. Evet, tasavvuf hippilere mahsus, kepaze bir yaşam tarzı olarak belki devam edecektir, fakat hiçbir zaman medeni bir toplumun felsefesi hâline gelemeyecek, bu şerefe asla nail olamayacaktır!

İkinci kanıtımız şudur: Tasavvuf kelimesini, iştikak (yani kelime türetme disiplini) yönünden ele aldığımızda bu sözcüğün Arap dil gramerine uymayan bir takım çarpık ve tutarsız sigalarla düzenlendiğini görüyoruz. Bu da bizim için ikinci ve güçlü bir kanıttır.

Mesela, tasavvuf kelimesi tefe'uul تَفَعُّل babından bina edilmiştir. **'Yünlendi'** manasına gelmek üzere Tasavvuf kelimesi, Tefe'uul تَفَعُّل sigasıyla Araplar tarafından ne cahiliye döneminde ne asr-ı saadette ne Hulafa-i Raşidin döneminde ne de günümüze kadar kullanılmıştır. Yün elbise anlamında *'Suf'* kökünden türediği yaygın kanaatine bakacak olursak bir Arap, koyununun yünlendiğini ifade edecek olsa ***'Tasavvefeti'ş Şâtu'*** demez. ***'Koyun yünlendi'*** ifadesi için ***'Tesavvefe'*** demez. Arap dil literatürüne baktığımızda bu şekilde bir kullanıma rastlamıyoruz.

'Tasavvuf erbabı zühd, takva ve alçak gönüllülük alameti olarak yünden yapılmış elbise giyiyorlar' bahanesiyle bunu İslâm'a mâl etmeye çalışıyorlarsa böyle bir çaba temelden yoksundur. Çünkü yünlü elbise hiç de değersiz değildir. Hiçbir dönemde de değersiz kabul edilmemiştir. Dolayısıyla alçak gönüllülük sembolü olamaz.

'Asr-ı saadette pamuk, yünden daha kıymetli sayılırdı' iddiası doğru değildir. Yün her zaman daha kıymetlidir. Nitekim *'Sizin vasıtanızla bir kişinin hidayet bulması yeryüzündeki develerin yününden daha hayırlıdır'* gibi hadis olmasa bile kelâm-ı kibar olarak kanaatimizi teyit eder mahiyettedir. Arap milletinin hayatı için önemli maddelerden bir tanesi de yündür. Çadır, elbise vb. gereçlerini bundan yaparlar. Dolayısıyla yün hiçbir zamanda önemini kaybetmiş değildir. Tasavvufun böylece yünle ilişkilendirilmiş olması çok abartılı bir iddiadır.

Bazıları, tasavvufa birer ilham kaynağı olarak **Ashab-ı Suffe, Ben-i Suffe kabilesi, es-Saffu'l Evvel**/İlk Saf gibi argümanları gösteriyorlar. Bütün bunlar tutarsızdır. Bunların tasavvuf için kat'iyen bir delil teşkil edeceğine inanmıyoruz. Bunların ilmî bir değeri olmayıp kaynakların tamamı oldukça temelsizdir. Bundan dolayı vurgulayarak belirtmeliyim ki tasavvufun uzaktan yakından İslâm'la alakası yoktur.

Merhum **İbni Teymiyye**'nin tasavvufu, İslâmi ve gayri İslâmi olarak ikiye ayırmış olması ise tam bir skandaldır. Eğer İbni Teymiyye, geniş ilmine yakışır bir mazhariyetle aynı zamanda Yunanca bilmiş olsaydı bu mantıksızlığa düşmeyecekti. Nitekim İslâm alimlerinin öteden beri işledikleri kusurlardan biri de kafirleri daima küçümsemek ve onlara ait olan (meşru ve saygın şeyler de dahil) bütün değerleri dışlamak olmuştur.

Bazıları, tasavvufa birer ilham kaynağı olarak Ashab-ı Suffe, Ben-i Suffe kabilesi, es-Saffu'l Evvel/İlk Saf gibi argümanları gösteriyorlar. Bütün bunlar tutarsızdır. Bunların tasavvuf için kat'iyen bir delil teşkil edeceğine inanmıyoruz. Bunların ilmî bir değeri olmayıp kaynakların tamamı oldukça temelsizdir. Bundan dolayı vurgulayarak belirtmeliyim ki tasavvufun uzaktan yakından İslâm'la alakası yoktur.

Lugat açısından tasavvufu çok detaylı bir şekilde inceledim. Bu kelime ve terkiplerin hiç birisinden türetilmiş değildir. Tasavvufun bunlardan türetildiğini söylemek çok tutarsız ve afakî bir iddia olur. Çok tarafsız ilmî bir heyete sunulacak olsa bu iddiaların hiçbirini kabul etmezler.

Türkiye'de şartlanmış, dinî düşüncesini tasavvuf kaidesi üzerinde inşa etmiş bir toplum var. Bunun da bin seneden fazla bir mazisi vardır. Bu toplum bundan vazgeçmiyor olabilir. Bunun bir önemi yok. Böyle olması tasavvufun ilmîliğini ispat eden bir

kanıt oluşturamaz. Türkiye halkları tasavvufa bundan sonra da yapışabilirler. Bunun üzerinde ısrar edebilirler. Bunun İslâmiliğini müdafaa edebilirler fakat hiçbir zaman tasavvufun İslâm'la alakasını ilmen kuramazlar. Bunu kanıtlayamazlar. Çünkü buna asla imkan yoktur. Tasavvuf kelimesinin Arapça olduğunu iddia edenler bu konuda iddialarını ispat edemezler. Tasavvufun menşei ile ilgili söyleyeceğimiz şeylerin özeti bundan ibarettir. Ancak bütün bu bilgilere ek olarak ben size akademik çalışmalarımdan bir kesit sunmak istiyorum. Vaktiyle **'Tasavvuf ve Tarikat'** adı altında hazırlamış olduğum, -henüz yayınlanmamış- bir çalışmam var. Oradan alıntıladığım bir kesiti bu röportaj kapsamında okuyucularınıza sunabilirsiniz. Bu bölümdeki bilimsel tespitlerim şöyledir:

'Tasavvuf sözcüğünün nereden geldiği hakkında ileri sürülen görüşler genel olarak iki gruptur. Birinci gruba göre bu kelimenin esin kaynağı, İslâm'a ait bazı kurum ve kavramlardır. Bu kurum ve kavramların hepsi de Arapça olduğu için hem tasavvuf kelimesinin hem de bu kurum ve kavramların gramer bakımından kökleri arasında bir yakınlık bulunup bulunmadığını önce araştırmak gerekir. Çünkü Arapça çok köklü ve bilimsel kurallara dayanan zengin bir dildir. Tarih boyunca bu dile ait matematiksel gramer kurallarından yola çıkılarak bilim alanında birçok soruna çözüm bulunmuştur.

Tasavvuf sözcüğünün, ilişkili olduğu ileri sürülen kurum ve kavramlar şimdiye kadar beşi geçmemiştir. Bunlar; **Sûf, safâ, Ashab-ı Suffa, Saff-ı Evvel** ve **Benû Suffa** kelime ve tabirleridir. Tasavvuf sözcüğünün etimolojik kökü ile, bu kelime ve tabirlerin etimolojik kökü arasında hiçbir bağ bulunmamaktadır. Biraz sonra sunulacak analizler bu gerçeği açık bir şekilde ortaya koyacaktır. Şimdi de bunların her birini kök bakımından tasavvuf kelimesiyle karşılaştıralım:

1. Arapça'da yün anlamına gelen **sûf** kelimesi ile (vaktiyle uydurulmuş) Tasavvuf kelimesinin sözde kökü sawafe (صَوَفَ)'dir. Yani **Sûf** ile **Tasavvuf** kelimelerinin kökü aynıdır. Şüphesiz bu, sadece bir iddiadır. Tasavvufçular işte bunu önemli bir fırsatmış gibi görerek sûf sözcüğüne tutunup tasavvuf denen mistik düşünce akımını daima ve ısrarla İslâm'a yapıştırma çabasını göstermişlerdir. Oysa hem mantıksal hem de gramatik çıkarsamalardan hareket ederek bu kelimeyi ele aldığımız zaman, tasavvufun, -ne etimolojik olarak, ne de kavram olarak- sûf'tan asla türemediği açıkça ortaya çıkacaktır.

Nedir bu çıkarsamalar? Evet, önce bunları tespit etmek gerekir:

Bilindiği üzere Türkçe yün anlamına gelen Arapça'daki **'sûf'** kelimesi, koyunun tüyüne verilen addır. Kırkılmış koyun tüyüdür, diye de tanımlanmıştır. Sözde; *'Renksiz kaba yünden yapılmış elbise giymek o devirlerde günahlardan pişmanlık duymak için bir alâmet idi.'*[1] Zâhidler, yani dünyadan el-etek çekip sûfilik yapan insanlar da bu ilgi ile sırtlarına yünden yapılmış geniş bir abâ giydiklerinden onların düşünce ve yaşam biçimlerine Tasavvuf denildi.

Bu tez her bakımdan tutarsızdır. Özellikle bu konuda iki önemli gerçek vardır ki sûf ile tasavvuf kelimeleri arasında hiçbir bağ bulunmadığını açıkça ortaya koymaktadır.

Bunlardan birincisi etimolojik gerçektir. Buna göre sûf kelimesinin her ne kadar Arap sözlüklerinde kökfiili *'Sawife'* (صَوِفَ) olarak gösterilmiş ise de esasen *'Sûf'* sözcüğü *'Câmid'*dir. Yani donuktur. Salt bir isimden ibarettir. Hiçbir türevi yoktur. Son dönem Arap lugatçıları her ne kadar *'sawife-yeswafu'* '(صَوِفَ – يَصْوَفُ) şeklinde ona bir mazi ve muzari' kip yakıştırmaya çalışmış iseler de bunun hiçbir açıklaması yoktur. Bu, olsa olsa; bazı Arapların alışkanlıkla hemen her kelimeye kök bulma çabası diye sıra dışı bir örnek olarak değerlendirilebilir. Hele bir Arabın, sözde *'koyun yünlendi'* anlamında *'sawife'tiş-şât'*u (صَوِفَتِ الشَّاة) diyebileceğini ileri sürmek çok abartılı ve asılsız bir iddia olur. Nitekim ikibin yıllık geçmişe sahip zengin Arap literatüründe böyle bir cümleye rastlamak adeta mucizedir!

Eğer biri çıkıp, örneğin; *'Teşemmese'* (تَشَمَّسَ) ve *'Tehaccere'* (تَحَجَّرَ) (yani; güneşlendi ve taşlaştı) gibi fiillerin de esasen (güneş ve taş gibi) donuk isimlerden türetildiğini, dolayısıyla *'tasawwefe'* (تَصَوَّفَ) deyiminin de bu şekilde türetilebileceğini iddia edecek olursa bunu Arap dil literatüründe bir tek örnekle de olsa kanıtlayamayacağını söylemek bir mübalağa değildir. Nitekim eğer Arap, koyunun sırtındaki yünün artık kırkılacak kadar uzamış bu-

1. *Dr. Selçuk Eraydın, Tasavvuf ve Tarikatlar, Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Vakfı yy. 4. Baskı, s. 53. İstanbul-1994*

lunduğunu ifade etmek isterse: *'leqad tâle sûf'uha'* (لقد طَال صوفُها) şeklinde ya da benzeri bir cümle kurarak bunu anlatır. Yani sûf kelimesini yine isim olarak kullanır. Sonuç olarak sûf kelimesinden Araplar *'sawife'* şeklinde yalın bir geçmiş fiil kipi bile türetip kullanmadıklarına göre onların *'tefe'uul'* (تَفَعُّل) vezninde çok daha girift ve ağır bir mastarı 'sûf'tan türetmiş olduklarına inanmak mümkün değildir. Bu gerçeği kanıtlayan en güçlü belgeler ise ilk Arap lugatlarıdır. Bunlardan örneğin İbni Manzur'un telif ettiği ünlü **'Lisanu'l Arab' (** لِسَانُ الْعَرَب **)** adlı ansiklopedik lugatta **'Tasawwuf'** kelimesi yoktur. **İbni Manzur,** 1232/1311 m. - 630/711 h. yılları arasında yaşamıştır. Bu da demek oluyor ki; **Tasawwuf** kelimesi hicretten en az altı yüz (600) yıl kadar sonra bile Arap lugatlarına girmemiştir. Bu çok önemli ve çok güçlü bir kanıttır. Çünkü Kuşeyri ve emsalleri gibi Arap kökenli eski tasavvufçu yazarlar her ne kadar tasavvuf kelimesini erken dönemde kullanmışlarsa da bu sözcüğü Arap dil grameri açısından tahlil etmeye yanaşmamışlardır.

İkinci gerçek ise mantıksaldır. Buna göre de özellikle yün elbise giymek, eğer eskiden sırf bir alçak gönüllülük belirtisi olarak kabul ediliyor idiyse, her fırsatta mü'minlerin sevecen, mütevazı ve cana yakın olmalarını öğütleyen Hz. Peygamber, neden onlara daima yün elbise giymelerini tavsiye etmedi? Mü'minlerin alçak gönüllü olmaları için bunu mutlaka belli bir sembolle dışa vurmaları mı gerekir? Böyle davranmak riyakârlık değil midir? Yünlü elbise belli bir zaman dilimi içinde ve belli bir toplumda alçak gönüllük belirtisi iken günümüzde ipekten sonra en pahalı elbiseler yünlü kumaşlardan yapılmaktadır. Buna göre Hz. Peygamber eğer yünlü elbiseyi değersiz, ucuz, kalitesiz ve hatta pamuktan sonra ikinci sınıf bir giysi olarak değerlendirse idi bu, bütün düşünceleri, öğretisi ve tavsiyeleri evrensel olan *'Kâinat Peygamberi'*ni bir bakıma yalanlamış olmaz mıydı? Alçak gönüllülük ile yünlü giysi arasında nasıl bir ilgi kurulabilir? Bu sorular çoğaltılabilir.

Dolayısıyla bütün bu belgesel ve mantıksal açıklamalar ışığında diyebiliriz ki sûf ile tasavvuf kelimeleri arasında hiçbir ilgi yoktur.

2. Arapça'da arı, pür ve katıksız anlamlarına gelen safâ kelimesi ile (vaktiyle uydurulmuş) tasavvuf kelimesinin kökleri arasında bir ilgi bulunup bulunmadığına bakalım.

Etimolojik bakımdan bu iki kelimenin kökleri arasında hiçbir bağ bulunmamaktadır. Çünkü Arapça safâ kelimesinin kökü *'safewe'* (صَفَوَ), tasavvuf kelimesinin ise (uydurulmuş şekline uygun olarak) kökünün, -yukarıda da işaret edildiği gibi- *'sawife'* (صوِفَ) olduğunu bir an için kabul edelim. Tasavvuf sözcüğü (daha sonra genişçe açıklanacağı üzere) Yunan kaynaklı olduğu için onun Arap sözlüğünde kökünü aramak zaten mantık dışıdır. Dolayısıyla tasavvuf kelimesi için *'safewe'*yi (صَفَوَ) kök olarak görmek ve hele bunu etimolojik analiz yolu ile ona mâl etmeye çalışmak akademik kurallara son derece aykırıdır ve bilime saygısızlıktır!

Yün elbise giymek, eğer eskiden sırf bir alçak gönüllülük belirtisi olarak kabul ediliyor idiyse, her fırsatta mü'minlerin sevecen, mütevazı ve cana yakın olmalarını öğütleyen Hz. Peygamber, neden onlara daima yün elbise giymelerini tavsiye etmedi? Mü'minlerin alçak gönüllü olmaları için bunu mutlaka belli bir sembolle dışa vurmaları mı gerekir? Böyle davranmak riyakârlık değil midir?

Bütün bu karşılaştırmalı açıklamalar, tasavvufun Arapça safâ kelimesiyle hiçbir mantıksal ilgisi bulunmadığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak tasavvuf kelimesinin safâ kökünden türediğini ya da onu çağrıştırdığını ileri sürmek tamamen mantık dışıdır.

3. İlk İslâm Devleti kurulduktan sonra, Hz. Peygambere sığınan yoksul ve kimsesiz bir mü'min gruba, Ashab-ı Suffa (sofa yoksulları) denildiği için, bu

'Dört zümrenin cennete gireceği bizzat Kur'ân-ı Kerim'de ifade edilmiştir. Bunlar Peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salihlerdir. İste sûfiler de bu salih grubun başka bir adıdır.'

Siz Allah adına hüküm vererek onların kıyamette ön safta yer alacaklarını ve cennete gideceklerini nasıl kanıtlayabilirsiniz?

tabirden yola çıkılarak tasavvuf kelimesinin kullanıldığına ilişkin teze bakalım.

Yukarıdaki tabirden esinlenilerek tasavvuf sözcüğünün kullanıldığını ileri sürenler, bunu hiçbir zaman bilimsel ve mantıksal olarak kanıtlayamazlar. Bu gerçeği açık şekilde ortaya koyabilmek için önce yukarıdaki kalıbı oluşturan suffa kesitinin tasavvuf kelimesiyle etimolojik bakımdan ne kadar ilişkili olduğunu inceleyelim.

Arapça suffa sözcüğünün lugatta bir fiil kökü yoktur. *'Suffa'* (صُفَّةٌ) kelimesi camiddir, donuktur. Türevleri yoktur. Oysa yukarıda da açıklandığı üzere (vaktiyle uydurulmuş olan) Tasavvuf kelimesinin -sözde- kökü ise sawife'dir yani aynı değildir, farklıdır. Bu kısa etimolojik analiz, yukarıdaki iki sözcüğün aynı kökten gelmediklerini bilimsel olarak ortaya koymaktadır.

Bu konudaki mantıksal açıklamalara gelince:

Ashab-ı suffa, yoksul ve kimsesiz bir grup oldukları ve Hz. Peygamberin himayesinde yaşadıkları için sözde Tasavvufçular onları örnek alarak yoksulca bir yaşam biçimini seçmişlerdir. Bu iki ilgiyle (yani hem suffa sözcüğünden esinlenilerek hem de bu grubun yaşam biçimini tercih ederek) tasavvuf kelimesinin ve bu isim altındaki akımın başladığını ileri sürenler çok büyük mantık hatalarına düşmektedirler.

Çünkü:

1. Her şeyden önce bu gruba mensup sahabilerin hiç biri, hayatı boyunca tasavvuf ve tarikat kelimelerini bir kez bile telaffuz etmemiştir.

2. Onların yoksulluğu, dünyadan el-etek çektikleri nedenine asla dayanmıyordu. Hepsi de Hz. Peygamberin himayesinde son derece dünyevi bir hayat geçiriyorlardı. Bazen de onun emriyle görevler alıyorlardı. Yoksullukları, onları mistik bir yaşam içine asla itmemiştir. Yani Ashab-ı suffa'dan hiçbiri, tasavvufçular gibi asla raksetmemiş, (**semâ, khatm-i khuwâcegân, rabıta** ve **devran** gibi) ayinler yapmamış, tespih çekmemiş, hu çekmemiş, mürit olmamış, mürit edinmemiştir; daha doğrusu bunların hiçbiri onların zamanında yoktu. Şuna kesin olarak inanmak gerekir ki, eğer o çağda biri çıkıp bu ayin ve sembollerden birini yapma cesaretini göstermiş olsaydı mutlak surette *'mürted'* olarak ölüm cezasına çarptırılırdı! Çünkü bunların hepsi, başka dinlerden alınmıştır. Dolayısıyla Hz. Peygamberin ve ondan sonra devlet başkanlığı makamına gelmiş olan halifelerin, İslâm düzen ve anlayışını tehdit eden bu tür tehlikeli davranışlara tanık olmaları mümkün değildir.

4. Tasavvuf kelimesinin, hem söz hem de anlam olarak **Saff-ı Evvel** deyiminden doğduğu yolunda bir tez daha vardır. Buna göre sûfîler, sözde Allah'ın hoşnutluğunu kazandıkları için kıyamette, ön safta yer alacakları varsayımından yola çıkılarak, bu topluluğa, *'ilk saf'* anlamına gelen Arapça **Saff-ı Evvel** adı verilmiştir.

Aslında bu tezin de her bakımdan ne kadar tutarsız olduğu ortadadır. Bununla ilgili etimolojik ve mantıksal analizleri yaptıktan sonra bu gerçek çok daha net olarak ortaya çıkacaktır.

Önce Arapça **Saff-ı Evvel** tabirini ele alalım. Bir sıfat tamlamasından ibaret olan bu bileşik tabir içindeki **'saff'** kelimesini esasen yeniden analiz etmeye lüzum yoktur. Ancak küçük bir tekrar belki faydalı olur diye ifade etmek gerekir ki, *'saff'* kelimesinin fiil kökü **safefe'**dir. Oysa (vaktiyle uydurulmuş) tasavvuf kelimesinin sözde kökü **sawife'**dir. Dolayısıyla **Saff-ı Evvel** tabirindeki **'saff'** kelimesinin etimolojik bakımdan tasavvuf kelimesiyle hiçbir alakası yoktur.

Bu tezin mantıksal çarpıklığına gelince, sûfîlerin

ahirette ön safta yer alan –tabir-i caizse- *'torpilli'* bir zümre oldukları, acaba hangi gerekçeye dayandırılabilir? Belki bazı kimseler örneğin diyeceklerdir ki: *'Dört zümrenin cennete gireceği bizzat Kur'ân-ı Kerim'de ifade edilmiştir. Bunlar Peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salihlerdir. İşte sûfiler de bu salih grubun başka bir adıdır.'* Bunu ileri sürmek elbette ki çok kolaydır. Siz isterseniz **Bahaîler, Kadıyanîler, Masonlar, Laikler** ve kökten putçu **Kemalistler** gibi İslâm'ın azılı birer düşmanı olan grupları da bu zümrenin içinde gösterebilir, onları da cennetlikler listesine ekleyebilirsiniz! Bu sizi ilgilendirir. Ama siz Allah adına hüküm vererek onların kıyamette ön safta yer alacaklarını ve cennete gideceklerini nasıl kanıtlayabilirsiniz? İşte siz bu sorunun yanıtını asla bulamazsınız. Sonuç olarak bu tez de böylece çökmüş ve çürümüş olur. Çünkü üstünlük tasavvufta değil, tam tersine ve bizzat Kur'an'ın ifadesiyle **takvâ** sahiplerinindir.

5. Tasavvufun, etimolojik bakımdan kaynağını oluşturduğu ileri sürülen bir tabir daha vardır. O da bir Arap kabilesi olan Benî Suffa (yani Suffa Oğulları) adından esinlenilerek tasavvuf kelimesinin zamanla kullanıldığı iddiasıdır.

Önce ifade etmek lazımdır ki Benî Suffa tabirindeki *'Suffa'* sözcüğü ile tasasavvuf sözcüğü biraz önce karşılaştırılmış ve aralarında hiçbir ilişki bulunmadığı açık şekilde kanıtlanmıştır.

Ayrıca sözde; *'Bu kabilenin İslâm'dan önce ve sonra Kabe'ye hizmet ettiği ilgisiyle adından esinlenilerek tasavvuf kelimesi kullanılmıştır'* denilmektedir. Görüldüğü üzere bu tez de son derece tutarsız ve çürüktür. Çünkü bu kabilenin, ne vaktiyle Kâbe'ye hizmet ettiği kanıtlanabilmiştir ne de -gerçek bile olsa- adı geçen kabilenin bu yüzden cennetlik bir zümrenin peydahlanmasına kaynaklık edebileceği kanıtlanabilir.

Bütün bu bilimsel analizlerden sonra ifade etmek gerekir ki, tasavvuf kelimesinin söz ve anlam olarak kesin kaynağı eski Yunan dil ve düşüncesidir. Bu ise belgesel bir gerçektir. Açıklamasını kısaca ve herkesin anlayabileceği bir dille şöyle yapmak mümkündür:

İslâm hariç, bütün din ve felsefeler, inançlar ve kültürler birçok nedenlerle birbirlerinden etkilenirler. Tarih boyunca İslâm toplumunun daima çoğunluğunu oluşturmuş bulunan *'Müslüman'* kalabalıklar şu veya bu dinden İslâm'ın alanına birçok yabancı inanç ve düşünce taşımışlardır. Bu yabancı kaynakların en etkinlerinden biri de Yunan kültürüdür. Yunan felsefesi Abbasi Halifesi el-Me'mun (h. 198-218) döneminde Arapça'ya çevrildi. Bu gelişme İslâm toplumunda çeşitli düşüncelerin türemesine yol açtı. Ancak bu dönemden çok önce hatta Muaviye zamanında bile Bizanslılarla olan sıkı temaslar nedeniyle İslâm toplumunun en azından terminolojisinde bazı değişiklikler meydana gelmişti.

Bu ilgiyle Yunan kaynaklı iki önemli terimin erken dönemde Arapçalaştırıldığına burada özellikle işaret etmek gerekir. Bunlardan biri **'Philosaphy'**dir; öbürü ise **'Theosophy'**dir. Telaffuz zorluğundan olsa gerek, bu iki kelime Arapça'ya geçtikten sonra yazılış ve okunuş biçimleri oldukça değişmiştir. Birincisi, yani **'Philosaphy'**, **'Felsefe'** olmuş; **'Theosophy'** de **'Tasavvuf'** olmuştur. İlginç olan; **'Philosaphy'** kelimesinin **'Felsefe'** biçiminde Arapçalaşmasından sonra herkesin, bu iki kelimedeki anlamdaşlık konusunda aynı görüşü paylaşmasına karşın, hemen hiç kimsenin **'Theosophy'** ile **'Tasavvuf'**un anlamdaş oldukları konusunda herhangi bir görüş ortaya koymamasıdır! İşte bütün karışıklık bundan kaynaklanmaktadır. Evet, **'Philosaphy'** ile **'Felsefe'** kelimelerinin aynı anlama geldiklerini bütün ilim ve akademi çevreleri çok iyi bilmektedirler. **'Theosophy'** ile **'Tasavvuf'** kelimelerinin de aynı anlama geldiklerini yine ilim ve akademi çevreleri bilmektedir. Bunlara ilahiyatçılar da dahildir. Fakat **'Tasavvuf'**un **'Theosophy'** kelimesiyle olan ilişkisi konusunda özellikle Türk ilahiyatçıları bilinçli olarak susmaktadırlar. İşte esasen bunun nedeni ya da nedenleri üzerinde durmak çok büyük önem taşımaktadır.'

— Size göre bunun nedenleri nelerdir?

— İslâm ile Müslümanlık kavramları arasındaki fark o kadar hassas bir konudur ki tarih boyunca hiçbir Türk hocası bunun üzerinde durmak istememiştir. Çünkü bu konunun tartışmaya açılması, adeta kıyametin kopması demektir. Onun içindir ki istediğiniz kadar kaynakları karıştırınız, istediğiniz kadar araştırmalarınızı derinleştiriniz, bu iki kavram arasındaki fark hakkında kayda değer bir açıklama bulamazsınız. Örneğin, hiç Türkçe bilmeyen ve Türkiye'de uzun zaman kalmamış ve halkla pek temas kuramamış

İslâm'a mensup bir Nijeryalıya, bir Malezyalıya, bir Endonezyalıya, bir Arap'a ya da bir Afrikalıya; Müslümanlığın ne olduğunu sorunuz, gözünüzün içine nasıl boş boş bakıp sonra da ***'I don't know'*** dediğini görecek ve şaşıracaksınız. İslâm'a mensup bir Avrupalı'ya dinini sorunuz size hemen ***'I'm muslim don't panic!'*** diye çok ilginç bir cevap verecektir. Ama ondan asla ***'I'm Müslüman'*** diye bir cevap beklemeyiniz. Çünkü aslında böyle bir din yoktur.

Peki bu kelime nasıl uyduruldu ve İslâm'a niçin ve nasıl yapıştırıldı? Bu sorunun cevabı buraya sığmaz. Türkler, Kürtler ve İranlılar için bu o kadar tehlikeli bir sorudur ki şimdiye kadar hemen hiç kimse böyle bir soruyu aklının ucundan bile geçirmek istememiştir. Çünkü aslında ***'Müslümanlık'***, İslâm'a alternatif bir din olarak üretilmiştir. Ama neden?

Bir insan düşünün ki eğer ***'Ben Müslimim ya da Müslimeyim'*** derse Arap'la karıştırılacağı için yüreğinde dünyanın en derin acısını hissedecektir; bu kimse hayatında böyle bir kelimeyi bir kez bile olsa telaffuz etmeyi göze alabilir mi?

Sanırım, sorunuza şimdilik bu kısa cevap yetecektir. Daha fazla bilgi istiyorsanız, 707'lerden itibaren günümüze kadar acem topluluklarda dinin evrim süreçlerini muteber kaynaklardan dikkatle izlemeniz gerekir. Ama ben yine de bu münasebetle zihninizi birkaç ayet-i kerime ile hareketlendirmek istiyorum:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الإِسْلاَمُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلاَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللّهِ فَإِنَّ اللّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ * فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا، وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلاَغُ وَاللهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ[2]

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ * كَيْفَ يَهْدِي اللّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ * أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ * خَالِدِينَ فِيهَا لاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلاَ هُمْ يُنْظَرُونَ * إِلاَّ الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ[3]

— Allah *subhanehu ve teâlâ* **tarafından yaratılan insanın madde ve ruh/manevi olmak üzere iki boyutu vardır. Gerek İslâm aleminde Raşid Hilafet'ten sonraki bozulmalar, gerekse modernizmin insana maddeyi vaat edip onu bunalıma sürüklemesi sebebiyle beşeriyet aleminde yoğun bir maneviyat arayışı başladı. Bu arayışta neden yollar sürekli tasavvufa çıkıyor? Sizin geniş kültürünüze ve bilgi birikiminize güvenerek soruyorum, burada kasıtlı bir yönlendirme olabilir mi? Birileri insanları bunaltıp daha sonra bu bunalımın sözde kurtuluş reçetesi olarak onları özellikle tasavvufa yönlendiriyor olabilir mi? Size göre bunun nedeni tam olarak nedir?**

İnsanoğlunun kendi iç dünyasını tatmin etme arayışı eskiden beri vardır. Bu, insanoğlunun fıtratında var. İnsanoğlu hayatın sıkıntılarından, bunalımlarından her zaman kurtulmak istemiş ve çeşitli çarelere başvurmuştur. Bunun yollarından bir tanesi de ibadettir, ruhani hayattır. İslâm'da yeteri kadar bu hayatın zemini ve alanları vardır. Yani İslâm tamamen ruhaniyetten yoksun bir din değildir. Allah *subhanehu ve teâlâ* insan psikolojisini rahata kavuşturmak, ona kendini iyi hissettirmek için bir takım ibadetler vaaz etmiştir. Elçileri vasıtasıyla bunu bir formül hâline de getirmiş ve uygulanmıştır.

Mesela, namazların vakitleri ve rekatları Kur'an-ı Kerim'de çok net değildir, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bunları formülize etmiştir. Kendi hayatında

2. *"Allah nezdinde hak din İslâm'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın ayetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur. Eğer seninle tartışmaya girerlerse de ki: 'Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah'a teslim ettim.' Ehli kitaba ve ümmilere: 'Siz de Allah'a teslim oldunuz mu?' de. Eğer teslim oldularsa doğru yolu buldular demektir. Yok eğer yüz çevirdilerse sana düşen, yalnızca açıklamak/duyurmaktır. Allah kullarını çok iyi görmektedir." (3/Âl-i İmran, 19-20)*

3. *"Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır. İman etmelerinden, Rasûl'ün hak olduğuna şehadet getirmelerinden ve kendilerine apaçık deliller gelmesinden sonra inkârcılığa sapan bir kavme Allah nasıl hidayet nasip eder? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. İşte onların cezası, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanlığın lânetine uğramalarıdır. Bu lânete ebedî gömülüp gidecekler. Onların azapları hafifletilmez; yüzlerine de bakılmaz. Ancak, bundan sonra tevbe edip yola gelenler başka. Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve merhametlidir." (3/Âl-i İmran, 85-89)*

sınırlarını çizmiştir. Bu ibadetlerin kuralları İslâm fıkhı tarafından açık bir şekilde ümmete yansıtılmıştır. Dolayısıyla İslâm'da namaz/oruç/hac/zekat gibi ibadetler bu açığı kapatmaktadır. Bir mü'minin ruhi rahatlama ihtiyacını karşılayacak ölçülerdedir bunlar. Bunun dışında bir mü'minin ruhen rahata kavuşması için başka bir arayış içerisine girmesi, İslâm'la yetinmeyip İslâm dışı bir arayış içine girmesi demektir ki bu nokta bize tasavvufu hatırlatıyor. Bu tarz arayışlar Allah Rasûlü döneminde ortaya çıkmıştır. Rasûlullah bu arayışın rahmani olmayıp, şeytanın aldatması olduğunun farkına varmış ve ashabını kesin bir dille uyarmıştır.

Enes ibni Malik'in *radıyallahu anh* rivayet ettiği bir vakıayı aktarmak istiyorum:

Peygamber Efendimizin nafile ibadetlerini öğrenmek üzere, üç kişilik bir grup, Peygamber Efendimizin hanımlarının evlerine geldiler. Kendilerine Efendimiz'in ibadetleri bildirilince, onlar bunu azımsadılar ve; *'Allah'ın Rasûlü nerede biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır'* dediler. İçlerinden biri: *'Ben ömrümün sonuna kadar, bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım'* dedi. Bir diğeri: *'Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim'* dedi. Üçüncü kişi de: *'Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim'* diye söz verdi. Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz onlarla karşılaştı ve kendilerine şunları söyledi: *"Biraz önce şöyle şöyle diyen sizler misiniz?"* Onlar: *'Evet ey Allah'ın Rasûlü'* dediler. Rasûlullah:

"Sizi uyarıyorum! Allah'a yemin ederim ki, ben sizin Allah'tan en çok korkanınız ve ona en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutar, bazen tutmam. Geceleri hem namaz kılar, hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, o kimse benden değildir." [4] buyurdu.

— Tasavvufun İslâm toplumunda ortaya çıkması ve yayılmasının nedenleri nelerdir?

— İslâm tarihinde bir takım kırılma noktaları vardır. Bin beş yüz (1500) yıllık İslâm tarihi boyunca çok önemli olaylar yaşanmıştır. Bunların etkisiyle ümmet büyük travmalar geçirmiştir. Bu yüzden toplumun psikolojisi bozulmuş, huzuru kaçmıştır. Tabi bu sebeplerle ruhsal tatmin arayışları daha çok hız kazanmıştır.

Bu kırılma noktalarının ilki; ilk fitne olan **Ali** ile **Muaviye** arasında cereyan eden savaşlardır. Bu hâdisenin getirdiği bir bunalım var İslâm toplumunda. Bu bunalım uzun süre sert ve yoğun bir şekilde devam etmiş, insanları etkilemiş, yormuş, üzmüş, onları kamplara ayırmıştır. Kimisi seccadesini almış çöllere gitmiş; kimisi evine kapanıp toplumu terk etmiş. Yaşanan acı hâdiselerden uzaklaşmak ve geçmiş günlerdeki huzuru yakalama isteği insanları bir arayışa itmiş. Bu boşluktan yararlanan tasavvuf, insanlara vadettiği yanlız hayat/uzlet, kendi nefsiyle meşgul olma ve iç huzur söylemleriyle insanların ilgisini çekmiş ve maalesef kabul görmüştür.

Yaşanan acı hâdiselerden uzaklaşmak ve geçmiş günlerdeki huzuru yakalama isteği insanları bir arayışa itmiş.
Bu boşluktan yararlanan tasavvuf, insanlara vadettiği yanlız hayat/uzlet, kendi nefsiyle meşgul olma ve iç huzur söylemleriyle insanların ilgisini çekmiş ve maalesef kabul görmüştür.

Bu kırılma noktalarından ikincisi; İslâm akidesini diyalektik usulle anlatarak toplumu zorlamaktır. İslâm akidesini Kur'an'ın o ilahi üslubu dışına çıkarak diyalektik/kelâmi yollarla anlatma yöntemi başlayınca İslâm toplumundaki insanlar bu üsluba yabancı kalmışlardır. Kelâmi mezheplerin ortaya çıktığı yıllarda İslâm ümmeti ruhi bir bunalım geçirmiştir. Mutezili

4. Buhari

ileri gelenlerinin İslâm akidesini izah tarzları ve onlara cevap vermek için oluşan karşıt kamplar, İslâm toplumunu sıkıntıya sokmuştur. Bir bunalım dönemi başlamıştır. Bunun karşılığında insanlar uyanmıştır. Nitekim selefi bir grup ortaya çıkmış ve tepki göstermiştir. Yani Mutezililiğe, Cehmiliğe, Mürcieye, Hariciliğe ve mistik akımlara karşı İslâm uleması bu tepkiyi göstermiştir. Niçin tepki göstermişler? Çünkü bu nevzuhur yorumcular, İslâm toplumunu bunaltmışlardır. Getirdikleri yeni kelâmi anlatım tarzlarının sonucu olarak toplumun anlayamayacağı farklı, çetrefil akideler ve inanışlar ortaya çıkmıştır. Bunun yol açtığı bunalım da o günün şartlarında İslâm toplumunu tasavvufa yöneltmiştir. Anlaşılmaz İslâm inancının oluşturduğu iç sıkıntıyı, tasavvufun vadettiği iç huzurla kapatmaya çalışmışlardır.

— Bunu ikinci kırılma noktası kabul ediyoruz.

— Evet, bu ikinci kırılma noktasıdır.

Üçüncü kırılma noktası da sınıf farklarının ortaya çıkmasıdır. Zengin ile fakir arasında büyük uçurumların ortaya çıkmasıdır. Bu uçurum da yine İslâm toplumunu ruhi bir bunalıma sürüklemiştir. Karmatilik ve İsmaililik olayları bunu kanıtlıyor. Yani bir asırdan daha fazla bir zaman kesiti boyunca Karmatiler Abbasi yönetimini meşgul etmişlerdir. Devlet meşgul edilmiş. Abbasi yönetimi Karmatilerle niçin uğraşmış? Çünkü tarihte bir zenci isyanına şahit oluyoruz. O zenci isyanının sebebi nedir? Tıpkı son iki yüzyıl önce Amerikalıların gelip Afrika'dan zencileri götürerek çiftliklerde kamçı altında çalıştırmaları, onları sömürmeleri ve onları katletmeleri gibi İslâm toplumunda da buna benzer zulüm dönemleri maalesef yaşanmıştır. Hatta neredeyse Peygamberin *sallallahu aleyhi ve sellem* daha kokusunun ortada olduğu erken dönemde bu olaylar yaşanmıştır. Abbasi devletinin ilk döneminde bu yaşanmış. Zenci isyanı çok meşhurdur. Basra'da, Kufe'de Afrika'dan getirilip çalıştırılan zencilerin canına tak demiş. Tıpkı çağımızdaki Kapitalizm'in bir türü ortaya çıkmış. Biz bugün onlara protokapitalistler diyebiliriz. İslâm toplumunun protokapitalistleri bu zenci topluluk üzerinde uyguladıkları baskılar dolayısıyla toplum bir bunalım yaşamıştır. Bu bunalımdan kaçanlar ruhi bir rahatlık duyabilmek için yine tasavvufa yönelmişlerdir. Bu da üçüncü bir kırılma noktası sayılabilir.

Bu yüzden tasavvuf gittikçe bir muhit kazanmış ve maalesef zamanla kemikleşerek bugünkü yerini bulmuştur.

Tabi şimdi bu tarihlere geri döndüğümüz zaman o günden bugüne bin üç yüz yıllık bir süreden bahsediyoruz. Ta bin üç yüz yıldan beri benimsenmiş, kabul görmüş, İslâm'dan adeta bağımsız bir din niteliğini kazanmış olan tasavvuf ile mücadele etmek elbette ki çok zordur. Çünkü nesiller boyu bir alt yapı/zemin bulmuştur. Geçmiş dönemde -günümüzdeki kadar- şiddetli bir tepkiyle karşılaşmamıştır. Bu da tasavvuf için bir fırsat olmuştur. Dolayısıyla tasavvuf, çok serbest bir şekilde İslâm'ın organik bir parçasıymış gibi varlığını sürdürmüş ve günümüze kadar gelmiştir. Ama ne zaman ki kültür yaygınlaşmış, hız ve iletişim sayesinde insanlar yoğun bir fikir alış-verişi içerisine girmişler; yüzyıllar önce kütüphanelerin tozlu raflarına terk edilmiş olan kaynaklar tercüme edilmiş; aklını kullanan, İslâm'la başka dinleri karşılaştırmaya çalışan kültürlü/bilgili insanlar konuya tarafsızlıkla yaklaşarak bu karmaşayı görmüş, böyle bir problemle karşılaşmışlardır. İslâm'ı tahrip etmiş olan bu yabancı akıma karşı susmayı iman için büyük bir tehlike olarak görmüş ve seslerini yükseltmişlerdir. Tasavvufa karşı doğan bugünkü tepkinin kısaca izahı budur.

Mesela, bunlardan biri benim. Bana günün birinde ilim ehlinden biri *'Muhterem sen yanlış bir yoldasın. Sen neye dayanarak tasavvufa bu kadar gönül verdin de bir merci makamı olarak Nakşibendi Tarikatının seccadesine oturdun, senin delilin nedir?'* dememiştir. Böyle bir uyarıya muhatap olmadım. Fakat vaktiyle, zayıf da olsa bazı tepkilerle karşılaştım. Bu da beni uyarmaya yetti. Ayrıca tarikat olarak uyguladığımız ritüeller hakkında zihnimi kurcalayan bazı şüpheler vardı. O uyarı sayesinde ben elimde bulunan halkalardan her birini geriye doğru izleyerek ilerlediğimde, çok müthiş şeylerle (İslâm'ın hakikaten yabancısı olduğu engellerle) karşılaştım. O zaman anladım ki İslâm'ın tasavvufla, tarikatla suret-i kat'iyyede hiçbir ilişkisi yoktur. Yani tasavvufun bir macerası/sergüzeşti vardır. Bu sergüzeştin özeti sizin yönelttiğiniz sorunun karşılığı olarak bundan ibarettir.

— Sizi tasavvuf ve tarikatı araştırmaya sevk eden uyarıcılar nelerdir?

— Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* yardımı, demekten başka

bir cevabı uygun görmüyorum. Çünkü yıllar boyu yığınlarca kitap okumuştuk. Arap dil kuralları ve mantık dışında öbür derslerimizin tümü bize Allah'ın kitabını ve Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* sünnetini öğretiyordu. Buna rağmen biz adeta kafamızı kuma gömmüştük. Türbeler, sandukalar, kutsallaştırılmış ölüler, rabıtalar, türlü türlü hurafeler aklımızı çelmiş, bizi büyülemişti. Fakat bir zaman geldi, rabıta yaptığımız için günün birinde Allah'ın bir kulu bizi müşrik olmakla suçladı. İşte o gün bizim için bir dönüm noktası oldu. Bu hikaye epeyce uzundur. Ancak bizi o günlerde müşrik diye suçlayan ve hidayeti bulmamıza vesile olan Siirtli merhum terzi **Şefik Erkoyuncu**'yu huzurunuzda rahmetle anıyorum.

— Bu kırılma noktalarının dışında tasavvufun İslâm toplumunda yer etmesine sebep olan başka bir kırılma noktası var mıdır?

— Evet, var. İslâm toplumu çökme trendine girdiği andan -ki bu neredeyse tebe-i tabiin kuşağının ömrünü tükettiği günden- itibaren kırılma noktaları başlıyor. İslâm toplumunda siyasi, ekonomik, kültürel ve dinsel kırılma noktaları yaşanıyor. Bunların hepsi birbirine bağlıdır ve hepsi birbirini üretmiştir. Siyasi bunalımlar insanları ürkütmüş, yormuş, üzmüş, birbirine küstürmüş ve İslâm toplumunu kamplara ayırmıştır. Tabi bu çözülme bilhassa Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* dikkatimizi üzerine çektiği birliğimizi bozmuştur. Cenab-ı Hak ne buyuruyor:

"İşte bu sizin tek bir ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim öyleyse bana ibadet edin." [5]

Bu ayet-i kerimenin bize ilham ettiği birlik ve beraberlik bozulmuştur. Tebe-i tabiin (üçüncü kuşağın) tarihsel dönemini sona erdirdiği dönemden itibaren bu kırılma noktaları ve bunalımlar yaşanmaya başlanmıştır. Tabi bu, ümmetin çöküş trendine girdiği anlamına gelmektedir. Ümmet bu tarihten itibaren çökmüş olabilir mi? Evet, cesaretle bunu söyleyelim. Çünkü biz hakikatleri cesaretle haykırmazsak, yanlışlarımızı bulamazsak, tarihimizle yüzleşemezsek asr-ı saadete dönemeyiz. Bu özlemi yaşıyor olabiliriz ama asr-ı saadete dönebilme direncini gösteremeyiz. Bu konuda kabiliyet ve çaba da gösteremeyiz. Dolayısıyla eğer bizim asr-ı saadete dönme özlemimiz varsa -ki vardır elhamdulillah- bugün çökmüş olsak bile bu ümmetin çocukları asrımızda uyandılar. Bunu tespit ettim. Şu anda Hindistan yarımadasından Atlas Okyanusu kıyılarına kadar doğudan batıya, Yemen, Muskat, Umman, Hint denizi kıyılarından Bosna Hersek'e kadar güneyden kuzeye İslâm coğrafyasında bizim şu anda tartıştığımız konular tartışılıyor. Bu ne demek? Bu, İslâm ümmetinin uyandığını, hiçbir şey yapamıyorsa bile feryat ettiğini, elemini ve acısını dile getirdiğini ifade ediyor. Bunu inkar edemeyiz. Bundan dolayı da mutluyuz. Biz her şeyin bugünden yarına biteceğine ihtimal vermiyoruz. Ama biz umutluyuz, uyandık. Bakın bugün en azından tasavvufu tartışıyoruz. Tasavvufun ne kadar büyük bir yara, ne kadar büyük bir problem olduğunu teşhis ettik, onun üzerinde konuşuyoruz. Ümmet bunun gibi daha birçok sorunu bulmuş. Onun üzerinde tartışıyor. Bunlar olgunlaşacaktır. Umudumuz odur ki Allah'ın izniyle -biz göremeyebiliriz- bizim torunlarımız belki görecektir. Onlar bu uyanış sayesinde inşallah hayırlı sonuçlara ulaşacaklardır. Tasavvufun boğuntulu şirk ortamından kurtulacak, tevhidin meşalesini dünyanın her yerine taşıyacaklardır. Bundan dolayı çok umutluyuz ve mutluyuz.

İslâm toplumu çökme trendine girdiği andan -ki bu neredeyse tebe-i tabiin kuşağının ömrünü tükettiği günden- itibaren kırılma noktaları başlıyor. İslâm toplumunda siyasi, ekonomik, kültürel ve dinsel kırılma noktaları yaşanıyor.
Bunların hepsi birbirine bağlıdır ve hepsi birbirini üretmiştir. Siyasi bunalımlar insanları ürkütmüş, yormuş, üzmüş, birbirine küstürmüş ve İslâm toplumunu kamplara ayırmıştır.

5. 21/Enbiya, 92

— Bunların dışında bazı araştırmacılar Tatar/Moğol istilasının, keza Haçlı seferlerinin de tasavvufun İslâm âleminde yer etmesinde ciddi etki yaptığını söylüyorlar. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

— Bunun içerisine bütün siyasi bunalımlar, krizler, Emevi-Abbasi kavgaları, 1258'deki Moğol işgali, beylikler döneminde ümmetin birbirini hırpalaması, Endülüs'ün çöküşü vs. olaylar, elbetteki tasavvufun yayılmasını tetiklemiştir. Zaten tasavvuf mevcuttu o sıralarda. Çünkü Hallac, Cüneydi Bağdadi gibi ilk sufiler, Moğol istilasından çok önce yaşamışlardır.

Mesela, bakınız Cüneydi Bağdadi hakkında bir şey okuyalım buradan. Cüneydi Bağdadi çok eski bir sufidir. Kutu'l Kulub adlı kaynaktan naklediyorum, diyor ki: *'Yeni başlayan müride kalbini üç şeyle meşgul etmemesini öneririm. Aksi hâlde hâlinde değişiklik olur. Çalışmamak, hadis okumamak ve evlenmemek.'* Yine diyor ki: *'Sufinin okuyup yazmamasını tercih ederim. Çünkü okuma-yazma canlılığı öldürür.'* [6]

Tasavvufun oluşturmaya çalıştığı insan tipi budur. Bu özelliğe sahip insanların olduğu bir toplum çökmeye mahkumdur.

— Bunları tasavvufun İslâm toplumunda yayılma sebepleri olarak zikrettiniz. O zaman dördüncü bir başlık olarak iç ve dış savaşları ekleyebiliriz.

— Evet.

— İhsan İlahi Zahir adında bir araştırmacı var. Bu zatın Şia ile ilgili yazmış olduğu çok ciddi çalışmalar bulunmaktadır. Şia ile ilgili bu çalışmalarını bitirdikten sonra İslâm tasavvufu denilen şeye bakıyor. Aslında Şia ile Sünni tasavvuf arasında hiçbir fark olmadığı kanaatine varıyor. Bu kanaatten hareketle et-Tasavvuf Menşe' ve Mesadir diye bir kitap kaleme alıyor. Burada belli fikirleri zikrediyor. Kendi görüşü olarak; Şia'nın tasavvufu Yahudilikten aldığını, onlar vasıtasıyla da Sünni dünyaya taşındığını söylüyor. Siz iki kültürü de çok iyi biliyorsunuz. Farsça'yı da biliyorsunuz. Yani Şia ve tasavvuf kültürüne baktığınız zaman sizce bu tespit, yerinde bir tespit midir?

— Bu tespitin doğru yönleri vardır tabi. Bunu asli bir açıklama olarak değil bir yan açıklama olarak kabul edebiliriz. Tasavvufun Şiilikle ilişkisi çok kesindir. Ona inanıyorum. Şöyle ki;

İslâm fatihleri tarafından ilk fethedilen toprak İran topraklarıdır. İranlılar ülkelerinin İslâm topraklarına katılmasına çok üzülmüşler, dünyada İslâm'ı kabul eden diğer milletlerden çok daha fazla içerlenmişlerdir. İran'ın fethiyle beraber İran halkı özelde ashaba genelde de Araplara karşı büyük bir kin beslemeye başlamıştır. Dolayısıyla İran hâlen Zerdüşt'tür. İran halkı bütün o aldatıcı görüntüye -sakala, cübbeye, sarığa, Ayetullah ünvanlarına- rağmen bir İslâm toplumu değildir. Bilakis İran hâlen çok koyu bir Zerdüşt

6. 1/443

toplumdur. Burada **Prof. Dr. Fuat Köprülü**'nün *'Türk Edebiyatı'nda İlk Mutasavvıflar'* adlı kitabından bir pasajı okutacağım size:

'İranilik, Hz. Hüseyin evladını Sasanilerin vâris takipçisi sayarak ehlibeytin hukukunu müdafaa perdesi altında Arap milliyetine ve İslâm dinine dehşetli darbeler vurdu ve eski bir medeniyetin kolayca yok edilemeyeceğini Zerdüşt akidelerini İslâm kisvesi altında sokmak suretiyle açıkça gösterdi.' [7]

Müthiş bir tespittir bu. Burada oturup saatlerce konuşsak İran hakkında bu net bilgiyi vermeye muvaffak olamayız.

— Bu kitapta Türklerle ilgili özel bir bölüm de var hocam. Belki röportajın sonuna doğru soracaktım ama yeri gelmişken onunla ilgili özel bir sorum var. Sizin de uzmanlık alanınız olan Nakşibendi Tarikatı Arap bölgelerinde değil, daha çok Türklerin ve Kürtlerin yoğunlukta olduğu yerlerde yayılmıştır. Bunun sebebi nedir acaba?

— Bunun sebebi gayet açıktır. Bir defa 1776 yılında dünyaya gelen ve 1826'da ölen Halidi Bağdadi Süleymaniyeli'dir ve Kürt kökenlidir. Bu şahıs 1810 tarihinde Hindistan'a gidip bir yıl kalarak 1811'de dönüyor. Nakşibendiliği oradan getiriyor. Nakşibendilik Osmanlı toplumunda yoktur. Osmanlı toplumunda yaygın birçok tarikat vardı. Gülşenilik, Ruşenilik, Cerrahilik, Esmerilik, Şazerilik, Kadirilik, Rufailik vs. çok çeşitli tarikatlar var. Bunların bir kısmı Araplara aittir. Sabiiliğin tesiri altında oluşmuş Rufai ve Kadiri tarikatı vardır. Öbürleri de Kuzey Afrika'dan gelen Esmeri, Şazeli tarikatlardır. Diğerleri de Türkler'in kurdukları tarikatlardır. Nakşibendilik yoktu. Bir defa Kanuni döneminde Abdullahi İlahi adında biri gelmiş. Ubeydullah Ahrar'ın halifesidir. Gelip Eyüp Sultan'da çöreklenmiş ve orada bir şeyler yapmaya çalışmış ama muvaffak olamamış. Nakşibendiliği yayamamış. Tahmin ediyorum, kendisi veya bir halifesi Balkanlara gidiyor. Oralarda bir süre faaliyet gösteriyor, fakat Bektaşiliğin baskısı altında olan bu bölgede tutunamıyor. Kısa zamanda da sönüveriyor.

Şu gerçeği de bilmek gerekir: Nakşibendilik ile Bektaşilik süt kardeştirler. Yeseviliğin devamıdırlar. Yesevilik de Minhac-ı Hakikat adı altında bir yeraltı örgütünün devamıdır. Bu çok eski bir örgüttür. Minhac-ı Hakikat, **Kuşanlar Beyliği** tarafından kurulmuştur. İlk Futuhat döneminde Türkistan'a **Kuteybe bin Müslim**'in girdiği tarihlerde İslâm'ın orada yer etmemesi için mücadele veren bir beyliktir. Bunlar Budizm'in Mahayana mezhebine mensup idiler. Daha sonra Müslümanlarla haşır-neşir olarak -kimsenin kulağını tırmalamasın diye- Arapça bir isim taşıyan böyle bir örgüt kurdular. Bu örgütün perdesi altında çok büyük mücadeleler verdiler. Faaliyetlerine asırlarca devam etmişler ama daha sonra Yesevilik şeklinde yer üstüne çıkmış, toplum nazarında meşruluk kazanmışlardır.

Yesevilik iki tane çocuk doğurmuş. Bunlardan biri Nakşibendilik diğeri ise Bektaşiliktir. Fakat bunlar felsefe/inanış olarak birbirine o kadar aykırı bir şekilde gelişmişlerdir ki nihayet asrımızda bugün Nakşibendiler Bektaşilere *'dinsiz, kafir'* diyor. Nitekim Bektaşiler içki içerler, inançlarında Allah mefhumu pek yoktur. Ama Nakşibendilik dış görünüşü itibarıyla bir Ehli Sünnet grubu gibi kendini sunmaktadır, fakat iç yüzü bakımından çok şaibeli olan bir tarikattır.

Yesevilik de dış görünüş olarak İslâm'ı kullanmış bir Budist mistik hareketidir. Mahayanacıdır. Dolayısıyla Nakşibendiler de Mahayana mezhebine mensuptur-lar. Onlar da netice itibariyle Budisttirler.

Nakşibendiliğin yayılış tarihi Osmanlı toplumunda Halidi Bağdadi ile beraber 1811'den itibarendir. Halidi Bağdadi hakikaten araştırılmaya değer bir kişiliktir. Çok önemli bir figürdür. Halidi Bağdadi'nin kişiliği hakkında henüz tarafsız bir araştırma bulamadım. Çünkü etrafını o kadar gölgeleyip etkilemiş ki hiç kimse ona karşı çıkmamıştır. Bağdadi'nin, **Buğyetu'l Vacid** adlı kitapta birçok mektubu var. Onun yeğeni bunları toplamış. Çok önemli bir kaynaktır. Halidi Bağdadi'yi en iyi tanıtan bu kitaptır. Nitekim ne gibi bir mefkûreye sahip olduğuna dair bilgiler bu kitapta onu ele veriyor. Onun iki tane mektubu çok önemlidir. İki mektubu şöyle özetleyeyim:

Birinci mektubunu İstanbul'da, o zamanlar **Reis-i Encümeni Maarif** yani bugünkü Milli Eğitim Bakanı statüsünde olan müridi **Muhammed Esad Efendi**'ye gönderiyor. Bu mektubun özü şu:

Vaktiyle tarikatını yaymak için İstanbul'a gönderdiği bir şahsiyet var. Bunun adı **Abdulvahhab es-Susi**.

7. *Syf. 15*

Onun arkadaşıdır. Abdulvahhab es-Susi de esasen onun şeyhi olan **Abdullah ed-Dehlevi**'nin mezunudur. Yani ikisi aynı şeyhin halifeleridir. Nakşibendilerin bir terminolojisi var, **'halife'** diye bir statü ihdas etmişler. Şeyhin yerine geçecek olan kişi için kullanıyorlar. Başka tarikatlarda bu terim yoktur. Öbür tarikatlarda daha çok **'postnişin'** tabirini kullanırlar. Nakşilikte ise şeyh, kendi yerine geçecek birini seçince ona *'halife'* diyorlar. İşte bu **Halidi Bağdadi, Abdullah ed-Dehlevi**'nin halifesidir. Halidi Bağdadi 1811'de Süleymaniye'ye dönünce arkadaşı **Abdulvahhab es-Susi**'yi tarikatını yaymak üzere İstanbul'a gönderiyor. Hakikaten belağat sahibi bir adammış bu es-Susi. İstanbul'da büyük etki uyandırıyor ve burada

birçok mürit ediniyor. Saraya da nüfuz ediyor. Öyle ki II. Mahmud'un kızı **Adile Sultan** bile bunun tarikatına intisap ediyor. Çarpıcı bir görüntüsü, belağatlı anlatım üslubuyla büyülüyor insanları. Bu adam *'bir hata işliyor'* Halidi Bağdadi'ye göre. Bağdadi bunu mektubunda anlatıyor; Abdulvahhab, tarikata bağladığı müritleri kendine rabıta ettiriyor. Nakşilikte bu yasaktır. Şeyh hayattayken, halife müritleri kendine rabıta ettiremez.

Nitekim bakın ben Nakşibendi şeyhi olarak üç ilk'e imza attım; birincisi, kırk yaşına varmadan Nakşibendi şeyhi seccadesinde oturdum. Bu mümkün değil. İkincisi, şeyhim bana hayatında ve onun sağlığında *'müritleri kendine rabıta ettirebilirsin'* diye bir yetki verdi. Üçüncüsü de, yağdan kıl çeker gibi bu tarikatın içinden çıktım. Nakşibendi tarihinde böyle bir örnek yoktur.

Kavgalar, bu saydığım şeylerin bir tanesi üzerine cereyan etmiştir. İşte bu **Abdulvahhab es-Susi** ne zaman ki Halidi Bağdadi'nin gölgesini üzerinde hissetmemeye başlıyor, (Çünkü kendisi İstanbul'da, şeyhi ise Bağdat'tadır) bağımsız hareket ediyor. Müritlerine: *'Bana rabıta*[8] *edeceksiniz'* diyor.

Müridler, rabıta sırasında şeyh olarak **Abdulvahhab es-Susi**'yi zihninde tasavvur ediyorlar. Bunu Halidi Bağdadi haber alıyor. Haber alır almaz -biraz önce sözünü ettiğimiz- Reis-i Encümeni Maarif olan **Muhammed Esad Efendi**'ye bir mektup yazıyor. Diyor ki: *'Abdulvahhab es-Susi böyle bir suç işledi. Ben Hz. Ebubekir Sıddık'tan tutun, benim şeyhim Abdullah ed-Dehlevi'ye varıncaya kadar bütün sadâta danıştım/onlara şikayet ettim. Ve onların da onayını aldım. Bu adamı tard ettim; onu tarikattan kovdum.'*

Bu tiyatro üzerine -bir mü'min olarak- şöyle ciddiyetle ve derinden bir düşünün; Bağdadi'nin bu sözlerinin ne korkunç yalanlardan ibaret olduğunu hemen anlayacaksınız. Bir adam çıkacak diyecek ki; ben şöyle gözümü yumdum, daldım. Benim mezun olduğum Abdullah ed-Dehlevi, onu mezun eden Şeyh Şemseddin Canıcanan, onu mezun eden Nur Muhammed Bedevani, Seyfeddin Nurani, Masum Faruki, İmamı Rabbani vs. otuz tane şahsiyetle meclis kurup oturdum. Ben onlara dedim ki: *'Abdulvahhab es-Susi bizim bu tarikatımıza muhalefet ediyor. Böyle bir suç işliyor ne diyorsunuz?' 'Attık onu tarikattan'* dediler. Ben de onların onayını aldım sana haber veriyorum onu derhal oradan çıkarın!

Yaklaşık iki yüz yıldır, bu coğrafyada hemen her gün propagandası yapılarak meşhur edilmiş, ***'Mevlana Halid Zülcenahayn'*** (yani; Mevlamız iki kanatlı Halid) unvanı ile adeta ilahlaştırılmış olan bu adam, işte böylesi laflar etme cüretini kendinde bulmuştur.

Hakikaten Sultan II. Mahmud fermanıyla Abdul-

---

8. *Rabıta: Mürit ters teverrük oturuşu ile oturur, gözlerini yumar, burnundan nefes alır, ağzından verir. Dili damağına yapışıktır. Gözlerini yumar. Şeyhinin suretini gözünün önüne getirir. Şeyhinin iki kaşının arasından bir nur şelalesinin kendi kalbine aktığını tasavvur eder. Bunu on beş-yirmi dakika kadar devam ettirir ve bitirir.*

vahhab es-Susi ve ona tâbi olan birkaç kişi, bir gece apar-topar Kartal rıhtımından bindirilerek sürgüne gönderiliyorlar. Daha sonra onları dağıtarak kimisini Sivas'a gönderiyorlar, kimisini Anadolu'nun bazı kasabalarında mecburi ikametle cezalandırıyorlar, Abdulvahhab es-Susi'yi de Musul'a sürüyorlar. Düşünebiliyor musunuz, bu, II. Mahmud'un fermanıyla oluyor. Yani bir Nakşibendi şeyhi neler yapabiliyor.

Bu adamın kişiliği hakkında insanlar çok şey bilmiyor. Bu büyük yalan hakkında iki yüz yıldır hemen hiç kimse bir şey öğrenememiş. Yoksa bu olay, o adamın ismini, -aklını başına alabilen- milyonların zihninden -Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* yardımıyla- bir anda silebilir. Bu mektuplar, hatta bu kitap tercüme edilmeli ve aklı başında olan kişilere dağıtılmalıdır. Halidi Bağdadi böyle bir kişiliğe sahiptir, bu kadar büyük yalan uydurabilmiş ve insanları uyutabilmiştir diye açıklama yapılsa, insanlar da zihinlerini çalıştırarak bu yalanı böylece belgesel olarak kaynağı ile beraber görürlerse büyük ihtimalle yüzbinlerce insan aklını başına toplayacak ve tövbe edecektir. Bu tarikattan ayrılacaktır. Bu suretle de Nakşibendilik çökme trendine girecektir.

— O zaman burada konuştuklarımızın özü şu hocam: Bu şahıs, çok ilginç bir kişiliğe sahip, üzerinde ciddi araştırmalar yapılması gerekiyor. Bir Osmanlı padişahını dahi harekete geçirecek kadar nüfuz sahibi bir adam, çok da rahat yalan söyleyebiliyor.

— Evet, çok rahat yalan söyleyebiliyor. Bağdat valilerinden Davud ve İbrahim Paşaların idamına sebep olabiliyor. Sultan Mahmud'u ürkütüyor ilk başta. Ünlü devlet adamlarından ona yakın bir şahsiyet var; Rikabi Humayun Kethüdası **Haled Efendi**. Bu zat **II. Mahmud**'u uyarıyor. Kendisi bir zaman Paris Büyükelçiliği de yapmıştır. Çok kabiliyetli biri. Fransızca bilmediği hâlde Paris Büyükelçiliğini yapmış. Diyor ki: *'Bu fitnebaz bir adam olabilir. Başımıza iş açabilir.'* Sultan Mahmud araştırıyor. Fakat Halidi Bağdadi çok kurnaz bir adam. Ajanlarını, müritlerini ve nüfuzunu kullanarak nihayet Sultan Mahmud'u etkileyebiliyor. İnsan psikolojisini yönlendirmede çok tesirli bir araç olan Hint Budizmi'nin sırlı yöntemleriyle büyük kitleleri büyülüyor. Özellikle Kürt nüfusun tamamını çok kısa zamanda kendine bağlayarak -günümüzün Fethullah Gülen örneğinde görüldüğü üzere- büyük bir güç elde ediyor. Böylece Osmanlı yönetimi ile pazarlığa oturacak hâle geliyor; **Haled Efendi** aleyhinde bir propaganda savaşına giriyor. Bunun üzerine Sultan II. Mahmud, Haled Efendi'den şüphelenerek onu Adana valiliğine tayin ediyor ve bir kulp bulup nihayet onu idam ediyor.

Bunun ilk fitnesini ve yalanlarını anlayabilen/kavrayabilen şahsiyetlerden biri de **Şeyh Ma'ruf el-Berzenci**'dir. Şeyh Ma'ruf el-Berzenci, bu şahıs hakkında çok ilginç şeyler yazmış ve Bağdat Valisi'ne ihbarda bulunmuştur. Ancak tehdit edildiği için korkusundan pişmanlık duymuş ve maalesef geri adım atmıştır.

Aslında Sultan Mahmud, Bağdadi'ye boyun eğecek biri değildi. Onun ne mal olduğunu biliyordu, fakat o günlerde peş peşe savaşlar ve krizler içinde bocalayan Osmanlı yönetimine bir rahatlık kazandıracağına inandığı için bu adamın dizginini gevşetiyordu. Ona katiyen dokunmuyor, özellikle onu Vahhabilerin üzerine kışkırtmak suretiyle kullanıyordu. Nitekim müritleri arasında müthiş bir Vahhabi düşmanlığı yayılmıştı. Hatta müritlerinden bir kısmının İbrahim Paşa'nın oğlu Tosun Paşa'nın ordusuna katılarak Arap Yarımadası'nda Vahhabilere karşı gönüllü savaşmaya gidenler olduğu bile söylenmektedir.

Böyle bir kişiliği var. Ama bunun araştırılması lazım. Çünkü onun muasırı ve onun hasmı olan Şeyh Ma'ruf el-Berzenci'nin ifadeleri var. Diyor ki; ***'O, Hindistan'a gitti, sihirbaz yogacılardan ders aldı ve İngiliz Hristiyanlardan bir din öğrendi...'*** **'Yogilik'** kelimesini Arapçalaştırılmış olarak **'Cukiyye'** diye ifade ediyor. Şimdi Şeyh Ma'ruf el-Berzenci adında bir tarikat şeyhi **'Cukilik'** deyip *'Yoga'*dan bahsediyorsa buna çok önem vermek lazım. Hakikaten Bağdadi'nin rabıta uygulamalarını görüyoruz. Göz yumma, dili damağa yapıştırma, burundan nefes alma gibi uygulamalar, Budist rahip **Patanjali**'nin Sutralarında bizzat figüre ettiği meditasyonun/yoganın aynısıdır. Ma'ruf el-Berzenci demek ki böyle bir kültüre de sahip. Yoksa bir medrese mollası, bir tarikat şeyhi bunu bulamaz, kültürsüzdür. Medreselerdeki bu kültürsüzlük hâli günümüze kadar devam etmiştir.

Yani Halidi Bağdadi'nin getirdiği Nakşibendiliğin macerasının özü budur. Tabi Nakşibendilik bir Türk tarikatı olduğu için aşağı-yukarı 1650'lerde başladığı ve o tarihten itibaren zamanın akışı içerisinde yavaş yavaş yapılandığı için dönem dönem isim,

ritüel değiştirmiştir. Ama hep bir Türk tarikatı olarak Türk muhitlerinde yaşamış, uygulanmıştır. Türkler de buna dört elle sarılmışlardır. Çünkü onlardan biri olan **Muhammed Bahaeddin Buhari** bu tarikatı icat etmiş. Ninesinin gördüğü bir rüyadan hareketle bu işe başlamış. Ninesi ona: **'Ben rüyada senin Türk şeyhlerinden istifade ediyor olduğunu gördüm.'** diyor. Bu çok önemli bir ilham kaynağı Muhammed Buhari için. Demek ki çocuk yaştayken ninesinin gördüğü bu rüya ona bir ilham kaynağı olmuş. Ve hep bununla yaşamıştır. Nitekim **Halil Ata** adında bir prensin cellatlığını yaptığı günlerde bile bu hayalle yaşamıştır. Şimdi bazı mutasavvıflar onun cellatlık mesleğini icra edişini meşrulaştırmak için diyorlar ki; *'**Sa'd ibni Ebi Vakkas** da insan kesmiştir. Bu zat bir sahabi idi. Şeriat ne diyorsa onu yapmıştır. 'Şeriatın kestiği parmak acımaz.' O da şeriatın emirlerini yerine getirmiştir.'* Hayır, öyle değildir. Prens **Halil Ata** orada şeriatı uygulamıyordu. Prens **Halil Ata** bir Türk prensidir. Eski atalarının oradaki kadim siyasetini uyguluyordu. Bunların örfünde idamların çoğu siyasidir, şer'i değildir. Nitekim Osmanlılarda bile bu tür uygulamalar vardır.

Orada bir keramet görmüş. Kafası kesilmek üzere getirilen **Emir Kulal** adında birisinin infazını gerçekleştirmeye çalışırken kılıç kesmemiştir. Daha sonra **Emir Kulal** ile kurduğu bir irtibat neticesinde tasavvuf yoluna girmiş ve ondan istifade etmiştir. Nitekim **Emir Kulal**'ın halifesidir o da. Böyle bir uydurma efsane var.

Bu halkaları birbirine yapıştıra yapıştıra bugüne kadar getiriyorlar. Nakşibendi tarikatının Türk bölgelerinde yaygınlık kazanmasının çok küçük bir özeti bundan ibarettir.

Şunu da önemle ifade etmek gerekir ki; Bizzat Halidi Bağdadi'nin ve ona bağlı bir sürü mollanın yazıp çizdiği birçok mektup ve risaleler vardır. Bunların hemen tamamı Arapça'dır. Günümüzün Nakşibendileri bu belgelerin Türkçe'ye çevrilmesinden çok korkuyorlar. Tevhid ehli alimlerin bu kitapçıkları tercüme ederek onlara ait hakikatleri bizzat kendi belgelerinden çıkarıp ifşa etmesi şarttır. Hiç değilse aydın ve mantıklı insanlar bu belgelerdeki gerçekleri okuyarak bu tehlikeli örgütü yakından tanıma imkanını elde edeceklerdir. Nurculuk ve Gülencilik nasıl deşifre edildiyse Nakşibendiliğin gizli yönleri de böylece gün yüzüne çıkacaktır.

— Yeri gelmişken Hocam, Türklerin Müslümanlığı kabul ettikleri günden bu yana tasavvufla bu kadar yakından alakadar olmalarının sebebi nedir?

— Türklerin İslâm'la tanışması olayı çok önemli bir hâdisedir aslında. Neden önemlidir, çünkü bu konudaki gerçekler bugüne kadar saklanabilmiştir. Şu var ki; teknolojinin kaydetmiş olduğu baş döndürücü ilerlemeyle birlikte dijital haberleşme ve bilişimin sağladığı olağanüstü imkânlar sayesinde geçmişe dair gizli kalmış hakikatler artık teker teker gün yüzüne çıkmaya başladı. Türkiye'de çeşitli inanç grupları arasında çıkar mücadeleleri, ateşli atışmalar ve tartışmalar sürüp gitmektedir. Bu amaçla çeşitli belgeler ortaya atılmakta, tezler ileri sürülmektedir. Bu gidişat bir yandan bilgi kirliliğine neden oluyorsa da öbür yandan birçok gerçeğin meydana çıkmasına da yardım ediyor. İnternet ortamında uçuşan milyonlarca belge, tez, iddia ve itiraflar biz ehli tevhidin işine de çok yaramaktadır. Bizim bu ortamdan azami derecede istifade etmemiz gerekir. Kürt ırkçıları, Türk ırkçıları, tarikatçılar, Kemalistler, sağcılar, solcular, fanatik Hanefist-Sünniler, Aleviler ve daha nice ideolojik gruplar şu anda birbirleriyle kıyasıya mücadele hâlindedirler. Bu kamplar, istihbarat örgütlerinin pompaladığı propagandaların etkisi altında zaman zaman *'birlik ve beraberlik'* sloganları atarlar. Bu manzara o kadar önemli değil. Allah *subhanehu ve teâlâ* bu arabesk manzara hakkında bizi bilgilendirmiştir.

تَحْسَبُهُمْ جَمِيعاً وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى[9]

Unutmayalım! Bu manzara bizim çok faydalanabileceğimiz bir alan oluşturuyor. Bundan azami derecede yararlanmalıyız. Örneğin, Irkçılar dinsizliği savunup İslâm'ın bir Arap dini olduğunu, Peygamberin (hâşâ) bu dini bir şekilde uydurduğunu iddia ederlerken, Sünni Türkler bundan rahatsız oluyorlar ve savunmaya geçiyorlar. Tabiatıyla bu gibi kavgalarda verdikleri emeklerle bizim bir çeşit yükümüzü taşıyorlar. Dolayısıyla yersiz ve seviyesiz kavgaların dışında kalarak fazla enerji kaybetmemiş oluyoruz. Böyle fırsatlar bizim için stratejik avantajlar sayılır. Tarikatçılar zaman zaman hasımlarına karşılık vermek için cevap yetiştirmeye çalışırlarken, gösterdikleri

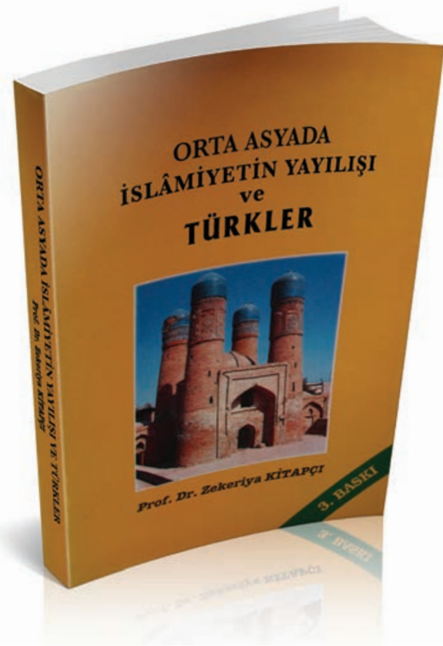
9. *"Sen onları derli toplu sanırsın, halbuki kalpleri darmadağınıktır." (59/ Haşr, 14)*

tepkilerde açık da veriyorlar. O açıktan da biz ehli tevhid istifade ediyoruz.

Bir defa Türklerin İslâm'la nasıl tanıştıklarını merak etmemize sebep oluyorlar. Çünkü Türklerin İslâm'la barış içerisinde tanıştıklarını, kat'iyyen İslâm'a kılıç çekmediklerini, İslâm fatihlerini neredeyse çiçeklerle karşıladıklarını ifade ediyorlar. Bu, tamamen gerçek dışıdır. Meşhur Emevi komutanı Türkistan fatihi **Kuteybe bin Muslim** hicri 700'lerden itibaren **Buhara, Semerkant, Baykent, Şaş, Fergana, Kiş, Nesef, Numuşkes** ve **Ramisene** şehirlerinin olduğu bölgeye giriyor. Buraları fethediyor. Buraların halkı, genelde Türkçe konuşurlardı. Bunun yanında Farsça da konuşabiliyorlardı. Buralarda Deylemiler, Soğdlar, Sakalibe, Farslar ve Türk kabileleri yaşardı. Bu konuda geniş bilgi için muteber ve mufassal İslâm tarih kaynaklarını ve seyahatnameleri (özellikle İbni Fadlan Seyahatnamesini) okumanızı öneririm.

Kuteybe ibni Muslim'in babasının adı **Muslim**'dir. Bu çok çarpıcı bir kelime olduğu için bunu unutmayın. Kuteybe ibni Muslim'in *'soyadı'* Türkler arasında çok büyük bir ürküntüye sebep oluyor. Çünkü Kuteybe Türklerin İslâm'la tanıştıkları o günlerde Türklere göre, Türk yurdunu işgal etmiş bir cani idi. Türk ırkçılarının iddiasına göre Kuteybe çok insan katletmiş. Tabiatıyla bu mümkündür. Bir savaş ortamı var ve bu bir fetih ordusudur. İslâm fetih ordusunun girdiği yerde mukabil direnişlerle muhakkak karşılaşmıştır. Kuteybe ibni Muslim bu alana girdiği zaman Türklerin belki çok cüz'i kısmı gönüllü iman etmiş olabilir. Buna ihtimal veriyoruz. Fakat büyük bir kısmı direnmiştir. O da bu direnişi kırabilmek için iki yola başvuruyor. İlk olarak insanların gönüllerini fethetmek ve onları aklen ikna etme yoluna gidiyor. Orada bulunan topluluklardan kim neye tapıyorsa ellerindeki putları toplatıyor. Fildişinden, altından, gümüşten, ahşaptan yapılmış ne kadar put varsa Buhara ve Semerkant kentlerinin meydanlarına yığıyor ve halkı da çağırıyor. Diyor ki: *'Bakın sizin taptığınız bunlardır. Şimdi gözlerinizle ne olacaklarını göreceksiniz.'* Put yığınlarının üzerine zeytinyağı döküyor ve ateşe veriyor. Bunlar kül, külçe hâline geldikten sonra bu insanların korkudan dizlerinin bağı çözülüyor. Diyor ki: *'Bakın gözlerinizle görün, siz daha önce birçok olayda bunlardan medet bekliyordunuz. Ama hiçbir şey yapmadılar. Bunlar kendilerini korumaktan bile aciz kalan sahte ilahlardır. Bunlar zarar gördü ama siz zarar görmediniz.'* Onları böyle gözleri ile görebilecekleri belgesel bir şekilde ikna etmeye çalışıyor. Bunun çok büyük bir önemi var. Bu olay üzerine hakikaten birçok Türk, Budizm'den Zerdüşizm'den ve Maniheizm'den ayrılıyor, İslâm'a giriyorlar. Allah'a hamd olsun. İkinci yol olarak da ikna olmayan, bununla birlikte İslâm cihad faaliyetlerine karşı direnen topluluklara karşı kılıç kullanıyor elbet...

Türklerin İslâm'ı kabul ediş serüvenlerinde mutlaka üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise dil sorunudur. Türkçe ile Arapça birbirine yabancı ve ayrı iki dildir. Bu, Türkler için çok büyük bir şanssızlık. Mesela, bugüne kadar hiçbir Türk benim ismimi bile

kolayca telaffuz edememiştir. *'Feriduddin'* diyememiştir. Ben resmi dairelere gittiğimde karşımdaki sekreter bana ya *'Ferudittin'* diyor veya *'Feridun'* diyor. Feriduddin diyemeyen bir insan, rahatça *'Eşhedu en la ilahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden Rasûlullah'* diyebilir mi, diyemez. Bunu elli yılda ancak halledebilmişlerdir.

Türklerin İslâm'ı kabul ettikleri dönemdeki kültürel durumları da çok önemlidir. Dikkat ederseniz o dönemi yazan bir Türk tarihçi yoktur.

Bunu Türk tarihçileri de tespit etmişlerdir. Bunlar-

dan biri de **Prof. Dr. Zekeriyya Kitapçı**'dır. Zekeriyya Kitapçı'nın **Orta Asya'da İslâmiyet'in Yayılışı ve Türkler** kitabını mutlaka baştan sona kadar okuyunuz. Bu kitap çok büyük bir başarıdır. Ama **Zekeriyya Kitapçı** burada yazdıklarından dolayı verdiği ipuçlarının neler getireceğini bilseydi bu kitabı yazmazdı. Çünkü Zekeriyya Kitapçı bu kitabı beş-on tane kaynağa dayanarak yazmış. Bunların neredeyse tamamı Araplara aittir. Bu demektir ki Zekeriyya Kitapçı kendi ırkından, milletinden kendi tarihini yazmış bir tek şahsiyet bulamamıştır. Bu, son derece önemli bir gerçektir. Bu demektir ki; Türkler -hükümdarları da dahil- o tarihlerde okuma-yazma bilmiyorlardı. Bilmedikleri için de kendi tarihlerini yazamamışlardır. O günün tarihi olaylarını Taberi, Mes'udi, İbnu'l Nedim gibi Arap tarihçileri yazmışlardır.

Ondan sonra bu sefer Alman kökenli bir Rus Türkoloğu olan **Friedrich Wilhelm Radlof** (1837-1918)[10] Türk tarihini araştırmıştır. Bunlardan biri de **Aleksandr N. Samoyleviç**'tir. Bu ilim adamlarının saptadığı gerçekler sayesinde bugün Türkler kendi tarihlerini öğrenebiliyorlar. Özellikle Frederick Wilhelm Radloff ve öğrencileri Türkiye'ye gelerek Türklere çok yardım etmişlerdir. Türklerin tarihini yazmışlardır. Türkler şu anda Arap tarihlerine ve Frederick Wilhelm Radloff'a ait kaynaklara dayanarak tarihlerini ispat etmeye çalışıyorlar.

Bugün neredeyse her Anadolu Türkü'nün kimlik kartında İslâm kelimesi bulunuyor olmasına rağmen, ona göre mensubu olduğu din Müslümanlıktır.
Bu oldukça dikkat çekicidir. Diyanet İşleri Başkanlığı bu büyük yanlışlığı düzeltmek için bugüne kadar hiçbir girişimde bulunmamıştır.

Türkler tarafından edebi mahiyette yazılan ilk kitap; -Bir Türk olan Yusuf Has Hacib tarafından Arap harfleriyle (1069-1070 yılları arasında) yazılan- *'Kutadgu Bilig'* adlı eserdir. Günümüzde birkaç uzman dışında hemen hiçbir Türk tarafından bu kitabın orijinal metni ne okunabilmekte ne de anlaşılabilmektedir. Üstelik ne bu kitap, ne de ondan iki-üç yıl sonra **Kaşgarlı Mahmud** tarafından yazılan **Divan-u Lûgati't Türk** bugün hiçbir okumuş Türk'ün dikkatini bile çekmemekte, edebî ve ilmî forumlarda içeriklerinden pek söz edilmemektedir.

Bu iki kitabın yazıldığı 1070'li yıllara gelinceye kadar Arap ve Araplaşmış bilginler tarafından (gramer, fıkıh, tefsir, hadis, akaid, kelâm, felsefe, tıp, matematik, astronomi, tarih, coğrafya ve daha birçok bilim dallarında) binlerce kitap yazılmıştır. Örneğin, **Kutadgu Bilig**'in yazarı ile çağdaş olan (1058-1111 yılları arasında yaşamış olan) İmam Gazali'nin yalnızca iki yüz yirmi sekiz (228) eser verdiği söylenmektedir. Bu eserlerin üçü farsça, geriye kalanların tamamı Arapça yazılmıştır. Bunların yarısının ancak kendisine ait olduğunu kabul etsek bile sayı çok büyüktür. Bu tarihlerde hiçbir Türk'ün dört-beş eser bile vermediği açık bir gerçektir. Bu ilgiyle vurgulamak gerekir ki İmam Gazali İranlıdır (Farstır), yani Türk değildir. Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı, böyle bir karşılaştırmayı Cumhuriyet tarihi boyunca göze alamamış, bu tür bir mukayesenin, okul kitaplarına sızmasını bilinçli olarak önlemiştir!

Divan-u Lugati't Türk'ün neredeyse hepsi Arapça'dır. Onun önsözünde müellif, Abbasi Halifesini o kadar çok övüyor ki, o önsözü okumamak için hiçbir Türk bu kitabı araştırmıyor. Neden? Çünkü bu kitabı araştıran her Türk şu hakikate ulaşacaktır: Selçuklu İmparatorluğu denilen o azametli devlet, Abbasi Devletine bağlı bir sultanlıktır. Bağımsız bir devlet değildir. Türk insanının bu hakikate ulaşmaması için Türk Milli Eğitimi bu gerçeği kitaplara koymamıştır. Hiçbir Türk de şuan bunu bilmiyor, bilmek de istemiyor.

10. *Meydan Larousse 10/423*

Gelelim Kuteybe ibni Muslim'e. Kuteybe ibni Muslim'in taşıdığı o ***'Muslim'*** soyadı her Türk'ü ürkütmüştür. O tarihten günümüze kadar hiçbir Türk *'Ben Muslim'im'* demez, aynen İranlılar gibi **'Ben Müslüman'ım'** der. İslâm dinine de Türkler ***'Müslümanlık'*** diye bir isim vermişlerdir. Böylece daha ilk günden itibaren Araplardan yollarını ayırmışlardır. Bugün neredeyse her Anadolu Türkü'nün kimlik kartında İslâm kelimesi bulunuyor olmasına rağmen, ona göre mensubu olduğu din Müslümanlıktır. Bu oldukça dikkat çekicidir. Diyanet İşleri Başkanlığı bu büyük yanlışlığı düzeltmek için bugüne kadar hiçbir girişimde bulunmamıştır.

Üç alâkasız bileşenden oluşan *'Müslümanlık'* kelimesinin ayrıntılı analizi ise şöyledir:

- **Birincisi: 'Müslüm'** kesitidir. Bu sözcük, Arapça مُسْلِمٌ kelimesinin fahiş bir şekilde tahrif edilmiş/çarpıtılmış biçimidir; ilk hecesindeki **'ü'** sesi Arapça değildir. Aksine, Miladi 1389 yılında gerçekleşen I. Kosova zaferinden sonra Balkanların Osmanlı topraklarına katılmasıyla **Sırpça, Boşnakça** ve **Arnavutça**'nın Türkçe üzerinde meydana getirdiği etkinin kesin sonuçlarındandır. Esasen Arapça'da da Türkçe'de de *'ü'* sesi yoktur. Nitekim Anadolu'da uğurlama sırasında kullanılan ***'gule gule'*** tabiri bile bu gerçeğin en açık delilidir.

'Müslümanlık' kelimesinin ikinci hecesindeki **'ü'** sesi ise, Türkçe'de 1932 yılından sonra -dil çalışmaları kapsamında **'ses uyumu'** bahanesinin sonucu olarak- ortaya çıkan ikinci bir çarpıtmanın izidir. Çarpıtılmadan önceki (son harekesiz) doğru telaffuz şekli ise ***'muslim (*** مُسْلِم ***)'***dir. **'Müslüm'** kelimesi ise Kur'an-ı Kerim'de kesinlikle bulunmamaktadır.

- **İkinci kesit: 'ân'** hecesidir. Bir aidiyet eki olan bu hece Farsça'dan alınmadır. Nitekim günümüze kadar İranlılar **'Müslüman'** kelimesini **'Moselman'** şeklinde telaffuz ederler. Bu kelime zamanın akışı içinde Türkler tarafından çarpıtılarak **'Müslüman'** kalıbında sabitleştirilmiştir. Bu kelime Kur'an-ı Kerim'de de hiçbir hadiste de yoktur.

- **Üçüncü kesit: 'lık'** hecesidir. Bu hece, Türk dil bilgisinde (yapım eklerinden), isimden isim türetme ekidir. Arapça ile hiçbir ilişkisi bulunmadığı gibi Kur'an-ı Kerim'de Türkçe hiçbir kelime de yoktur.[11]

İşte **'Müslüm-an-lık'** kelimesi bu üç bileşenden meydana gelen çok tutarsız ve temelsiz bir sözcüktür. Hemen hemen her insan bu tutarsızlığı sezinleyebilir. Bu üç ayrı dilden bir araya getirilmiş üç parçadan ibaret hurda tabir, hiçbir zaman yüce İslâm dinine ad olmaz! Konu bu kadar açık.

Peki bu nasıl gerçekleştirildi? Türkler bu acem uydurmasını neden yüce İslâm dinine yakıştırdılar? Neden hiçbir Türk *'Ben Muslim'im'* demez. Halbuki Arap'a *'Dinin nedir?'* diye sorduğunuzda *'Ben Muslim'im'* der. Arapların dışındaki İslâmi toplumlarda da böyledir.

Mesela, bugün Nijerya'ya, Endonezya'ya, Malezya'ya, Filipinler'e, Afrika ülkelerine gidin -ki bunların hiçbirisi Arap değildir-. Burada halka *'Müslümanlık nedir?'* diye sorun, hiçbir cevap alamazsınız. Bu çok güçlü bir kanıttır. Demek ki, Türklere has bir tesmiyedir bu. Türklerin icat ettiği ve İslâm'a yapıştırdığı bir isimdir. Dolayısıyla bu ismin hiçbir hükmü yoktur. Bu isim İslâm'a yakıştırılamaz. Eğer İslâm'a alternatif bir din olarak üretilmişse o zaten çok tehlikelidir. Nitekim bu şu anlama gelir: Türk daha ilk adımda yolunu Arap'tan ayırmış, *'İslâm, Arap'ın dini; Müslümanlık, benim dinimdir'* demiştir. Kendine göre bir din icat edip mevlid, kandil, evliyacılık, türbecilik gibi tapınma sembolleriyle bir tertip yapmış; bunlara, Somuncu Baba, Helvacı Baba, Zuhurat Baba, Zembilli Efendi, Merkez Efendi, Aziz Mahmud Hüdai, Eyüp Sultan ve Anıtkabir gibi çeşitli kutsallar ilave etmiştir. Mustafa Kemal ve Anıtkabir, Turgut Özal'ın ve Menderes'in türbeleri de dahil bütün bunlar Müslümanlığı ifade ediyor. Kuşku uyandırmasın diye Müslümanlık, dıştan namaz, oruç, hac, zekat ve kurban gibi İslâm'a ait ibadetlerle adeta ambalajlanmıştır. Bunların tamamı bize ispat ediyor ki *'Müslümanlık'* asla İslâm'ın adı

---

11. وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ، لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ، وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

" 'Kur'an'ı ona bir insan öğretiyor' dediklerini hakikaten biliyoruz. (Komplo niyetiyle) Muhammed'e Kur'an'ı biri öğretiyor dedikleri kişinin dili yabancıdır. Oysa bu Kur'ân açık seçik bir Arapça'dır." (16/Nahl, 103)

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ . عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ . بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ.

"Uyarıcılardan olasın diye onu güvenilir Ruh (Cebrail) senin kalbine apaçık bir Arapça olarak indirdi." (26/Şuara, 193-195)

değildir. Türkler tarafından bin sene önceden icat edilmiştir. Arapça'dan alınan bir kelimenin yarısı tahrif edilmiş, Farsça'dan bir ek alınmış, sonra Türkçe'den de bir takı eklenmiş, böylece yapay, tutarsız, asla dünya mü'minleri tarafından benimsenmemiş ve kabul görmemiş bir din oluşturulmuştur.

Arap ulemasının şimdiye kadar neden *'Müslümanlık'* kelimesini ele alıp eleştirmediklerine şaşıyorum. Dört yüz sene birlikte yaşamalarına rağmen belli ki Araplar Türkçe'yi hiçbir zaman hesaba katmamışlardır. Yani Arap muhitlerinde Türkçe öğrenme merakı hemen hemen hiç yoktur. Muhtemelen içli-dışlı olamadıkları için tarih boyunca bu ismin de farkında olamamışlardır. Aynı zamanda Türkler **'Müslüman'** derken ilk iki hecesi **'Muslim'** kelimesini çağrıştırdığı için Araplar bundan bir ürküntü duymamışlar. Dolayısıyla itiraz konusu da olmamıştır. Bütün bunların Arap alimleri de davet edilerek bir sempozyumda uzunca tartışılması gerekiyor. Bu isim büyük bir tehlikedir. İslâm'a böyle bir isim takılamaz. Çünkü İslâm kelimesi **tevkifidir**. Hiç kimsenin bu kelime üzerinde tasarruf hakkı yoktur. O kelime ki Allah *subhanehu ve teâlâ* **"Allah katında geçerli din yalnızca İslâm'dır"** diyerek bu dini isimlendirmiştir. Dolayısıyla aklı başında her mü'minin yalnız Türkiye değil, dünyanın her yerinde bu tehlikeye işaret etmesi ve bu tehlikeye karşı mücadele vermesi lazımdır. Kim ki bilinçli olarak İslâm dinine **'Müslümanlık'** derse onun imanından şüphe edilebilir.

— Peki Hocam, Türklerin 'Müslümanlık' kelimesini ilk olarak ne zaman kullandıklarını biliyor muyuz? Bunu İslâm'la ilk tanıştıklarından itibaren mi kullanıyorlar?

— Çok eski olduğu için bunu tespit etmek çok zordur. Bu bilinmiyor. Bunu tespit etmek için literatürü takip etmek lazım. Yani bugün mesela, Arap tarihlerine bakarsak muhtemelen rastlayamayız oralarda. Çünkü Arap merak etmemiş. Türkler İslâm'ı Araplardan öğrenmemişlerdir. Bu neyi gösterir, bir defa, İslâm'ı kabul eden ilk Türk'ün kim olduğu belli değil. Bunu hiç unutmamak lazım. Onların İslâm'la tanışan ilk kuşağına bu dini kim telkin etti? Bu şahısların kim olduğu bilinmemektedir.

İslâm'ı onlara tebliğ eden şahısların ya da tercümanların Arapça ve Türkçe'yi aynı düzeyde bildiklerini bilmiyoruz. Bütün bunlar çok karanlık bir dönemin yaşandığını ortaya koyuyor ki burada bu kelimenin nasıl teşekkül ettiğini, İslâm'a nasıl böyle bir isim yakıştırıldığını bilmemize imkan vermiyor. Ama şu kadarını söyleyebilirim; Arap tarihlerinde *'Müslümanlık'* kelimesini bulmak mümkün değildir. Buna inanıyorum. Türkler de kendi tarihlerini işlerken *'Türkler şu tarihten itibaren İslâm'la tanışmış'* diyerek kitap kaleme almış Türk ırkından kim varsa, bu şahsiyetlere ait kaynakları ortaya koyup bunları günlerce araştırmak gerekiyor ki bu çok büyük bir efor ister. Bu bir kişinin işi değil bir ekip işidir. Kelime-i şehadet getirip namaz kılan her Türk'ün bu konuda mesuliyet duyması lazım. Ne yapıp-edip bu toplumun bir konsey teşkil etmesi lazım. İlmî bir heyet oluşturup bu konuyu araştırmaları lazım. Müslümanlık kelimesi hangi tarihten itibaren, kimler tarafından bu dine isim olarak verildi? Bu ismi neye dayanarak buldular? Tabi büyük ölçüde İran tesiri var burada. İranlı da **'Men Moselmânem'** der, bu tabir Farsça bir dizede şöyle geçiyor:

چگونه من مسلمانم عبادت نیست در کارم

تجارت میکنم اما صداقت نیست در کارم

عبادت می کنم اما ارادت نیست در کارم

به احکام خداوندی اطاعت نیست در کارم[12]

Veya İranlı; **'Men Moselman hestem'** diyor. Bunun da içinde geçtiği Farsça bir söylem şöyledir:

من یک مسلمان هستم

اسلام کامل است، اما من نیستم

اگر اشتباهی از من سر زد، این عیب من است

این عیب را به من نسبت دهید، نه به دینم.[13]

12. *Ben nasıl bir Müslümanım işimde ibadet yok*
Ticaret yaparım ama işimde sadakat yok
İbadet yaparım ama işimde irade yok
Allah'ın hükümlerinde işimde itaat yok

13. *Ben bir Müslümanım*
İslâm kamildir ama ben değilim
Eğer yanlış yaparsam bu benim ayıbımdır
Bu ayıbı bana nispet edin dinime değil

Gerçi Müslümanlık kelimesi İran'da da yoktur. Çünkü Farsça müsait değildir buna. Orada da **'Dinî İslâm'** denilir. *'bedini İslâm mensub hestem'* der. İslâm kelimesini sıkça telaffuz ederler. Hatta devletin adında da **'Moselmâni'** yoktur. Devletin adı **'Cumhuriyi İslâmiyi İran'**dır.

— Şimdi başa dönecek olursak Hocam, dedik ki: Türklerde tasavvufun ilk günden yaygın olmasının sebeplerinden birincisi, Kuteybe ibni Muslim'in Türkistan'ı fethetmesinden sonra halkın ürküp gönüllü bir şekilde İslâm'ı kabul etmemiş olmasıdır. İkinci bir sebep var mı peki?

— Var tabi, ikinci sebep de, onların Arap mühitlerinden uzak olmalarıdır. Türkler İslâm'la tanıştıktan sonra Anadolu'ya doğru ilerlemeden önce asırlarca İran'da kalmış, İranlılarla haşir neşir olmuşlardır. Hatta Anadolu'ya geldikten sonra bile Türklerin devlet dili Farsça idi. Bu gerçeği günümüze kadar gizlemeye devam etmektedirler. Öyle belli ki *'Arab'ın dinini ve Fars'ın dilini kendilerine yediremiyorlar!'*

Araplar, Şii Buveyhi ailesinden çekindikleri için (Abbasilerin orta döneminde) Sünni Türkleri imdada çağırdılar. Bu olaydan sonra Selçukluların Irak'a doğru akmasıyla birlikte Sünnilik ortak bağıyla Araplarla kaynaştılar. Ancak **'Müslümanlık'**tan bir türlü vazgeçemediler.

İslâm'ı kabul ettikten sonra...

Selçuklulardan önce Gazneliler de İslâm'a mensup idiler. Cumhur hâlinde İslâm'a girenler Efrasiyapoğullarıdır. Bunlara Karahanlılar diye bir isim vermişler. Bu isim altında bir devlet yoktur. İslâm'ı ilk kabul edenlerin bunlar olduğu söyleniyor. Bu devletin hükümdarı olan Satuk Buğra Han'ın *'Abdulkerim'* adını alarak bir Türk prensi vasıtasıyla İslâm'ı kabul ettiği söyleniyor. Onun İslâm'ı kabul etmesiyle birlikte onun tebaasıdan iki bin çadır halkının üç ay içerisinde İslâm'a girdiği söyleniyor. İki bin çadır halkının bugünkü hesapla iki milyon insan ettiği farz edilirse üç ay içerisinde iki milyon insanın İslâm'a girmesi çok büyük bir probleme sebep olur.

Bu problemi şöyle izah etmek lazım; bu iki milyon insanın İslâm'a göre eğitilmesi çok zordur. Eski dinlerinden vazgeçerek, bir çeşit hükümdarı taklit ederek İslâm'a giren bu topluluklar tamamen duygusal nedenlerle din değiştirmişlerdir. Kelime-i şehadetin anlamını bile pek kavrayamadan uzun yıllar namaz kılmayı ve oruç tutmayı becerememiştir. O gün işlenen yanlışlıklar bugüne kadar sarkmış olabilir.

Türkler İslâm'ı direkt Araplardan değil yaklaşık beş yüz yıl vakit kaybederek -bozuk bir İslâm'a sahip olan İran milletinden- acemlerden aldılar. Sadece bozuk değil hınçlı bir İran milleti var. İslâm'a karşı ön yargılıdır. Evde Zerdüşt'tür dışarıda 'Moselman'dır; asla Muslim değildir.

— O zaman siz Fuat Köprülü'nün 'Türkler İslâmiyet'in birçok usulünü doğrudan doğruya Araplardan değil acemler vasıtasıyla aldılar. İslâm medeniyeti Türklere İran kültürünün merkezi olan Horasan yoluyla Maveraünnehir'den geçerek geliyor' sözüne katılıyorsunuz. Sizin ikinci olarak anlattığınızın özeti şu: Türkler İslâm'ı direkt Araplardan değil yaklaşık beş yüz yıl vakit kaybederek -bozuk bir İslâm'a sahip olan İran milletinden- acemlerden aldılar.

— Bunu çok muhtemel görüyorum. Sadece bozuk değil hınçlı bir İran milleti var. İslâm'a karşı ön yargılıdır. Evde Zerdüşt'tür dışarıda *'***Moselman'**dır; asla **Muslim** değildir.

Üçüncü bir sebep daha vardır; ilk fitnenin izleri olarak Ali'ye yandaşlık mefkuresinden yola çıkarak bütün İslâm toplumu arasında Şiiliğe benzeyen bir düşünce vardı. Çok yaygındı, hatta Sünniler arasında bile vardı. Ali *radıyallahu anh* hep haklı çıkarılmıştır. Ama Ali *radıyallahu anh* ve onun soyunun başına gelenler dramatize edilerek işlenmiş ve İslâm'ın boşluğu onun hikayeleriyle doldurulmuştur. Ali *radıyallahu anh* Hayber

kalesinin fatihidir. Günümüzde belki de elli kişinin kaldıramayacağı çok ağır olan kale kapısını tek başına kaldırmıştır. Bu konuda birçok İslâm dışı ve akıl dışı hikayeler ve efsaneler tertiplenmiştir. Bütün bunlar İslâm adına, din olarak yayılmıştır. Vaktiyle Kutluk Devleti tarafından paramparça edilen Hunlar'dan kalma rahipler vardı. Arap tarihinde **Ruhbanu'l Hayatile** diye geçer. Bunlar çok cahil insanlar idiler ve çok da ürküntü veren tipleri vardı. Saçlarını, sakal ve bıyıklarını, hatta kaşlarını da kazıtıyorlardı. Üzerlerinde uzun bir entari ve sırtlarında bir keşkül, ellerinde bir asa. Bunlar, öldürülmüş olan Hunlar'ın bekayası/kalanıdır. Sırf Kutluk Devleti'nin İslâm'a girmiş olan tebaası tarafından öldürülmemek için kabile kabile

gezip dileniyor ve Ali'nin *radıyallahu anh* cenklerini anlatıyorlardı. Zaten İslâm'ın bulunmadığı bu alanda İslâm adına menkıbe kültürünü yayıyorlar. Bu menkıbe kültürü de tasavvufun zeminini oluşturuyordu.

Tasavvuf bu alt yapı üzerine kuruluyor. Ondan daha sonraları da tarikatlar vasıtası ile ritüellerle formüller hâline getirilen bir tasavvufi hayat yaşanmaya başladı. Bu mistik yaşam tarzı zamanla müesseseleşti. Tekkeler kurulup çeşitli tarikatlar ortaya çıktı. Ondan sonra bir şeyhlik makamı ihdas edildi. Şeyhlik-müritlik ilişkileri düzenlendi. Bunlar tabir-i caizse derneklerin tüzükleri/yönetmelikleri gibi çeşitli kitapçıklar yazıyorlar. Bu şekilde işte Nakşibendilik, Rufailik, Kadirilik yavaş yavaş teşekkül ediyor.

— 'Türkler İslâm'la tanışmadan önce onlarda var olan Şaman uygulamalarının tasavvuftaki uygulamalarla birebir örtüştüğünden dolayı aslında Şamanizm'deki o uygulamalarına tasavvufi isimler vererek yerine getiriyorlar' görüşüne katılıyor musunuz?

— Bu çok muhtemeldir. En büyük delillerden bir tanesi de şüphesiz budur. Çünkü şirk dönemindeyken aşılandığı inancını İslâmi döneme de taşımış ve onunla sentezlemiştir. Hatta İslâm'ın açık bir şekilde kitabi hâle geldiği dönemde bile bu göze alınabilmiş Türkler tarafından. Mesela, Nakşibendilik bugün Hanefilikle sentezlenerek, Hanefist Nakşibendilik diye bir inanç grubu vardır Türkler arasında. Bunlar son zamanlarda da cemaatleşmişlerdir. Bu yapılar artık kemikleşmiştir. Müesseseleşmiştir. Mesela, Osmanlı'da Sultan Abdulhamid döneminde ve Vahdettin zamanına kadar ne Süleymancılık ne Mahmutçuluk ne Menzilcilik ne de Nurculuk vardı. Düşünebiliyor musunuz bunlar bugün neredeyse bağımsız birer din durumundadırlar. Üstelik İslâm'ı alet ederek faaliyetlerini sürdürüyorlar. Bugün bakın Gülencilik bir devlet hâline geldi. Devletin kılcal damarlarına kadar girdi ve bir yanlışlık yapmasalardı neredeyse Gülenizm diye bir mefkure ortaya çıkacaktı. Bağımsız bir din hâline gelecekti. Veya Hz. Fethullah Gülen dini diye bir din çıkacaktı ortaya. Belki de **'Müslümanlığın'** bir versiyonu olarak yerleşecekti. Nitekim **Karmatilik, İsmaililik, Dürzülük, Nusayrilik, Kadıyanilik, Babilik** ve **Bahailik** böyle oluşmuştur. Nihayetinde bugün Nakşibendiliğin versiyonları olan cemaatlere bakın. Süleymancılar, Menzilciler, Mahmutçular Nakşibendi'dir. Türkiye'deki tarikatların tamamı Nakşibendi'dir, adları değişiktir. Belli sembol ve figürlerin gölgesi altında kurumsallaşmışlardır. Bunların her biri vakıflaşmıştır. Fakat bu vakıflar aynı zamanda mafyalaşmıştır. Nasıl mafyalaşmıştır? Bir defa cemaat adı altında legale çıkmıştır. Aslında hepsi illegaldir. Çünkü Mustafa Kemal'in koyduğu tekkeler ve zaviyeler kanununa göre hepsi şu an illegaldir. Hiçbir Nakşibendi hâlâ mahkeme önünde *'Ben Nakşibendi'yim'* diyemez.

Nitekim bakınız Nakşibendi şeyhlerinden **Ömer Öngüt** bütün Nakşibendilere kızdı ve bazı kitaplar çıkardı. Bu kitaplar şu ilginç isimleri taşıyor:

'Refah dinine mensup Mahmut Efendi Mollalarına Cevap' Bakın burada Refah dini diyor. Refah partisini bir din olarak görüyor. Ona oy veren Pontuslu bir Tarikatçı liderinin bağlılarını da bu dine mensup olarak görüyor. Dolayısıyla bu tekkeye bağlı topluluğun tümünü İslâm'ın dışında kafir bir grup olarak görüyor. Bu bir Nakşibendi şeyhidir.

'Küfrü Hoş Gören Narcıların İç Yüzü' Nurculara *'Narcılar/Ateşçiler'* diyor. Yani kafir ve müşrik deyip onları böyle suçluyor.

Ömer Öngüt'ün yine kendisi, Süleymancılar hakkında ***'Dinleri Süleymancılık, İmanları Para, Has Huyları Gasp, Meslekleri de Dilencilik Olan Süleymancıların İç Yüzü'*** diye bir kitap yazıyor. Böyle bir kitap ismi olur mu? Bir müellif böyle bir ismi kitabının üzerine koymayı kolay kolay göze alamaz. Ama bir Nakşibendi şeyhi başka bir Nakşibendi gruba o kadar ateş püskürüyor ki onlar hakkında bu isimde bir kitap yazıyor.

Bunun üzerine Süleymancılar bu adamı mahkemeye veriyorlar. Ben mahkeme zabıtlarını okudum. Orada hakim soruyor, Süleymancılara diyor ki: *'Bu adam Süleymancılara hakaret ediyor, peki siz Süleymancı mısınız?'* Süleymancılar susuyorlar. Çünkü *'Süleymancıyız'* derlerse bu nasıl bir örgüt anlatın bakayım diye bu sefer hakim ifadelerini alacak ve gizli bir örgüt oldukları ortaya çıkacaktır. Bunun akabinde tekke ve zaviye kanununu çalıştıracak. Onların hepsini hapse atacaktır. Süleymancılar davalarını geri çekiyorlar. Çünkü tarikatçılık hâlen yasaktır.

Yani Nakşibendilerin yaşadıkları bu çelişkilere dikkat ederseniz görürsünüz ki aralarında çok büyük anlaşmazlıklar, çetin savaşlar var. Bu mistik-politeist yapıların İslâm'la uzaktan yakından hiçbir ilişiği yoktur.

— Tasavvufta çok ilginç bir Allah tasavvuru var. Müsaadeniz olursa bazı örnekler okumak istiyorum.

— Buyurun.

— 'Sultan Veled'den nakledilmiştir. Bir gün ileri gelen sufiler babam Hudavendigar'a 'Ebu Yezid, ben ilahımı daha sakalı bitmemiş bir genç biçiminde gördüm' buyuruyor. 'Bu nasıl olur?' diye sordular. Dedi ki: 'Bunda iki hüküm vardır: Beyazıd Bestami, Allah'ı sakalı bitmemiş genç suretinde görmüş ya da Beyazıd'ın isteğinden dolayı Allah onun gözüne sakalı bitmemiş genç çocuk biçiminde görünmüştür.' [14]

Aynı kitapta şöyle bir örnek geçiyor:

'Şems-i Tebrizi'nin Kimya adında bir hanımı vardı. Bir gün Şems hazretlerine kızıp Meram bağlarına taraf gitti. Mevlana hazretleri medresenin kadınlarına işaret ederek 'Haydi gidin! Kimya Hatun'u buraya getirin; Mevlana Şemseddin'in gönlü ona çok bağlıdır' buyurdu. Bunun üzerine kadınlardan bir grup onu aramaya hazırlanırken Mevlana da Şems'in yanına girdi. Şems şahane bir çadırda oturmuş, Kimya Hatun ile konuşup oynaşıyor ve Kimya Hatun da giydiği elbiselerle orada oturuyordu. Mevlana bunu görünce hayrette kaldı. Onu (Kimya) aramaya hazırlanan dostlarının karıları da henüz gitmemişlerdi. Mevlana dışarı çıktı. Bu karı kocanın oynaşmalarına engel olmamak için medresede aşağı yukarı dolaştı. Sonra 'İçeri gel' diye bağırdı Şems. Mevlana içeri girdiğinde Şems'ten başkasını göremedi. Bunun sırrını sordu ve 'Kimya nereye gitti?' dedi. 'Yüce Allah beni o kadar sever ki istediğim şekilde yanıma gelir. Şu anda da Kimya şeklinde geldi.' buyurdu Şems. İşte Beyazıd'ın hâli de böyleydi. Tanrı ona sakalı bitmemiş bir genç suretinde göründü.'

Benim sorum bu değil. Bunlar bu şahısların kitaplarında sabit fakat bütün kendini İslâm'a nispet edenlerin arasında 'Allah' kırmızı çizgiyken bu adamlar hangi cesaretle bu örnekleri kitaplarına aldılar. Kitapları Türkçe'ye tercüme ederken bu tarz bölümleri çıkarma gereği bile duymuyorlar. Mesela Şia, Ali Şeriati'nin veya Humeyni'nin kitaplarını Türkçe'ye çevirdiğinde Sünnilerde infiale sebep olacak yerleri çıkarmışlardır. Ama tasavvufçular Allah'tan korkmayıp insanlardan da utanmadan bunu yazmışlar. Bunlar bu cesareti nereden buluyorlar?

— Bazıları inançsızlıklarına kılıf arar ve durumunu gizlemek için bu kılıfı kullanır. Çünkü eğer bu kılıfı kullanmazsa çok tepki çeker ve toplum arasında yaşama imkânını kaybeder. Bunlar da Allah demişlerdir ancak kılıfın içerisinde bir Allah'sızlık var.

— Bunlar Allah'ın varlığına inanmıyor mu?

Muhiddin-i Arabi'den tutun Mevlana'ya, ondan günümüze kadar gelmiş geçmiş bütün panteistler

14. *Ahmed Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, Sayfa 484*

aslında Allah'a iman etmeyi içlerine sindirememişlerdir. Örneğin, Celaleddin-i Rumi, Şems'le tanıştıktan sonra Allah'a olan inancını tamamen yitirmiştir. Onda kat'iyen Allah mefhumu yoktur. Herkes onu otuz beş yaşlarına kadar bir İslâm alimi olarak görmüş. Otuz beş yaşından sonra Şems ile tanışıyor. Şems kimdir? Şems bir İsmaili dâîsi/davetçisidir. İsmailik'te Allah mefhumu yoktur. Onların on tane kuralı var. Müsait gördükleri şakirti alıyorlar, ona bu kuralları yavaş yavaş hazmettiriyorlar. En son seviyede Allah'ın yok olduğu söyleniyor ve ikna ediliyor. Şems de İsmaili'dir. Dolayısıyla Şems, Mevlana'nın aklına kaç ay ne damlattıysa demek ki sindirtebildi ona. Onu da İsmaili yaptı. İsmaililer Allah'a kesinlikle inanmıyorlar. Allah'a inanmadıkları için inanmış bir toplum içerisinde inanmış gibi gözükeceklerdir. Hatta öyle laflar edeceklerdir ki insanlar onlara evliya, Allah dostu bile diyeceklerdir! Nitekim, büyük ihtimalle Allah'a inanmayan Celaleddin-i Rumi'yi Hazreti Mevlana diye anıyorlar. Üstelik oğlu Alauddin'i ve Nasreddin Hoca'yı öldürtmüş ve bütün ısrarlara rağmen oğlunun cenaze namazına da katılmamıştır. İşte bu Mevlana, günümüzün Türkiye'sinde kutsal bir şahsiyet sayılıyor. Bu korkunç bir kafa karışıklığıdır. İşte toplumu bu hâle getiren Tasavvuf ve tarikatlardır.

— O zaman Hocam şöyle mi diyeceğiz: Bunlar Allah'a inanmamış insanlar lakin Allah'a inanan bir toplumda oldukları için ara-sıra böyle Allah'tan bahsetmişler ama bahsettikleri şey onların Allah'a inanmadıklarının en açık kanıtı.

— Evet. Dillerinin döndüğü kadar esnek yorumlar yaparak Allah'tan bahsetmişler tabi. Hatta o yorumlarında Allah'tan o şekilde bahsetmişler ki kendilerini de insanların gözünde büyülemişler. *'Bak Hazret Allah'ı böyle anlatıyor. Bu sırra biz eremeyiz. Demek ki Allah böyle bir şeydir'* dedirtmişler. Nitekim Cumhuriyet döneminin 1920 ile 1950 yılları arasında sosyete çocukları arasında bir Allah tasavvuru var. Bu canlandırmada Allah *subhanehu ve teâlâ* (haşa!) kavuklu, cübbeli, sarıklı ve sakallıdır. Böyle bir Allah tasavvuru olduğu araştırmacılar tarafından tespit edilmiş. Bu tasavvur hâlen vardır tarikat mensupları arasında... Muhtemelen Nakşibendiler arasında Allah'ın (hâşâ) sakallı, sarıklı, cübbeli bir imam gibi tasavvur eden tarikatçılar vardır.

— Hocam araştırma sırasında bir şey dikkatimi çekti. Tasavvuf öncülerinin birçoğunda müthiş bir gizlilik var. Mesela, Cüneydi Bağdadi, Şibli'ye diyor ki; 'Biz bu ilmi muhkemleştirdik. Sonra da onu mağaralara gizledik. Sen ise geldin onu insanlara anlatıyorsun.' Şibli de diyor ki: 'Konuşan ben, duyan benim. Bu âlemde benden başkası mı vardır?' Ya da 'Ünsiyet ehli dua ve münacatlarında öyle sözler söylerler ki avamdan bir kişi işitse onu küfür zanneder.' Bunu da Gazali İhya-ı Ulumi'd Din'de Cüneydi Bağdadi'den aktarıyor. Yine Gazali aktarıyor: Selh ibni Abdullah et-Tüsteri'den: 'Alimin üç ilmi vardır. Herkese anlattığı zahir ilimler, sadece ehline anlattığı batın ilimler, sadece onunla Allah arasında olan ve kimseye anlatamadığı özel ilimler'.

— İşte buradaki özel ilim Allah'sızlıktır. Allah'a inanmıyor aslında. İnanmıyorlar ama sözleri konjonktüre ve muhite göre değişiyor. Bir de kabiliyetli insanlar bunlar. Akılları büyüleyici yorumlar yapıyorlar. Bu da avama çok cazip geliyor. Bizim ulaşamayacağımız şeylerdir, deyip kendilerini küçük görüyorlar. İnsanların bu teveccühü onların nefislerini okşuyor ve gidip halvetlerinde daha başka şeyler üretip söylüyorlar. Bazıları ortamı müsait görünce konuşuyor. Bunlardan **Ali bin Süleyman et-Tilimsani** adında biri var. Bu şahıs, **Sadreddin Konevi**'yi bizzat gördü ondan istifade etti veya ondan gelen rivayetlere dayanarak konuşuyor. Ama onunla **Muhuddin-i Arabi** arasında Sadreddini Konevi var. Ali bin Süleyman et-Tilimsani, **Salih el-Mukli** adında Yemenli bir âlim tarafından duyuluyor. Bu zat, Tilimsani'nin pervasız ve sınırsız konuştuğunu haber alıyor. Bir de ben göreyim diyor ve Yemen'den kalkıp Cezair'e geliyor. Müritlerine sohbet verdiği yere varıyor. Bakıyor ki Tilimsani, Fususu'l Hikem'i açmış ondan nakiller yapıyor ve üzerine yorumlarda bulunuyor. Ama Allah'a iman etmiş insanı çileden çıkaracak şeyler söylüyor. Bu sefer **Salih el-Mukli** ona şöyle bir soru yöneltiyor, diyor ki: *'Sizin şu anda Fususu'l Hikem'den naklettiğiniz şeylerin Kur'an'a aykırı olduğunu görüyorum ve rahatsız oluyorum. Bu nasıl olur?'* Tilimsani: *'Kur'an'ın hepsi şirktir, esasen tevhid bu söylediğimizdir'* diye cevap veriyor.

Şimdi bu sıra dışı diyalog üzerinde biraz düşünelim; eğer Kur'an'ın hepsi şirk ise bu adama göre *'Allah yok'* demektir. Salih el-Mukli bunun arkasını araştı-

rıyor; *'Kur'an'ın hepsi şirk diyorsunuz, peki bir sorum daha var'* diyor ve ekliyor: *'Bir kimse annesi veya kız kardeşiyle cinsel ilişkide bulunabilir mi?'* Tilimsani şu cevabı veriyor: *'Sizin gibi kalbine perde çekilmiş kalbi mühürlenmiş insanlar, 'bu bize haramdır' dediler. Biz de 'size haramdır' diyoruz.'* Bu cevap karşısında dona kalan Yemenli âlim artık diyalogu kesip oradan ayrılıyor. Çünkü eğer bir kimse anne ve kız kardeşle cinsel ilişki kurmada engel görmüyorsa artık onunla konuşulacak başka bir şey kalmaz. Tasavvufçuların *'Şathiyat'*ını biraz inceleyeniz, onların Allah'a inanmadıklarını daha açık şekilde görürsünüz.

— Tasavvuf ve tarikat arasındaki fark nedir Hocam?

— Önce tasavvuf ile tarikatı birbirinden ayırmak lazım. Tasavvuf bir felsefedir. Tarikat, tasavvuf felsefesi üzerine kurulmuş bir örgüttür. Benim tespitime göre üç yüz elli yedi (357) tane tarikat kurulmuştur. Bunların hepsinin alt yapısı tasavvuftur.

Tasavvufa gelecek olursak az önce de belirttiğimiz gibi bir felsefedir. Nasıl bir felsefedir? Şimdiye kadar insanlık tarihinde dört çeşit felsefe tespit ettim. Tasavvuf bunlardan hiçbiri değildir.

Birincisi, Helenistlik/antik dönem felsefesidir. Bu felsefe Aristo'nun, Sokrat'ın dallandırdığı, her birinin yorumu ile ortaya çıkan, akıl ve mantığı öne alan felsefedir. Bu felsefe niçin ortaya çıkmıştır? Bu felsefe arkaik döneme ait Yunan mitolojisine/hurafesine tepki olarak doğmuştur. O zaman bunun temelinde mantıksal bir arayış var. Dolayısıyla bu felsefe bir arayış felsefesidir.

İkincisi, Helenistlik dönemden Rönesans'a kadar neredeyse bu felsefe hüküm sürmüş. Avrupa'yı ciddi anlamda etkilemiş. Sadece İsa'nın *aleyhisselam* miraç hâdisesinden sonra hemen yayılmaya başlamış olan Hristiyanlık, Helenistlik dönem felsefesinin yolunu kesmiş. Roma döneminde putperestliğe dönüş yapılmıştır. Hristiyanlık döneminde ilk Hristiyanlar putperestliğe karşı çıkmışlar. Bir mücadele var orada fakat Hristiyanlık putperestliğin etkisi altında sönmüş, başkalaşmış, yozlaşmış ve bugünkü hâle gelmiştir. Helenistlik dönem felsefesi çökmüş. Ancak Rönesans felsefesiyle beraber insanoğlu yeniden Helenistlik felsefeye bir çeşit dönüş yapmış ve onu daha ileriye taşımış. Yeniden insan merkezli, estetiği de insan mefkûresine katan idealist bir felsefe başlatmış. Dolayısıyla yeniden bir arayış başlamış. İnsan nasıl müreffeh olur, gerçekleri nasıl bulabilir, nereden geldik, nereye varacağız, kim bizi yarattı gibi arayışlarla ortaya çıkıyor ama daha çok sanat, müzik ve mimaride yoğun bir yöneliş kaydediliyor. Yoğun bir sanatsal hareket ortaya çıkıyor. Dolayısıyla Rönesans felsefesi insan merkezli bir arayış felsefesidir.

Bundan sonra ezilmiş kitleler felsefesi ortaya çıkıyor. Bundan yüz yıl önce **Marks** ve **Engels** ezilmiş işçi sınıfının mücadelesini konu edinen bir felsefe üretiyorlar. Bu felsefe şu sorulara cevaplar arıyor: Sömürüden nasıl kurtulacağız, hakkımıza nasıl erişeceğiz? Bu gibi birçok soruya cevap olmak üzere Sosyalizm'i ve Komünizm'i buluyorlar. Bu da bir arayış felsefesidir.

Önce tasavvuf ile tarikatı birbirinden ayırmak lazım. Tasavvuf bir felsefedir. Tarikat, tasavvuf felsefesi üzerine kurulmuş bir örgüttür.
Benim tespitime göre üç yüz elli yedi (357) tane tarikat kurulmuştur. Bunların hepsinin alt yapısı tasavvuftur.

Ondan sonra kıyamet felsefesi ya da uzay çağı felsefesi ortaya çıkıyor. Bütün dünyaya hakim olan yaklaşık beş bin kişinin 8 milyar insanı sömürmek ve köleleştirmek için ürettiği felsefe... İnsanlık tarihinin en vahşi felsefesidir bu. Savaşları bu adamlar projelendiriyor ve finanse ediyor. Bununla yaşamaya çalışıyor. Bu da bir arayış felsefesidir.

Bunların hepsinin ortak noktası arayıştır; Arayış... Tasavvuf ise bunların tamamına aykırı olarak gerçeklerden kaçış felsefesidir. Çünkü tasavvufa kendini

veren insan, bunlardan muzdariptir. O daha ziyade dış dünyanın buhranından kaçıp iç dünyasını tatmin etme ve rahatlatma peşindedir. Zikrettiğimiz felsefe türlerinden hiçbirisi onun idealini gerçekleştirememiştir.

Tasavvuf böyle bir noktadan hareket ediyor ama tarikatlar onu yontuyor. Tasavvuf temelde, tamamen ibahiyeci/her şeyi mubah gören inkarcı bir düşüncedir. Ne akla ne ilme ne insanlığa ne namusa hiçbir şeye inanmaz. Az önce zikrettiğim **Ali bin Süleyman et-Tilimsani** ve **Salih el Mukli** arasında geçen ilginç diyalog bu söylediğimizi destekliyor. et-Tilimsani tasavvufçular arasında önemli bir yere sahiptir ve öbür tasavvufçular gibi lafı ağzında gevelemeden, büyük bir cüretle konuşmuş, ***'ünlü bir veli, keşif keramet sahibi, ulu bir zat'*** olarak ün kazanmıştır! Üzerine büyük bir türbe inşa edilmiştir. Tarikatçılar tarafından günümüze kadar ziyaret edilmektedir.

Gerçek tasavvufun iki ana özelliği var: Birincisi, sınırsız sevgidir. Diğeri ise sınırsız hoşgörüdür. *'Senin karın, onun karısı; onun namusu, senin namusun.'* Hiç önemli değildir onlara göre. Yolda iki kişinin zina yaptığını mı gördün, üzerine bir çul ört, geç. Tasavvufa göre bu zina değildir. Zaten tasavvuf terminolojisinde zina diye bir şey yoktur. Çünkü -*öfkelenmediği, kırıp dökmediği sürece*- kişinin sorumluluğu yoktur. İnsan böyle yaratılmıştır, yarın öbür gün de yok olup gidecek. Fakat sınırsız sevgiyi yaşar ve yaygınlaştırırsan artık bu dört felsefenin getirdiği çıkar kavgaları sona erecek, insanlar kalıcı mutluluğu yakalayacaklardır. Çünkü artık ***'benim malım senin malın, benim namusum senin namusun'*** diye bir kavga konusu bulunmayacaktır. İşte tasavvufun içyüzü bundan ibarettir.[15]

— Hocam malum, İslâm tarihinde zındıkların faaliyetleri var. Örneğin, hadis uydurmak gibi. Şimdi genelde araştırmacılar zındıklık hareketini ele alırken hep hadis uydurmacılığını ön planda tutuyorlar. Tasavvufun İslâm'a aykırı yönleri göz önünde bulundurulduğunda, tasavvufun zındıklık olarak isimlendirilmesi doğru mudur?

— Benim elimde zendekanın tarihi ve izahıyla alakalı çalışmalar var. Bunun hem Arapçasını hem Türkçesini yazdım. Akide üzerine çalışan İslâm alimleri zendekayı daha esnek tutmuşlar. Benim açıklamalarımda ise efradını cami, ağyarını mani tarifler vardır.

Şimdi, ben küfrü bir üst küme olarak tespit ettim. Küfür, Allah'a karşı işlenen en büyük suçtur. Küfrün beş farklı versiyonu vardır. Bunlar; **şirk, zendeka, nifak, ilhad** ve **irtidad**/riddet. Bunların her birinin tarifi ve hükmü ayrıdır.

Şirk suçunu işleyene müşrik, nifak suçunu işleyene münafık, ilhad suçunu işleyene mülhid, zendeka suçunu işleyene zındık, riddet suçunu işleyene de mürted denir. Bunların tamamı kafirdirler.

---

15. *Tasavvufun her şeyi mubah gören anlayışı için kitabın 'Tasavvuf ve Ahlak Tasavvuru' bölümünde çok sayıda örnek zikredilmiştir.*

Bunların hepsinin tarifi ve örnekleri vardır. Mesela, zendekanın kısa tarifi şudur: Kur'an ve Sünnet'te olmayan bir şeyi dine eklemek veya ondan kırpmaktır.

Örneğin, bir mescitte öğlen namazının farzını beş rekat olarak kılan birini gördünüz ve kendisini uyardınız. Adam size ***'Ben eksik kılmadım ki fazla kıldım. Zaten tüm namazlarımı bir rekat fazla kılıyorum'*** derse ve bunu bilerek ve isteyerek yaptığını söylerse bu kişi zındıktır. Bu adamın kestiği yenmez, nikahı boştur, kız alıp verilmez vs. Dolayısı ile tarikatçıların bir çoğu zındıktır.[16]

— O hâlde tarikatçılar dine bir şeyler ekleyip çıkardıklarından dolayı zındıklık tarifine uyuyorlar.

— Aynen öyledir ve hatta tarikatçılar zındıklık tarifine girmemek için de epey uğraş ve fetva arayışındadırlar. Mesela, rabıtaya fetva bulmak için Halil Gönenç'e gittiler. Halil Gönenç'e: ***'Rabıta bir ibadet mi?'*** diyorlar. O da geveleyip, ***'Hayır, bu ibadet değil ama bunda bir mahzur da yoktur.'*** diyor. Oysa hakikat böyle değildir. Rabıta yapan kişi ibadet niyetiyle bu işi yapıyor. Onlara ***'Siz rabıtayı sevap kazanmak için mi yoksa hayal görmek için mi yapıyorsunuz?'*** diye sormak lazım. ***'Vallahi sevap için yapıyorum'*** diyecektir. Peki sevap nasıl kazanılır? Sevap işlemek **tevkifidir**. Kitap ve Sünnet'te bunun çerçevesi belirlenmiştir. Bu çerçevenin dışına çıkmak elbette ki zındıklıktır. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* rızasını kazanmak için O'nun çizdiği çerçeve içinde dua ve ibadet etmek gerekir. Her önüne gelen bir dua ve ibadet biçimi icat etmeye kalkışırsa ne din kalır, ne iman kalır, ne de İslâm kalır. Onun için sevap işlemek istediğiniz kitabi amellere bir şey ilave edemezsiniz. Dolayısıyla rabıtayı sevap işlemek için yaptığını söyleyen kişi kafir olur.

— Hocam, çok faydalı bir oturum oldu. Allah *subhanehu ve teâlâ* **ilminizi ve amelinizi arttırsın. Sizi sevip razı olduğu kullarından eylesin. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?**

— Elbette vardır. Siz değerli Tevhid topluluğuna önemli tavsiyelerim olacaktır. Sizi seviyorum, size güveniyorum. Allah'ın rızasına nail olmanızı ve cihadınızda başarıya ulaşmanızı yüce Rabbimizden diliyorum.

16. *Tasavvuf ve zendaka arasındaki ilişki için Müellifin 'İslâm'da İnanç Sistemi' kitabında geniş açıklamalar yer almaktadır.*

Her şeyden önce kendinizi iyi tanımanızı ve tanımlamanızı çok önemsiyorum. Evvela bu konuda size yardım etmek istiyorum.

Sizler; Allah'ın birliğine inanan, onu kâinat üstü -ulaşılmaz güce ve sınırsız egemenliğe sahip-; eşsiz, benzersiz, rakipsiz, eksiksiz, başlangıçsız, sonsuz, ölümsüz ve tüm evreni ilmi ve kudretiyle kuşatmış yüceler yücesi bir **Zât-i Ecell-i A'lâ** olarak tanıyan, Rabbimizi bütün noksanlıklardan tenzih eden, şaibesiz, tertemiz akideye sahip mübarek bir topluluksunuz. Tercih ettiğiniz nezih yaşam tarzınızdan, sahip olduğunuz faziletlerden sizi anlamaya çalışıyorum ve umuyorum ki samimi birer mü'minsiniz. Sayı olarak çok küçük bir topluluksunuz. Lakin vakarınızla, sükûnetinizle, güzel ahlakınızla ve İslâm'a bağlılığınızla göz kamaştırıyorsunuz.

Değerli mü'min, muvahhid kardeşlerim;

İnsan ne kadar bilgili ve tecrübeli olursa olsun, mutlaka öğreneceği daha birçok şey vardır. Öğrenmenin ise ne sınırı vardır, ne de yaşı. Onun için sizin, *-özellikle ehli Tevhid olarak-* gerek normal hayatınızda, gerek cihadınızda daha isabetli adımlar atabilmeniz için dikkat etmeniz gereken önemli bazı hususlara değinmek istiyorum. Birikiminize katkıda bulunmaya çalışacağım. Açıklamalarımı ve tavsiyelerimi *-yararlı olur umuduyla-* maddeler hâlinde özetleyeceğim.

Her şeyden önce; **donanımlı, dikkatli, tedbirli, şeffaf, sakin** ve **cesur** olmalısınız.

1. **Donanımlı olmalısınız;** çünkü başarı büyük ölçüde kaliteli bilgi, beceri ve tecrübe gerektirir. Güçlü iman ve tevekkülle birlikte bu meziyetler *-Allah'ın yardımıyla-* basiretin açılmasına yardım eder.

Yaşamakta olduğunuz ülkede bilgi ve beceri kazanmak çok zordur, büyük ölçüde imkânsızdır. Çünkü hakların hiçbiri bu ülkede adaletle dağıtılmamaktadır. Bilgi de önemli bir haktır. Fakat ne yazık ki bilginin dağıtımında çok fahiş adaletsizlikler yapılmaktadır. Yakın geçmişte **'Fethullahçı Terör Örgütü'**nün çaldığı sınav sorularıyla yüzbinlerce öğrenci mezun edildi ve devletin kılcal damarlarına yerleştirildi.

Kaliteli bir İslâmi bilgiyi zaten Türkiye'de aramamalısınız. Kaliteli dünyevi bilgiye gelince onu da *'düzen'* yalnızca elit zümrenin çocuklarına vermektedir. Onun için bu konuda başınızın çaresine bakacaksınız. Her

şeyden önce kendi aranızda yardımlaşmalısınız. İçinizde ilim sahibi olanlar, öbür kardeşlerini büyük bir fedakârlıkla yetiştirmelidir.

Kaliteli bilgiyle donanmak için modern ve bilimsel eğitim yöntemlerine önem veriniz. Tarikatçıların izlediği o üfürükçü kitaplarına benzeyen modası geçmiş bereketsiz betikleri artık terk ediniz. Onların köhne medreselerinde okutulan: **Emsile, Bina, İzzi, Avamil, Zuruf, Terkib, İzhar, Kâfiye, Şerhu'l Muğni, Hallu'l Maaqid, Sa'dullah Gewra, Netaic, Molla Cami** gibi asırlar önce tertiplenmiş kitaplardan Arapça öğrenemezsiniz. Uzun zaman almayan, mükemmel bir Arapça dil eğitimi vermek için günümüzde çok daha faydalı kitaplar vardır. Bunları araştırınız, bulunuz ve karşılaştırınız; sonra oturup istişarelerle isabetli sistemler bulunuz.

Yabancı dil eğitimine ve dijital teknoloji kullanımına çok önem veriniz. Genç mü'minlere mutlak surette İngilizce, Fransızca ve Farsça dil eğitimi veriniz. Bilgisayar kullanmalarını sağlayınız. Başarılı filologlar, sosyologlar ve tarih araştırmacıları yetiştiriniz. Türkiye'de yabancı dil bilen sosyolog ve tarihçi bulunmadığı için bilgi kirliliği, din ve düşünce anarşisi her tarafı sardı. Bu yüzden Türkiye'nin her köşesinde cehalet fırtınaları esiyor. Bu topluma yol gösterecek donanımlı, birikimli ilim ehli bulunmadığı için Müslümanlık, tarikatçılık, sağcılık, solculuk, dincilik, Kemalizm, ırkçılık, terör, mafya, uyuşturucu ticareti, darbeler ve türlü türlü fitneler ortalığı toza dumana boğmuş durumdadır. İşte bu karanlık ortamda önünüzü görebilmeniz için mutlak surette kaliteli bilgilerle, çeşitli ilimlerde mükemmel birer uzmanlıkla, çok yönlü birer kişilikle yarınlara hazırlanmalısınız. ***'Hikmet mü'minin yitiğidir, onu nerede bulursa hak olarak öncelik ona aittir.'*** [17] Bu münasebetle vurgulayalım ki hikmet, yani bilgi **'Müslüman'**ın değil, **mü'minin** yitiğidir. Onun hakkıdır!

2. **Dikkatli ve titiz olmalısınız;** Arapça'da bir kelâm-ı kibar olarak nakledilir: *'Allahu Teala'nın, yaptığınız işten hoşlanmasını istiyorsanız o işi en iyi şekilde yapınız.'* [18] Dolayısıyla işiniz ne ise, branşınız ne ise, uzmanlık alanınız ne ise onun üzerine odaklanınız. O konuda kendinizi en iyi şekilde yetiştiriniz. Müslümanlardan ve tarikatçılardan ibret alınız. Onların bugün içine düştüğü çöküntü, her işe bulaşmaktan ve hiç birinde başarı gösterememekten kaynaklanmaktadır. Unutmayınız; bu yüzden Müslümanların çoğu kifayetsiz, muhteris tiplerdir.

Ayrıca etrafınızda olup bitenleri dikkatle izleyiniz. Hiç unutmayınız; mercek altındasınız! Çünkü doğru yoldasınız, bid'atçi değilsiniz, hurafeci değilsiniz, putlara tapmıyorsunuz, acımasız değilsiniz... Nazik, kibar, görgülü, doyumlu, sabırlısınız... Sahip olduğunuz faziletler Müslümanları kıskandırıyor, tarikatçıları çılgına çeviriyor. Müslümanlığın, İslâm'dan başka bir din olduğunu bile bin yıl sonra ancak sizden öğreniyorlar. Onun için sizi gördüklerinde kırmızı görmüş İspanyol boğasına dönüyorlar, öfkeden çatlıyorlar.[19]

"De ki: 'Öfkenizden ölün!' "[20]

İçeride ve dışarıda cereyan eden olayları dikkatle izleyiniz. Bu suretle ancak sürprizlere karşı hazırlıklı olabilirsiniz. Dünyadan haberdar olursanız, değerlerinizi de korumayı öğrenirsiniz. Örneğin, son zamanlarda **'İslâmofobi'** diye bir söylem üretildi. Bunu büyük ihtimalle Müslümanlar üretti. Sözde dış dünyanın ***'İslâm'a karşı duyduğu nefretin adı'*** olarak servis edildi. İslâm nizamı dünyanın hiçbir yerinde uygulanmadığına göre küfür dünyasının İslâm'dan nefret edebilmesi için hiçbir sebep bulunmamaktadır. Küfür dünyasının aslında nefret ettiği din **İslâm değil**, tam tersine **Müslümanlıktır**. Onun için bu nefretin adı **'Müslümanofobi'** olmalıdır. İşte eğer dünyadaki gelişmeleri geniş bir ufukla izlemeye koyulursanız, bu örnekte gördüğünüz gibi kurulan sinsi tuzaklara kolayca düşmezsiniz.

3. **Tedbirli olmalısınız;** Çünkü bahanelerin en büyük hedeflerindensiniz. Potansiyel suçlusunuz. İstihbarat örgütleri sizi adım adım izleyeceklerdir. Silahlı bir takım örgütlerle daima haksız yere ilişkilendirileceksiniz. Çünkü tağuta ve tağuti düzene daima ***'Hayır!'*** dediniz. Müslümanların ve ajan tarikatçıların aksine siz daima ***'Hakimiyet Allah'ındır'*** dediniz. Dolayısıyla hakaret ve iftiraya uğrayacak, sözlü ve fiili şiddet görecek, Rasûllerin kaderi olan eza ve cefaya maruz kalacaksınız. Birileri sizler aleyhine istedikleri

17. الحِكْمَةُ ضَالَّةُ المؤمن، فحيث وجدها فهو أحق بها .أَخرجه الترمذي
18. إن اللّه يحب إذا عمِلَ أحدُكم عملاً أن يُتقِنَهُ
19. قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
20. *3/Âl-i İmran, 119*

gibi hareket edebilmek için şiddete başvurmanızı isteyecek sizleri buna zorlayacaklardır. *"Rabbinin yoluna hikmetle çağır."* dusturunun dışına çıkmamalı, insanlığı İslam'a davet ederken şiddetle aranıza mesafe koymalı, İslam'ın pak ve nezih cihad anlayışıyla anarşiyi birbirinden kalın çizgilerle ayırmalısınız.

4. **Şeffaf olmalısınız;** Hiçbir zaman, **mü'min-muvahhid** bir ilim topluluğu olmanın dışında, herhangi bir kimliğe bürünmeye çalışmayınız. Mü'min bir bilgi topluluğu olma şerefi size yeter. Sizi Müslümanlardan ve tarikatçılardan kesin çizgilerle ayıran imanınız ve ilminizdir. Putlara tapmadığınız için asla bir mahcubiyet duymayınız. Bilakis şirkten sizi koruduğu için Allah'a daima hamd ediniz.

Kitap ve Sünnet çerçevesinde kalarak *-Aynen Hz. Peygamber ve ashab gibi-* ibadetlerinizi, zikrinizi ve dualarınızı çekinmeden yapınız. Müslümanlar gibi cevşencilik, bürdecilik, kandilcilik, mevlitçilik, rabıtacılık, ölücülük ve hatmecilik yapmadığınız için; bayrağa, türbeye, ölüye tapmadığınız için; daima size öfke dolu gözlerle dik dik bakacaklardır. Hiç aldırış etmeyiniz.

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

"Sen Rabbinden sana vahyedilene uy, ondan başka hiçbir ilah yoktur. Allah'a ortak koşanlardan yüz çevir." [21]

5. **Davranışlarınızda sakin ve cesur olunuz;** Tarikatçı ajanların yalan ihbarları üzerine çağrılabilir ve haksız yere zorla sorguya çekilebilirsiniz. Önce Allah'ın takdirini rıza ile karşılayarak sabrediniz. Ondan yardım dileyiniz. O, sizi yalnız bırakmayacaktır veya sizi imtihan edecektir. Eğer çağrıldığınız mekânlarda haksız yere sert muamele görürseniz, asla boyun eğmeyiniz. Önce kendinizi büyük bir cesaretle ve soğukkanlılıkla savununuz, sükûnetinizi koruyunuz. Umulur ki sizi sorguya çeken şahıs aklını başına devşirir ve sizi birileriyle karıştırmaz. Yok eğer göstereceğiniz dürüstlük ve mertliğe rağmen hakarete maruz kalırsanız bunu asla kabul etmeyiniz. Size karşı sarf edilmiş olan hakareti, aynı sözlerle sahibine iade ediniz. Bu, Allah'ın emridir ve size verdiği bir haktır.

21. 6/En'am, 106

Çağrıldığınız mekânlarda haksız yere sert muamele görürseniz, asla boyun eğmeyiniz. Önce kendinizi büyük bir cesaretle ve soğukkanlılıkla savununuz, sükûnetinizi koruyunuz. Umulur ki sizi sorguya çeken şahıs aklını başına devşirir ve sizi birileriyle karıştırmaz.
Yok eğer göstereceğiniz dürüstlük ve mertliğe rağmen hakarete maruz kalırsanız bunu asla kabul etmeyiniz.

فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

"Kim size saldırırsa, size saldırdığının aynısıyla siz de ona saldırınız. Fakat aşırılığa kaçmayınız. Allah'a karşı gelmekten sakınınız..." [22]

Hapislere atılabilirsiniz. Bundan dolayı moral kaybına asla uğramayınız. Bu hâllerde vakitlerinizin çoğunu Kur'an okuyarak, ibadetlerinizi zamanında eda ederek, bilgilerinizi geliştirmeye çalışarak ve mutlak surette spor yaparak değerlendiriniz. Tarikatçılarla aynı hücrelere konursanız, bu sizin için elbette büyük bir işkence olur. Çünkü bu güruhun çok pespaye ve ilkel inanışları ve acayip ibadet şekilleri vardır. Üstelik bunları İslâm adına yaptıkları için tevhid ehlini çok büyük sıkıntılara maruz bırakır. Fakat onları yine de büyük bir sabır ve maharetle tevhide davet etmek gerekir.

Allah *subhanehu ve teâlâ* cümlemizi müşriklerin şerrinden muhafaza buyursun, Âmin.

— Bize zaman ayırdığınız ve sorularımıza içtenlikle cevap verdiğiniz için Tevhid Dergisi adına size teşekkür ediyorum. Allah *subhanehu ve teâlâ* **razı olsun.**

22. 2/Bakara, 194

Muvahhid Öğretmenlere Tavsiyeler

Başyazı

Öğretmen, bulunduğu kurumda sadece uzmanlık alanı olan dersi değil, çocuklara İslami değerleri öğreten bir örnektir aynı zamanda. Örneklik sıfatının bilincinde olan ve ahlaki olarak kendisini yetiştiren bir öğretmen, öğrencilerinin ahiret hayatlarının güzelleşmesine katkıda bulunduğu gibi kendi kulluğuna faydalı olacak ve okulu kendisi için amel defterini kapatmayan bir sadaka-i cariye kılacaktır.

İnsanı yoktan var eden, ona en güzel şekilde öğreten, hayrın ve şerrin yollarını gösteren tüm eksiklerden münezzeh olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selam öğretmen olarak gönderilen, Rabbinden aldıklarını eksiksiz bir şekilde ümmete ulaştıran ve tâbilerini gecesi dahi gündüz misali aydınlık bir yol üzere bırakan Muhammed Mustafa'ya olsun.

Modern putperest sistemlerin çocuklarımızın İslam fıtratını bozmak, ekini ve nesli ifsat projelerinin gerçekleşmesi için inşa ettikleri mabedlerinden kaçınan; tevhid ve sünneti önceleyen, fıtrat eğitimine talip olan tüm öğretmen ve öğrenci kardeşlerimizi Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* selamıyla selamlıyor, yeni başlayan eğitim sezonunun muvahhid öğretmen ve öğrencilere hayırlı olmasını diliyoruz.

Çağımızın en yaygın şerlerinden biri olan eğitim kurumlarından çocuklarını muhafaza eden veliler ve onların ihtiyacına cevap vermek için eğitim faliyetlerinde bulunan öğretmenlerin ne kadar büyük bir salih amel takdim ettiklerini her Müslümanın kabul etmesi kaçınılmazdır. Onlar, bu fiilleriyle İbrahim'in *aleyhisselam* içinde bulunduğu topluma açıkça söylediği sözü[1] lisani hâlleriyle söylemiş ve *"İbrahim'in milletine tâbi ol"* [2] emrini yerine getirmişlerdir.

1. *"Sizden ve sizin Allah'tan başka dua ettiklerinizden uzaklaşıyorum. Ben, Rabbim'e yalvarıyorum. Umulur ki Rabbime dua etmekle bedbaht olmam." (19/Meryem, 48)*
2. *"Sonra sana 'müşriklerden olmayan İbrahim'in hanif yoluna uy' diye vahyettik." (16/Nahl, 123)*

Bizler de, onların bu hayırlı amellerine katkıda bulunmak, bu alandaki tecrübelerimizi onlarla paylaşmak ve bu güzel amelle onları daha da motive etmek için başyazımızı eğitim konusuna ayırdık. Teşvik ve nasihat içerikli olmasını umduğumuz bu yazının hayırlara vesile olmasını Rabbimizden temenni ediyoruz.

Allah Rasûlü'nün Mesleğini Devam Ettirdiğini Bilmelisin

Eğitim işiyle ilgilenen kardeşlerimiz yaptıkları işi önemsemeli ve bununla gurur duymalıdırlar. Allah *subhanehu ve teâlâ* onları en sevdiği insan olan Muhammed'in *sallallahu aleyhi ve sellem* mesleğine muvaffak kılmıştır. Şükrü gerektiren bu nimetin varlığı ve devamı ise öğrencilerin varlığına bağlıdır.

"Allah beni zorlaştırıcı ve sıkıntı verici olarak göndermedi. Lakin beni muallim/öğretmen ve kolaylaştırıcı olarak gönderdi." [3]

Bir gün evinden çıkıp mescide giren Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, orada halka olmuş iki gruptan birisinde Kur'an okunup dua edildiğini, diğerinde ise ilim öğrenildiğini ve ilim öğretildiğini görür. Rasûlullah, *"Her biri hayır üzeredir. Şunlar Kur'an okuyorlar ve Allah'a dua ediyorlar; Allah dilerse onlara verir, dilerse vermez. Bunlar da ilim öğreniyorlar ve ilim öğretiyorlar. Ancak ben bir muallim/öğretmen olarak gönderildim"* [4] dedi ve ilim halkasına oturdu.

Kur'an ve Sünnet'in Eğitim Metotundan Faydalanmalısın!

Öğretmen kardeşlerimizin Kuran ve sünnetin fıtrata uygun ve başarısı kanıtlanmış eğitim metotundan faydalanması gerekir. Eğitim dünyasında var olan metot karışıklığı ve usul keşmekeşinden en fazla uzak durması gereken muvahhid öğretmenlerdir. Şurası bir hakikattir ki; birçok metot ve farklı usul eğitimcileri meşgul ediyor ve istenen sonuç elde edilmiyor. Nesiller gün geçtikçe eğitim ve ahlak yönünden daha fazla geriliyor ve yozlaşıyor. Biz Müslümanlar ise tarihte uygulanmış, nesilleri dünya ve ahiret saadetine ulaştırmış, tarihin seyrini değiştiren ve yeniden tarih yapan kahramanlar yetiştirmiş bir metota sahibiz. Kur'an ve sünnetin yani vahyin eğitim motuduna.

"Rahman olan Allah, Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona beyanı/açıklamayı öğretti." [5]

İlmin asıl sahibi ve öğretenlerin ilki ve en büyüğü âlemlerin Rabbi olan Allah'tır. Onun insana öğretme usulünü Kur'an'da buluyoruz. Öğretmen olan kişilerin sürekli Kur'an'ı okumaları ve Kur'an'ın eğitim metotu üzerine yapılmış çalışmaları incelemeleri gerekir. Bir diğer kaynak ise sünnettir. Nebi'nin *sallallahu aleyhi ve sellem* sünneti... Onun eğitimde izlediği metot dikkatle incelenmeli sünnet/hadis kitapları yanında bu konuyu inceleyen eserler dikkatli bir okumaya tâbi tutulmalıdır.[6]

Öğretmen kardeşlerimizin Kuran ve sünnetin fıtrata uygun ve başarısı kanıtlanmış eğitim metotundan faydalanması gerekir. Eğitim dünyasında var olan metot karışıklığı ve usul keşmekeşinden en fazla uzak durması gereken muvahhid öğretmenlerdir.

Öğrencileri Kutlamalı ve Öğrenciliğin Değerini Onlara Hissetirmelisin!

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* öğrenmek isteyen insanlara değer verir, onları önceler ve değerli olduklarını onlara hissettirirdi.

3. *Müslim*
4. *İbni Mace, Sünen Daremi.*
5. *55/Rahman, 1-4*
6. *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları-Abdulfettah Ebu Gudde. Örnek olarak zikredilebilecek eserlerdendir.*

Öğretmenlerin birer insan olduğu, kendi gündelik sorunlarıyla uğraştıkları, aynı işi sürekli yapmanın doğal bıkkınlığı ve uğraştıkları alanın mükellef olmayan gençlerden oluştuğu düşünüldüğünde sabır ve şefkatle muameleyi koruma hususunda çok daha özverili olmalarının zarureti anlaşılmaktadır.

"Kim benim bu mescidime bir hayrı öğrenmek ve öğretmek için gelirse o, Allah yolunda cihad eden konumundadır..." [7]

Rasûl, İbni Abbas'ın *radıyallahu anh* öğrenme isteğini takdir eder, asrı saadetin en büyük hediyesi olan mübarek dualarıyla onu ödüllendirirdi.

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem helaya girdi. Abdest alması için su bıraktım. 'Kim bu suyu koydu' diye sordu. İbni Abbas olduğu söylenince onu kucakladı ve 'Allah'ım onu dininde fıkıh/anlayış sahibi kıl ve ona tevili öğret' diye dua etti." [8]

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bununla da yetinmez, ilim talebeleri konusunda ashabını uyarır, Medine'ye öğrenmek için gelecek olanlara değer vermelerini isterdi.

"Size ilim öğrenmek için bazıları gelecek. Onları Allah Rasûlü'nün vasiyeti olarak selamlayın ve merhaba deyin, sonra da onlara öğretin." [9]

Öğrenme süreci uzun ve sıkıntılı bir süreçtir. Ebeveynler ve öğretmenler bu zorunlu sürecin sıkıntısını azaltmak ve öğrencileri teşvik etmek için onlara öğrenciliğin değerini hissetirmelidirler. Öğrenciye söylenecek güzel bir söz, bir takdir cümlesi onun hayatını değiştirebilir, İslam'ın ve Müslümanların kendisinden istifade edeceği bir imam hâline getirebilir öğrenciyi.

Hadis ilminin mümtaz imamlarından İmam Zehebi'nin bu ilim dalını seçmesi ve bu dalda derinleşmesine küçük yaşta öğretmeninden duyduğu bir söz sebep olmuştur. Hocası olan el-Berzali onun yazısına bakıp *'senin yazın hadisçilerin yazısına benziyor'* demiştir. Bu söz İmam Zehebi'ye hadis ilmini sevdirmiştir ve onu hadis ilmine yönlendirmiştir.

Öğretmenliği Bir Meslek gibi Değil Ebeveynlik gibi Düşünmeli, Onlara Ebeveyn Şefkatiyle Yaklaşmalısın!

Öğrenme ve öğrenilenlerin hayata yansıması olan eğitimde önemli unsurlardan biri, öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişki türüdür. Öğretmen sadece vazifeli bir memur gibi davranırsa aradaki ilişki satıcı-müşteri ilişkisine dönüşür. Oysa eğitimin temeli merhamet ve şefkate dayalıdır. Öğretmenlerimiz, kendilerine emanet edilen ve İslam ümmetinin geleceği olan gençleri, evlatları yerine koyarak onlara karşı şefkatle muamele etmelidirler. Örneğimiz olan Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle derdi:

"Ben sizin için baba konumundayım ve size öğretiyorum." [10]

Ashabına öğretirken şefkatli olmaya dikkat eder, onları kırmadan eksikliklerini giderirdi.

Muaviye bin el-Hakem es-Sülemi *radıyallahu anh* şöyle dedi: *"Rasûlullah ile birlikte namaz kıldığımız bir sırada cemaatten bir kişi hapşırdı. Ben: 'Yerhamukellâh' dedim. Cemaattekiler bana bakıştılar.Ben: 'Vay anam helak oldum! Ne oluyorsunuz ki, bana bakıp duruyorsunuz?' dedim. Bunun üzerine elleriyle bacaklarına vurmaya başladılar. Onların beni susturmak istediklerini anlayınca öfkelendim, fakat sustum. Rasûlullah namazı bitirince, babam ve anam ona feda olsun ondan önce ve ondan sonra Rasûlullah kadar güzel öğreten hiçbir muallim görmedim. Vallahi beni ne azarladı ne dövdü ne de sövdü sadece: 'Bizim bu namazımızda*

7. *İbni Mace*
8. *Buhari, Müslim.*
9. *İbni Mace*
10. *Ebu Davud*

insanların kelamından hiçbir şey yaraşmaz! O, ancak tespih, tekbir ve Kur'an okumaktır.' buyurdu." [11]

İslam tarihinde kitap yazan alimler eserlerine *'Bil ki: Allah sana rahmet etsin...'* cümlesiyle başlar, bu cümleyle başlamanın hikmetini *'öğretme ve öğrenmenin başı merhamettir'* şekinde izah ederlerdi.

Öğretmenlerimiz sürekli aynı öğrencilerle muhatap olmaktadır. Bir çoğu henüz mükellef olmayan, akılları mükellef olacak kadar olgunlaşmadığı için Allah tarafından hesaba tâbi tutulmayan, buna bağlı olarak da sürekli hata yapan gençleri eğitmeye çalışmakta, onlara sabır ve şefkatle yaklaşmak için çabalamaktadırlar. Öğretmenlerin birer insan olduğu, kendi gündelik sorunlarıyla uğraştıkları, aynı işi sürekli yapmanın doğal bıkkınlığı ve uğraştıkları alanın mükellef olmayan gençlerden oluştuğu düşünüldüğünde sabır ve şefkatle muameleyi koruma hususunda çok daha özverili olmalarının zarureti anlaşılmaktadır. Bu ahlakı korumak için özel bir çaba gösterilmediği takdirde zamanla sinirlerin yıpranacağı, şefkatin yerini sertliğin, sabrın yerini öfkenin, yumuşaklığın yerini kabalığın alacağı kesindir.

Bunun için çokça Allah'a *subhanehu ve teâlâ* dua etmeli, ihtiyacımız olan bu güzel ahlakları asıl menbaından talep etmeliyiz. Allah'ın güzel isimlerinden olan Es-Sabur[12], El-Halim ve Er-Rafik isimlerine iltica etmeli, bize mesleğimizde en fazla ihtiyaç duyduğumuz sabır, merhamet, yumuşaklık ve sukunet ihsan etmesini dilemeliyiz.

Allah Rasûlü'nün bu konudaki sözlü tavsiyelerini ve onun *sallallahu aleyhi ve sellem* af, yumuşaklık ve merhametine örnek olan yaşanmış hâdiseleri anlatan rivayetleri belli aralıklarla okumalı ve eğitim hayatında örnek olarak kullanmalıyız. Sabır, merhamet, yumuşaklık gibi güzel ahlaklar Allah vergisi olarak tabita yerleştirilebildiği gibi[13] insanın çaba ve gayretiyle kazanılması da mümkündür.[14]

Öğrencilerle muamelede sukunet, yumuşaklık ve şefkatli olmayı ve bunun yollarını anlatan çalışmaları düzenli bir şekilde dinlemeli, bu sahadaki yayınları takip etmeliyiz. Düzenli bir şekilde faydalı ve hayırlı telkine muhatap olmanın ve bir konunun tüm tafsilatıyla insanın gündeminde yer almasının kişinin söz ve davranışları üzerinde yönlendirici bir etkisi olduğu bilim ve tecrübeyle sabit olan bir hakikattır.[15]

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* aşağıda zikredeceğimiz müjdesine nail olmak için bu konuda gevşeklik göstermemeli ve şeytanın vesveselerinden ibaret olan yorgunluk, çocukların yaramazlığı gibi bahanelerin arkasına saklanılmamalıdır.

"Kendisi ateşe haram edilen ve kendisine de ateşin haram kılındığı kimseyi size haber vereyim mi? 'Evet ey Allah'ın Rasûlü' denildi. Ateş; insanlara yakın olan, yumuşak huylu ve insanlara kolaylık gösterene haram kılınmıştır." [16]

İnsanlar Kulaklarından Önce, Gözlerinden Eğitilirler!

Öğretmenler, öğrencileri için pratik birer örnektirler. İnsanın tabiatında var olan gözlemleme hasleti gereği öğretmeni dinlemekten ziyade onun söz ve

11. Müslim

12. Sabrın sıfat olarak Allah'a subhanehu ve teâlâ ait olduğu sahih rivayetlerde sabittir. Ancak bir isim olarak Es-Sabur'un Allah'a ait olup olmadığı ihtilaflıdır. Tirmizi'de varid olan ve Allah'ın isimlerinin geçtiği rivayeti sahih kabul edenler bu ismi Esma-i Husna'dan, rivayeti müdrec (ravinin rivayete eklediği cümle) kabul edenler Esma-i Husna'dan kabul etmemişlerdir.

13. Rasûlullah Eşec el-Asarî'ye:

"Muhakkak ki sende Allah'ın sevdiği iki haslet var: Hilm ve Teenni(ağır başlılık, aceleci olmama, ihtiyat)" buyurdular. (Müslim)

Eşec dedi ki: 'Bunlar benim sonradan kazandığım ahlaklar mı yoksa Allah beni bu ahlaklar üzerine mi yarattı'.

Allah Rasûlü:

"Allah seni bu ahlaklar üzerine yarattı" dedi.

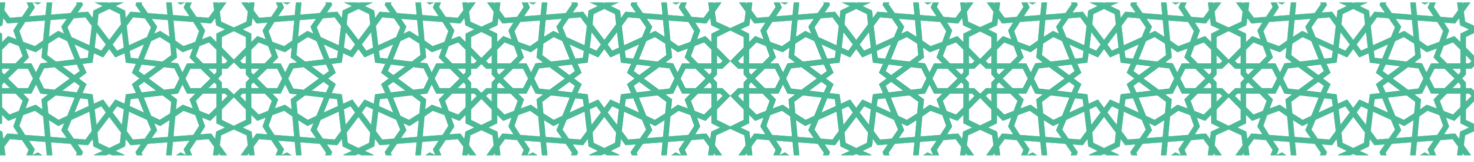
Eşec: 'Beni sevdiği ahlaklar üzerine yaratan Allah'a Allah hamd olsun' diye karşılık verdi. (İbni Mace)

14. Ensar'dan bazı kimseler, Rasûlullah'tan bir şeyler talep ettiler. Allah Rasûlü istediklerini verdi. Sonra tekrar istediler, o yine istediklerini verdi. Sonra yine istediler, o istediklerini yine verdi. Yanında mevcut olan şey bitmişti, şöyle buyurdular:

"Yanımda bir mal olsa, bunu sizden ayrı olarak (kendim için) biriktirecek değilim. Kim iffetli davranır (mal istemezse), Allah onu iffetli kılar. Kim istiğna gösterirse Allah da onu zengin kılar. Kim sabırlı davranırsa Allah ona sabır verir. Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir ihsanda bulunulmamıştır." (Buhari)

15. http://www.ademgunes.com/ adresinden Adem Güneş Bey'in dersleri takip edilebilir.

16. Tirmizi

davranışları arasındaki uyumu ve insanlarla muamele ahlakına bakarlar. Öğrencilerine büyüklerine saygılı olmayı, kendi aralarında kişilik haklarını gözetmelerini öğütleyen bir öğretmenin söyledikleri öğrenciler için sözden ibarettir. Öğretmen, öğrencilerine karşı saygılı davranır, kurumda bulunan yöneticilerin sözlerine değer verir ve çalışma arkadaşı olan öğretmenlere karşı saygı ve sevgi çerçevesinde davranırsa sözleri birer öğüt olarak öğrencilerde etki bırakır. Yaşantısında öğretmek istediği ilkeleri pratize eden bir öğretmenin bunları sözlü olarak anlatmasına dahi gerek yoktur.

Öğretmen, bulunduğu kurumda sadece uzmanlık alanı olan dersi değil, çocuklara İslami değerleri öğreten bir örnektir aynı zamanda. Örneklik sıfatının bilincinde olan ve ahlaki olarak kendisini yetiştiren bir öğretmen, öğrencilerinin ahiret hayatlarının güzelleşmesine katkıda bulunduğu gibi kendi kulluğuna faydalı olacak ve okulu kendisi için amel defterini kapatmayan bir sadaka-i cariye kılacaktır.

İslami eğitimin gayesi iyi bir Müslüman yetiştirmektir. Rabbine ve Müslüman kardeşlerine karşı sadık, kendine ve çevresine karşı saygılı, İslam davasına karşı sorumluluk sahibi ve fedakar bir birey yetiştirmektir gaye. Bunun için okuma yazma bilmeye dahi gerek yoktur.

"Kim İslam'da iyi bir çığır açarsa açtığı çığrın ecri ve kendisinden sonra, onunla (o çığırla) amel edenlerin ecirleri, sevaplarından hiçbir şey eksilmeden ona aittir. Kim de İslam'da (Müslümanlar içinde) kötü bir çığır açarsa, açtığı çığrın günahı ve kendisinden sonra onunla amel edenlerin günahları, günahlarından birşey eksilmeden ona aittir." [17]

"Ademoğlu ölünce amel defteri kapanır. Ancak üç kişinin amel defteri kapanmaz: Geride sadaka-i cariye (devamlı kazandıran bir eser, köprü, mescid gibi hayır) bırakanın, hayırlı bir evlat bırakanın, geride faydalanılacak bir ilim bırakan kimselerin amel defteri kapanmaz." [18]

Hadisler, Müslümanın örnek olduğu (çığır açtığı) ve geride hayırlı bir eser bıraktığı takdirde sürekli bir şekilde ecir kazanacağı ve amel defterinin o ölse dahi kapanmayacağını gösterir. Bir öğretmenin geride bırakacağı en hayırlı eser Allah'a *subhanehu ve teâlâ* salih bir kul, müminler için emin bir kardeş, İslam davasına hizmet eden adanmış talebedir.

Her Biri Farklı Tabiata Sahip Cevherlerle Muamele Ettiğini Bilmelisin!

"Allah, Adem'i, yeryüzünün bütün cüzlerinden almış olduğu bir avuç topraktan yarattı. Adem'in oğulları da arzın kısımlarına göre vücuda geldi. Bir kısmı beyazdır, bir kısmı kızıldır, bir kısmı siyahdır. Bunlar arasında melez de var. Ayrıca bir kısmı uysaldır, bir kısmı haşindir, bir kısmı habis (kötü karekterli), bir kısmı iyi kalplidir." [19]

Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* farklı tabiatlarda yarattığı insanların davranış ve amelleri, yöneliş ve seçimleri de farklı olacaktır. Bu insanın elinde olmayan bir durumdur. Öğretmen, yaratılışın bu temel ilkesini bilir ve her öğrenciyi kendi tabiatı içinde ele alırsa hayırlı sonuçlar elde eder. Yaratılış ilkesi yokmuş gibi davranır ve modern putperst sistemlerde olduğu üzere öğrencileri bir kalıba sokmaya çalışırsa beklentisinde hüsrana uğrayıp, öğrencilerin eğitim hayatını kabusa çevirir.

"İnsanlar ma'den gibidirler..." [20]

Öğretmen, Peygamber'in tavsiyesi üzere öğrencilerine birer maden gözüyle bakmalı, onlarda var olan cevheri açığa çıkarmak ve işlemek için çalışmalıdır. Çok hareketli olan bir öğrenciyi edebiyat ve şiire, aşırı sakin bir çocuğu spor, cihad vb hareketli alanlara yönlendirmek, sadece öğrencinin hayatında başarısız olmasına sebebiyet verecek, başardığı takdirde de

17. Müslim

18. Müslim
19. Tirmizi
20. Buhari

yaptığı işten lezzet alamayan, yaşamayı yük kabul eden sorunlu bir birey olmasını sağlayacaktır.

Üzülerek belirtelim ki modern putperest sistemlerin insanları köleleştirmek ve yaratılış gayelerinden uzaklaştırmak için uydurduğu *'tektipleştirme'* Müslümanlara sirayet etmiş ve farkında olmadan çocuklara tatbik edilmiştir. Okumayan, diploma sahibi olmayan veya edebiyat-matematik vb derslerde başarılı olmayanların değersiz olduğu ve iyi bir noktaya erişemeyeceği bozuk anlayışı öğretmen ve ebeveynlere hakim durumdadır. Oysa İslami eğitimin gayesi iyi bir Müslüman yetiştirmektir. Rabbine ve Müslüman kardeşlerine karşı sadık, kendine ve çevresine karşı saygılı, İslam davasına karşı sorumluluk sahibi ve fedakar bir birey yetiştirmektir gaye. Bunun için okuma yazma bilmeye dahi gerek yoktur. On dört asrı aydınlatan ve kıyamete kadar aydınlatmaya devam edecek olan, Allah'ın kendilerinden razı olduğu ve insanlığa örnek göstererek tezkiye ettiği ashabın çoğu ümmiydi. Eğitimde amacımızın ne olduğu ve hangi hedefleri gerçekleştirmek için eğitim verdiğimiz gerçeğini gözden geçirmeliyiz. Hedeflerimizin ve buna bağlı olarak izlediğimiz metotun İslami olmasına dikkat etmeliyiz. Farkında olmayarak tağutlardan bizlere sirayet eden bir metotla *'Tağuta kulluktan kaçınan ve sadece Allah'a kulluk eden'* bir nesil yetişmeyeceğini bilmeliyiz.

Öğrencilerde var olan tabiatın tesbiti ve işlenmesi için öğretmenlerimizin güçlü bir gözlem kabiliyetine sahip olması gerekir. Her öğrenci için ayrı bir dosya oluşturarak onun ilgi alanları, dikkatini verdiği konular, katılım gösterdiği ve yapıldığında mutlu olduğu şeyler düzenli olarak kaydedilmelidir. Bu notlar düzenli olarak öğretmen tarafından okunmalı, tespitlerin kesinleştirilmesi için bazı denemeler yapılmalıdır. En önemlisi de ilgilenilen yaş grubu konusunda uzmanlaşmış ve İslami hassasiyetleri önceleyen uzmanlara danışılmalı ve onların yönlendirmelerinden faydalanılmalıdır.

Öğretmenin gözlemi yanında çocuklara kitap okutmak ve anladıklarını sormak, ayrıca onların okudukları kitapları onlardan dinleyerek bir çocuğun tabiatı ve meyilleri anlaşılabilir. İkinci adım ise çocukların güzel bir şekilde yönlendirilmesi ve ebeveynlerle danışıklı olarak o alanın çocuğa kolaylaştırmasını sağlamaktır. Araştırmalar ve yaşanmış tecrübeler göstermiştirki tabiatında var olan meyillere uygun çalışma alanı bulan öğrenciler genel anlamda başarılı olmakta ve hayatlarından memnun olmanın verdiği huzurla diğer sorumluluk alanlarında da başarı göstermektediler.

Öğrenciyi bir cevher gibi düşünen ve onu özüne uygun şekilde işleyen öğretmenle öğrenci arasında eğitimin özü olan sevgi bağı oluşacaktır. Öğretmeninin kendisini zorlamak ve kalıba sokmaktan ziyade, rehberlik edip yol gösterdiğini gören öğrenci, öğretmeni sevecek ve onun rica ve yönlendirmelerini emir gibi telakki edecektir.

Kendini Her Daim Yetiştirmelisin!

Eğitim konusunda yapılan çalışmaları takip etmeli yeniliklere açık olmalısın. Farklı tabiata sahip insanlara öğretmenlik yaptığın hakikatini unutmamalısın. Biri örnekle, diğeri formülle, bir başkası maddelenerek anlatımla daha iyi anlar. Kimi öğrenci görsel, bazısı işitsel, bir diğeri sosyal zekaya sahiptir.[21] Her birinin sahip olduğu ve dış etkenlerle gelişen zeka çeşidine göre öğrenme ve algılama biçimi de farklı olacaktır.

Farklı model ve tekniklere kapalı olan öğretmen, sadece öğrencilerine zarar vermez, bir öğretmen olarak kendi başarısını da gölgeler. Öğreneceği yeni bir model onun tabiatında var olan bir özelliğe uygun olabilir ve o modelle anlatmak istediklerini çok daha etkili ve kalıcı olarak anlatabilir. Hiç şüphesiz bu durum bir öğretmenin kalitesini arttıracak, onu öğrencilerin daha dikkatli takip etmesini sağlayacaktır.[22]

İlgilendiğin yaş grubunun genel özellikleri, ilgi alanları ve onları motive edecek unsurları anlatan kitaplar okuma listende olmalıdır.

---

21. *Çoklu zeka kuramı eğitime yeni bir boyut kazandırmış ve eğitime dair birçok anlayışın yanlış olduğunu ortaya koymuştur. Harward Üniversitesi öğretim üyelerinden Howard Gardner tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. Buna göre insanlar tek bir zeka türüne sahip değildir. Farklı zeka çeşitleri vardır ve her insan sahip olduğu zeka türüne göre başarılı olabilir. Bunlar:*

    1. Sözel - Dil 2. Mantık - Matematiksel 3. Şekil (Görsel) - Uzay (Uzamsal; Alansal) 4. Müziksel - Ritmik 5. Bedensel - Kinestetik 6. Kişilerarası - Sosyal 7. Kişiye dönük (İçsel ; Öze dönük) 8. Doğa

    Örneğin, matematik bilgisi gerketiren sayısal bir alanda başarılı olmayan bir öğrenci geri zekalı olduğundan değil, sözel zekaya sahip olduğundan bu böyledir.

22. *Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları ve Uygulama Örnekleri, Pagem Akademi'nin kitabı örnek olarak incelenebilir.*

Öğretmenlerimizin etkinlik kitaplarını ve bu alanda çıkarılan yazılı ve görsel yayınları takip etmesi gerekmektedir. Çocuklarla ders dışında kaliteli vakit geçirmek, onların en sevdiği ve en hızlı öğrendikleri *'oynayarak/eğlenerek öğrenme'* teknikleri hakkında malumat sahibi olmaları eğitimin kalitesini arttıracaktır. Kendini tekrar etmeyen, farklı etkinliklerle sınıfa gelen bir öğretmen çocukların ilgisini çekecek ve dersin daha dikkatli takip edilmesini sağlayacaktır.

Öğrencilere Kazandıracağın En Büyük Hazine Öğrenme İsteği Olmalıdır!

Öğretmenin öğrencisine kazandırması gereken en önemli özellik öğrenme isteği olmalıdır. Genel olarak bilginin özel olarak da İslami bilginin önemi ve faydası öğrenciye gösterilmelidir. Çalıştığı her alanda öğrenciye başarı kapılarını aralayacak olan, onu Müslümanın yaptığı işlerdeki kalitesi olan ihsana yükseltecek değer, öğrenme merakı ve çabasıdır.

Öğretmenler bu konuda önlerine bir hedef koymalı ve öğrenme isteğini kazandırmak için buna yardımcı olan vesileleri kazandırmaya özen göstermelidirler. Bunun başında kitap okuma ve ders dinleme alışkanlığı kazandırılmalıdır.

Öğretmenler derse ellerinde kitapla gelmeli, dinlenme saatlerinde kitap okumalı, kitaplardan çocukların ilgisini çekecek yerleri onlarla paylaşmalı, ilgi alanlarına göre çocuklara kitap hediye etmeli, kitap fuarlarına çocuklarla beraber gidip kitap seçme ve almayı öğretmelidirler. Okutulan kitapların öğrencilere anlattırılması ve okunan konu üzerine yazı yazdırılması da öğrencinin kitap okumaya karşı ilgisini arttıracaktır.

Kadim öğrenme geleneğimiz olan ilim halkalarına katılmak ve düzenli olarak bir sohbet halkasına iştirak etme alışkanlığı da öğretmenlerin *'çocuklara kazandırılacaklar listesi'*nde olmalıdır. Çocuklara uygun dersler tavsiye etmek, öğrencilerle beraber bir ders halkasına katılıp dersin hocasının çocukları taltif etmesini ve konuşma içeriğinde onların ilgisini çekecek konuşmalara yer ayırmasını rica etmek, ders halkalarında onların yaş grubundan birilerini davet ederek arkadaşlık kurmalarını sağlamak, derslerden sonra farklı sosyal aktivitelerle onları motive etmek bu alışkanlığın kazandırılmasında faydalı olacaktır.

Ümmetin Yitik Değerlerini Çocuklara Sözlü ve Pratik Olarak Hatırlatmalısın!

İslam adına fikir üreten, kalem oynatan ve söz söyleyen her akıl sahibinin ittifakıyla sabittir ki; İslam ümmeti, onu izzetli kılan değerlerini yitirdiği için zillet içindedir. İslam düşmanları başta eğitim ve medya olmak üzere elllerinde bulunan tüm imkanları kullanarak nesilleri değersizlik ve yozlaşmışlık üzere yetiştirdi. Ümmetin kendisinden teşekkül ettiği bireyler yozlaşıp, değer erezyonuna uğrayınca, ümmet bugün içinde bulunduğu hâle geldi.

İslam ümmetinin içinde bulunduğu hâl-i pür melali dert edinen ve Allah Rasûlü'nün vadettiği son dirilişte pay sahibi olmak isteyenlerin öncelikli olarak yeni yetişen nesiller ve onlara kazandırılması gereken yitik değerler üzerine yoğunlaşmaları gerekir.

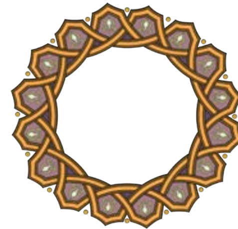
Kur'an kıssaları ve İslam'ın örnek şahsiyetlerini tanıtma yoluyla ümmeti, ümmet yapan Tevhid, Sünnet, Cemaat, tek emir, itaat, fedakarlık ve adanmışlık gibi değerler çocuklarımıza aşılanmalıdır.

• • •

Öğretmen kardeşim, unutmamalısın ki Allah *subhanehu ve teâlâ* seni kendi katında hayırlı bir amele muvaffak kılmış ve en sevdiği insanlar olan Peygamber mesleğine hidayet etmiştir. Rabbinin senin için hayır dilemesine karşın sen de hayırlı bir öğretmen olmaya gayret göster ve elinden gelenin en iyisini ortaya koy.

Müslüman kardeşlerin sana güvenmiş ve sana en değerli hazineleri olan çocuklarını emanet etmişlerdir. Öyleyse sende elinden ve dilinden emin olunan, emanetlere sahip çıkıp onları zayi etmeyen sadık bir öğretmen olmaya gayret et.

Çaba bizlerden başarı Allah'tandır.

Müslüman Kadın ve Televizyon

Faruk FURKAN

Televizyon, özellikle göz zinasına sebebiyet verdiği için bir Müslümanın hayatında asla yer almamalıdır. Bir Müslüman evine bu aleti asla koymamalıdır; zira harama götürecek vasıtaların sürekli bir yerde bulunması ister istemez insanı ona teşvik edecektir. Evinde televizyon olmayan bir Müslümanın kendisini göz zinasından koruması, evinde televizyon olan bir Müslümanın kendisini göz zinasından korumasından daha kolaydır.

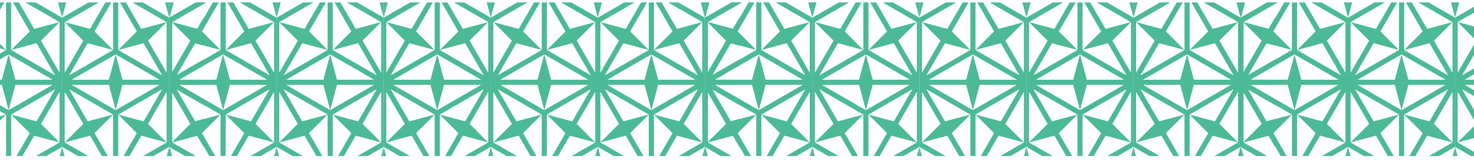
Değerli mümine bacım, son iki yazıdır sana İslam'ın *'Şakalaşma ve Gülme Âdabı'*nın nasıl olması gerektiğini anlatmaya çalışıyorduk. Umarız bu konuda gerekli malumatı vermiş ve seni şakalaşma âdabı noktasında istenilen düzeyde bilgilendirmişizdir. Bu ayki yazımızda ise, Müslüman kadının televizyon karşısında nasıl bir tutum içerisinde olması gerektiğini izah etmeye çalışacak ve bu şekilde *'Mümine Hanımlara Nasihatler'* yazı silsilesini noktalandıracağız. Rabbim inşallah bu yazdıklarımızla hem bizi hem de tüm iman ehli bacılarımızı faydalandırmış ve rızasına muvaffak kılmıştır.

Değerli bacım, senin de farkında olduğun üzere yaşadığımız şu çağ, içerisinde bin bir türlü fitnenin, fesadın, yozlaşmanın ve dejenerasyonun bulunduğu bir çağdır. Bu çağın müfsitleri olan kâfirler, özellikle Müslümanları kimlik ve kişiliklerinden uzaklaştırmak, onların güzel ahlaklarını bozmak ve hayâlarını ortadan kaldırarak iffetsiz bir toplum meydana getirmek için ellerinden gelen her türlü çabayı sarf etmektedirler. Bunun için, gerektiğinde ciddi rakamları gözlerini bile kırpmadan harcamakta, bir çırpıda akıl almaz paraları feda etmektedirler.

"Şüphe yok ki, kâfirler, mallarını (insanları) Allah yolundan alıkoymak için harcarlar ve harcayacaklardır. Sonra bu mallar onlara bir iç acısı olacak, sonra da yenilgiye uğrayacaklardır. İnkâr edenler toplanıp cehenneme sürüleceklerdir." [1]

---

1. *8/Enfal, 36*

"Bunu niye yapmaktasınız?" diye sorduğumuzda ise cevapları bellidir: Kültürlü, bilge, sosyal ve çağdaş bir nesil yetiştirmek için!

Arkadaşlar doğru söylüyorlar! Çünkü onların nazarında kültür ve çağdaşlık bu! Onlara göre kültür; bir insanın, hayâsını ve iffetini kaybetme pahasına bile olsa her türlü melanetten haberdar olması, tüm rezillikleri bilmesi ve tüm ahlaksızlıklara vakıf olması demektir. Bu bağlamda da en mahrem şeylerin, gayri meşru birlikteliklerin ve yasak olan beraberliklerin –tüm çıplaklığıyla– bilinmesinde hiçbir sakınca yoktur. Aksi hâlde nasıl bilge, kültürlü ve çağdaş bir nesil ortaya çıkabilir ki!

Evet; onların kültür, çağdaşlık ve bilgelik anlayışı bundan ibarettir. İşte bu anlayışları gereği her türlü pisliği, ahlaksızlığı ve hayâsızlığı yaymak onlar için

Bir şeyi önümüze koyuyorlarsa ve hele bir de bundan bir menfaat beklemediklerini söylüyorlarsa, bunun arka planında mutlaka bizleri ifsat etmeyi, gücümüzü kırmayı ve maneviyatımızın köklerini yok etmeyi amaçlamışlardır. Bunu anlamamak, ahmaklıktan ve saflıktan başka bir şey olmaz.

mubah olmuştur. Bu nedenle bu konuda sınır tanımanın veya her hangi bir kota koymanın bir anlamı yoktur onlar nezdinde. Önemli olan kültürlü ve bilinçli (!) nesillerin yetişmesidir.

Değerli bacım, onların bu sinsi planlarının ve alçakça düşüncelerinin farkında olmak ve onların hiçbir zaman bizim için hayır dilemeyecekleri gerçeğinin idrakine varmak gerekir. Bu müfsit kâfirler, ne zaman Ümmet-i Muhammed'in fertleri için hayır dilemişlerdir ki? Tarihin hangi deminde bizlerin iyiliği için bir iş yapmışlardır?

"Ey iman edenler! Sizden olmayanlardan hiçbir sırdaş edinmeyin. Onlar (din ve dünya işlerinde) sizi ifsad etmekten asla geri durmazlar. Sizin hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Onların kinleri ağızlarından ortaya çıkmıştır. Kalplerinde gizledikleri ise daha büyüktür. Eğer aklederseniz size âyetleri açıklamış bulunuyoruz."[2]

Tarihte bizler için hiçbir hayrı ve iyiliği murad etmeyen bozguncu kâfirlerin torunları mı bizler için iyilik isteyecek? Onlar mı içimizden gerçek anlamda kültürlü, bilinçli ve her şeyden haberdar olan bir neslin çıkmasını arzulayacak? Hayır, hayır! Yüz bin kere hayır ki, onlar hiçbir zaman Ümmet-i Muhammed olarak bizlerin iyilik ve hayrını murad etmemişlerdir. Bir şeyi önümüze koyuyorlarsa ve hele bir de bundan bir menfaat beklemediklerini söylüyorlarsa, bunun arka planında mutlaka bizleri ifsat etmeyi, gücümüzü kırmayı ve maneviyatımızın köklerini yok etmeyi amaçlamışlardır. Bunu anlamamak, ahmaklıktan ve saflıktan başka bir şey olmaz.

Bacım, sen de biliyorsun ki onların bu ahlaksızlıkları yaymak için kullandıkları birçok vasıta var. Dergi, broşür, gazete ve internet bunlardan bazıları. Ama bu vasıtalar içerisinde, yaygın olması ve neredeyse her evde bulunması bakımından televizyonun ayrı bir yeri var. Belki internet tehlike açısından televizyondan daha ileri bir seviyede; ancak internet her evde bulunmuyor ve özellikle de orta yaşın üzerindeki insanlar tarafından kullanılması çok yaygın değil. Televizyon ise büyüğü ve küçüğü ile herkesin ilgi odağı. Her yaş gurubu için programlar mevcut. Her cinse ve her düzeye uygun filmler, diziler ve yarışmalar var. En önemlisi ise, ulaşmak için para ödemeye gerek yok. Bütün bu sebepler televizyonu toplum içerisinde daha yaygın hâle getirmekte ve herkesin, önünde vakit geçirdiği bir araç kılmaktadır. Bu nedenle bu yazımızdaki nasihatimiz bunun üzerinden olacaktır.

Bilindiği üzere televizyon, içerisinde hem güzellikleri hem de haram olan şeyleri barındıran bir vasıtadır. Bundan dolayı onun hakkında verilecek hüküm noktasında detaya gidilmesi gerekir. Buna göre;

a. Eğer televizyonda kadın görüntüsü gibi dinen haramlığı kesin olan şeyler yayınlanıyorsa, bu durumda bunları izlemek de haramdır. Bir Müslüman ne gerekçeyle olursa olsun asla bu tür programları, dizileri veya haber spikerlerini izleyemez. Eğer izlerse,

2. 3/Âl-i İmrân, 118

gözünü harama bulaştırdığı için Allah katında günah işlemiş olur.

b. Şayet televizyonda belgesel vb. haram olmayan şeyler sunuluyorsa, bunların izlenmesi –eğer zaman katli ve farz ibadetler türünden dinî görevlerin geciktirilmesi gibi başka haricî bir etken yoksa– haram değildir. Haram değildir haram olmasına ama tavsiye edilir mi bunu yazının içerisinde verilmek istenen mesajdan anlayacaksınız.

Değerli kardeşim, bu zikrettiğimiz hüküm sadece meseleye haram mıdır, değil midir şeklinde peşin hüküm isteyenlere verdiğimiz bir cevap niteliğindedir; lakin meselenin Allah'ın razı olup-olmayacağı yönüyle ele alınması, konu hakkında farklı şeylerin söylenmesini gerekli kılacaktır. Biz, işin bu boyutunu her müminin kendi vicdanına bırakıyoruz. Biz, meseleye bambaşka bir zaviyeden bakarak konuyu aydınlatmaya çalışacağız.

Bilindiği üzere televizyonun en büyük zararlarından birisi de, insanı Allah'ı zikretmekten, dinini öğrenmekten, namazdan ve benzeri ibadetlerden alıkoymasıdır. Oysa insanı hiçbir şey Rabbini zikretmekten ve namazdan alıkoymamalıdır. Şunu aklımızdan hiç çıkarmamalıyız ki, Allah'ı anmaktan alıkoyan her şey –ki bunun çoluk-çocuk, mal-mülk, alış-veriş veya televizyon olmasının hiçbir farkı yoktur– kıyamet gününde insanı zarara uğratacak ve onun için bir hüsran vesilesi olacaktır. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Ey iman edenler! Mallarınız ve evlatlarınız sakın ha sizi Allah'ı zikretmekten alıkoymasın. Her kim bunu yaparsa, işte onlar hüsrana/ziyana uğrayanların ta kendileridir." [3]

Yüce Rabbimiz Maide suresinde içki ve kumarı yasaklarken, buna gerekçe olarak birkaç husus zikretmiş ve en sonunda şeytanın bunlarla bizleri Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak istediğini belirtmiştir. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?" [4]

Bu ayette de Allah *subhanehu ve teâlâ*, içki ve kumarı yasaklama gerekçelerinden bir tanesini zikretmektedir. Bu gerekçe; bizlerin Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkonmasıdır. İnsan, içki ve kumarla meşgul olduğunda Rabbini zikredememektedir. Bundan dolayı da bu iki şey ona haram kılınmıştır. Meseleye bu zaviyeden bakıldığında televizyon da tıpkı bu ayette anlatıldığı gibi bizleri Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoyabilmektedir. Eğer durum böyle olursa, o zaman televizyon da haram olur ve kullanılması, uğraşılması, başında vakit geçirilmesi caiz olmaz.

Televizyonun bazı noktalarda inkâr edilemez faydası olabilir. Ama bunun yanında zararları da azımsanmayacak kadar çoktur. Hatta zararı, bilinçli araştırmacıların ittifakıyla genel olarak faydasından daha fazladır. Bu nedenle Müslüman bir şahsiyet, televizyon izlerken *'Benim için faydası mı daha çok, yoksa zararı mı?'* diye mutlaka mukayese yapmalı ve fıkhını bu esas üzere belirlemelidir. Eğer televizyonun zararının daha fazla olduğunu görürse –ki bu, yaşadığımız coğrafya itibariyle kesin böyledir– bu durumda hemen zararları bertaraf etmeli, şayet beceremiyorsa ondan bütünüyle vazgeçmelidir. *'Ben bunu beceremem, vazgeçemiyorum, bu devirde bunsuz olmaz'* gibi mazeretlerin ardına sığınmamalı, cennetin tâlibi olduğunu ve onun uğrunda her şeyden vazgeçebileceğini tekrar tekrar kendisine hatırlatarak bu günah makinesinden bir an önce kurtulmalıdır.

Laf buraya geldiğinde şu önemli meseleye değinmeden olmaz: Bilindiği üzere Rabbimiz içki ve kumarı yasaklarken bir hikmeti gözetmiş ve bunun neticesinde yasaklamıştır. İçki ve kumarda ticarî olarak ve gelir elde etme bakımından çok ciddi bir takım menfaatler vardır. Hele birde bu, Araplar gibi içkiyi suya tercih eden ve vakitlerinin büyük bir kısmını kumar eksenli oyun ve eğlencelerle geçiren bir toplum üzerinde düşünüldüğünde, ticarî anlamdaki faydasının ne kadar büyük olduğu daha da iyi anlaşılacaktır. İşte böylesi bir topluma Rabbimiz, içki ve kumarı yasaklarken bunlarda bir takım faydaların olduğunu, ama zararı faydasından daha çok olduğu için yasak kılınması gerektiğini belirtmiştir. Rabbimiz şöyle buyurur:

"Sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: Onlarda hem büyük bir günah, hem de insanlar için bazı menfaatler vardır. Ama günahları menfaatlerinden daha büyüktür." [5]

3. 63/Munafikun, 9
4. 5/Maide, 91
5. 2/Bakara, 219

Televizyonun faydaları denilen hususlar, haberlerden veya bazı önemli olduğu söylenen programlardan başka bir şey midir? Biz bu faydalı olduğu söylenen hususları radyo veya bir başka iletişim vasıtası aracılığıyla, hem de hiçbir günaha bulaşmadan temin edemez miyiz? Kesinlikle elde ederiz.

Televizyonda da bizler için bir takım menfaatlerin olduğu kesindir. Ama her ne zamanki kötülüğü iyiliğine baskın gelir, zarar ve günahı, fayda ve sevabından daha fazla olursa o zaman onu terk etmek ve menfaatlerini göz ardı ederek bütünüyle ondan uzak durmak gerekir.

Bugün tarafsız bir şekilde bu gerçeği düşündüğümüzde, televizyonun zararlarının faydalarından kat be kat daha fazla olduğunu görürüz. Hassasiyetini yitirmiş insanların bile bu gerçeği dillendirdiklerini müşahede ederiz. Bu nedenle onun faydalarını şöyle bir kenara elimizin tersiyle itip, ondan bütünüyle uzaklaşmamız ve onu tamamıyla evlerimizden çıkarmamız en ideal, en sağlıklı ve en selim yol olacaktır.

Hem televizyonun faydaları denilen hususlar, haberlerden veya bazı önemli olduğu söylenen programlardan başka bir şey midir? Biz bu faydalı olduğu söylenen hususları radyo veya bir başka iletişim vasıtası aracılığıyla, hem de hiçbir günaha bulaşmadan temin edemez miyiz? Kesinlikle elde ederiz. O zaman bu tür bahanelerin ardına sığınarak televizyonları evde tutma veya başka mekânlarda onları izleme yanlışına düşmemeli, bir an önce külliyen onlardan kurtulmanın yollarına bakmalıyız.

Ayrıca bugün bazı Müslüman hanımlar, kimi çizgi filmlerin ahlakî açıdan çok güzel olduğunu, çocuklara; anne babaya iyi davranma, küçükleri sevme, büyüklere iyilik etme gibi İslam'ın da öngördüğü bazı güzel vasıfları öğrettiğini iddia etmektedirler. Evet, çizgi filmlerde belki bu tür şeyler işlenerek çocuklara bazı güzel davranışlar kazandırılmaya çalışılıyor olabilir; ama adamlar bu güzellikleri çocuklara verirken ortaya öyle bir anne portresi koyuyorlar ki; o roldeki kadın saçı açık, mini etekli ve iğrenç giyimli! Çocuk bu iyi davranışları sergilediğini gördüğü o kadınla, örneğin sert yapılı olan ve kendisine kızan çarşaflı annesini karşılaştırdığında annesi ona öcü gibi gözükmeye başlıyor ve bu olay çocuğun zihin dünyasında çalkantılara sebebiyet veriyor. Tamam, adamlar belki bir yönüyle çizgi filmlerde ahlak kurallarını işliyorlar; ama öbür taraftan çocuğun zihin dünyasına öyle mesajlar veriyorlar ki, bu verilen mesajların zararı, inanın çocuğun öğreneceği ahlakî meziyetlerin faydalarıyla kıyaslandığında çok daha fazla. İşte bu nedenle bir anne veya bir abla olarak senin fayda-zarar kıyaslaması yapıp, onların vereceği ahlakı bir tarafa koyarak, bütünüyle televizyon denen fitne aletinden uzak durman gerekmektedir. Allah, bir takım faydaları olduğu hâlde, sırf zararı daha fazla diye içki ve kumardan uzak durmamızı söylüyorsa, biz bunu televizyona kıyaslayıp ondan da uzak durabiliriz. İnan ki bu davranış, bizler için en hayırlı sonuçları doğuracak, bizleri ve neslimizi fıskı fücurdan koruyarak temiz bir toplum olmamızda bizlere yardımcı olacaktır.

Değerli bacım, Yüce Rabbimiz Nur suresinde erkeklerin kadınlar karşısında gözlerini indirmelerini, kadınlara bakmamalarını emretmiştir.

"Mümin erkeklere söyle, (haram manzaralar karşısında) gözlerini indirsinler/haramdan sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar. Bu davranış onlar için daha nezihtir. Şüphe yok ki, Allah onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır." [6]

Bu ayete göre Müslüman bir erkeğin yabancı bir kadına bakışlarını yöneltmesi ve gördükten sonra bakmaya devam etmesi haram kılınmıştır.

Peki, Rabbimizin senin hakkında bir buyruğu ve emri yok mudur?

Olmaz mı?

Erkeklerin yabancı kadınlara bakmalarını haram

6. 24/Nur, 30

kılan ayetin hemen bir sonrasında Rabbimiz seni de muhatap almış ve tıpkı mümin erkekler gibi senin de harama bakmaman gerektiğini vurgulamıştır.

"Mümin kadınlara da söyle, (haram manzaralar karşısında) gözlerini indirsinler/haramdan sakınsınlar ve ırzlarını korusunlar." [7]

Erkeklerin yabancı kadınlara bakması nasıl haram ise, senin de sana helal olmayan erkeklere bakman aynı şekilde haramdır. Eğer biz, erkeklerin haram içerikli televizyon programları izlemelerini caiz görmüyorsak –ki öyle– bunu aynı şekilde senin için de caiz görmüyoruz. Onlar, kendilerine haram olan kadınlara baktıklarında günaha girecekler de, sen sana haram olan erkeklere baktığında günaha girmeyecek misin?

Bu nedenle asla içerisinde sana helal olmayan erkeklerin yer aldığı dizileri, arkası yarınları, reklamları ve benzeri şeyleri izleme! Ve bil ki bunlar, Allah'ın gazabını üzerine çeken şeylerdir. Senin, mutlaka bunlardan uzak durman gerekmektedir. Unutmamak gerekir ki, her uzvun bir zinası vardır. Elin zinası tutmak, ayağın zinası harama gitmek, gözün zinası da harama bakmaktır. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Şüphesiz ki Allah, Âdemoğlunun zinadan nasibini yazmıştır. O, kaçınılmaz olarak buna erişecektir. Gözün zinası bakmak, dilin zinası konuşmaktır. Nefis bunu ister ve arzular; avret mahalli ise ya bunu gerçekleştirir ya da reddeder." [8]

Bir Müslüman ne pahasına olursa olsun, kendisini zinanın her türlüsünden korumalıdır. Elin, dilin, ayağın, gözün veya fercin zinasından kendisini sakındırmalıdır. Bugün televizyon, özellikle göz zinasına sebebiyet verdiği için bir Müslümanın hayatında asla yer almamalıdır. Bir Müslüman evine bu aleti asla koymamalıdır; zira harama götürecek vasıtaların sürekli bir yerde bulunması ister istemez insanı ona teşvik edecektir. Evinde televizyon olmayan bir Müslümanın kendisini göz zinasından koruması, evinde televizyon olan bir Müslümanın kendisini göz zinasından korumasından daha kolaydır. Firdevs'in tâlibi olan bir Müslüman olarak senin böylesi oyuncaklarla oyalanmaman, kâfirlerin uzattığı bu tür emzikleri asla ağzına almaman gerekmektedir. Senin hedefin Firdevs'tir. Firdevs'e ise bu tür vasıtalarla hem dem olanların ulaşması çok zordur.

Allah bizi ve seni bu tür vasıtalardan uzak tutsun ve bizleri hak ile meşgul olan kullarından eylesin.

Değerli bacım, unutmaman gerekir ki, şu cahiliye toplumu içerisinde senin boşa harcayacağın bir dakikan bile yoktur. Sen; ilim, cihad, tebliğ, davet ve insanları doğruya ulaştırma gibi çok büyük ve ulvî görevlere muhatapsın. Durum bu kadar vahim olduğu hâlde hâlâ nasıl olur da televizyon gibi basit işlerle avunur, mücevherlerden daha kıymetli olan zamanını katledersin! Oysa senin, özellikle İslam'ın fecrinin doğmak üzere olduğu şu günlerde gecen ve gündüzünle, sabahın ve akşamınla sürekli tebliğ, davet, irşad ve ilimle uğraşman gerekiyor. Her anını bu davanın yükselmesinde bir basamak olarak kullanman lazım geliyor.

Bizim iş ve görevlerimiz, Hasan el-Bennâ'nın şu güzel sözünde ifade edildiği gibi vaktimizden daha fazladır:

واجباتنا أكثر من أوقاتنا

"Görevlerimiz vaktimizden çoktur." Veya bugünkü meşhur şekliyle *"İşimiz vaktimizden çoktur."*

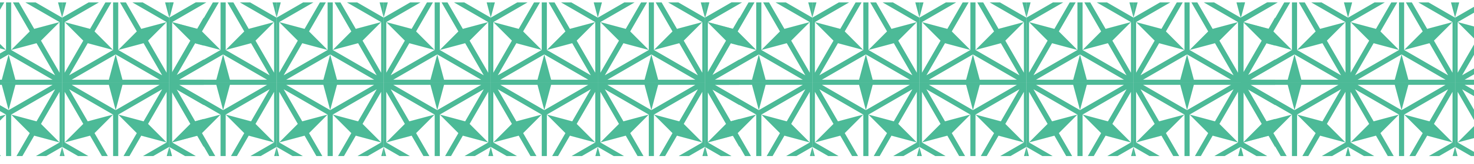
Acaba İslam'ın hâkim olmadığı şu dünyada bir Müslümanın öldürecek, boşa geçirecek vakti olabilir mi? Hele hele bir de senin gibi tevhid şuuruna ermiş ve İslam'ı bilmiş insanların? Bunların hiç boş vakti olabilir mi? Asla olamaz! İşte bu gerçeğin farkına varmalı ve vaktimizi ekran karşısında değil, davet ve ıslah sahasında geçirmeliyiz.

Gerek Allah'ın Rasûlü'nün, gerek onun güzîde ashabının, gerekse onların yolundan giden kutlu âlimlerin hayatlarını incelediğimizde onların hep vakitlerini iyi değerlendirdiklerini görürüz. Onlar, boş meşgalelerle değil, kendilerini cehennemden kurtarıp cennete girdirecek amellerle zamanlarını geçirmişlerdir. Onların yolunda olduğunu iddia eden bizler de aynı şekilde bir yol izlemeli, hayatımızı salih amellerle dolu dolu geçirmeliyiz.

Bugün Müslüman bacılarımıza *'Kocanızın en çok neyinden şikâyetçisiniz'* diye bir soru yöneltilse, verecekleri cevap herhalde: *'Bizlerle az ilgilenmeleri'* şeklinde olacaktır. Kişi eğer hayırlı ve faydalı işlerle kendisini meşgul etmezse, batıl ve faydasız işler

---

7. *24/Nur, 31*
8. *Buhari, Müslim.*

ona galebe çalacaktır. İmam Şafi *rahimehullah*, ne de güzel söylemiştir:

'Kendini hak ile meşgul etmezsen, nefsin seni batıl ile meşgul eder.'

Bu vecizeden hareketle diyoruz ki: Bir Müslüman, kendisini televizyon ve benzeri boş işlerle meşgul ederse, o zaman ne ailesine zaman ayırabilir ne arkadaşlarına ne de yakınlarına... Hayatı koca bir *'boş'* ile geçer gider. Ne dünyasını ne de ukbâsını imar edebilir. Neticede ise büyük bir hüsranla karşılaşması muhtemeldir. Allah bizi kötü akıbetle karşılaşmaktan muhafaza buyursun.

Muhterem bacım, bugün hayatımızı kimlerin düzenlediğini çok iyi tespit etmemiz gerekmektedir. Hayatımızı Allah ve Rasûlü mü, yoksa başkaları mı düzenliyor? Bize yansıyan şekliyle hayatımızı Allah ve Rasûlü'nün düzenlemediği kesin. Peki, o zaman hayatımızı kim şekillendiriyor? Bence batı zihniyeti ile malul olan tağutlardan başkası değil. Sekiz saat uyku, sekiz saat çalışma, sekiz saat de eğlence. Evet, şu anda bizlere sunulan hayat programı bu şekilde.

Biz eğer sekiz saat uyur, sekiz saat çalışır, sekiz saat de televizyon, internet, futbol ve benzeri eğlence vasıtaları ile vaktimizi geçirirsek acaba dinimizi öğrenmeye, yaşamaya ve onu yaymaya nasıl vakit bulacağız? Nasıl Allah'a kulluk edeceğiz? Rabbimize ve O'nun dinine ne zaman gereken vakti ayıracağız?

Gerçekten bu müfsit tağutların çizmiş olduğu hayat tarzı, şu anda hepimizi etkisi altına almış durumdadır. Bundan kurtulmanın elbette birçok alternatifi vardır; ama bizce tüm bu alternatiflerden önce Müslümanların bu sorunu *'sorun'* olarak bilmesi ve bunu kabul etmeleri gerekmektedir. Eğer bu, bir problem olarak görülmüyor ve ondan rahatsızlık duyulmuyorsa bulunacak hiçbir alternatif bize fayda sağlamayacaktır.

Televizyonun zararlarını veya Müslüman bir ferdin televizyon karşısında nasıl bir tutum içerisinde olması gerektiğini üç-beş sayfada anlatmak kifayet etmez. Bu nedenle senin bu konuda izleyeceğin en ideal yol, televizyonu evinden uzaklaştırmandır. Yani meseleyi kökten halletmendir. Ta ki bu sayede, onun zararlarına karşı tedbir almak zorunda kalmayasın. Ama hemen belirtelim ki, bu konuda eşinin de bilinçli olması gerekir. Aksi hâlde evde bir kaosun çıkması an meselesi olur. Eşinle istişare et ve onunla beraber ciddi ve bilinçli kararlar alarak bu günah makinesinden kurtul. Bu konuda Allah sana yardım etsin ve alacağın hayırlı kararlarda seni hakka muvaffak kılsın.

Burada son olarak bir şeyi daha hatırlatıp yazımızı sonlandırmak istiyoruz: Bu yazı içerisinde anlattığımız tüm hususlar internet için de aynen geçerlidir. Bir Müslüman internete karşı çok dikkatli olmalı ve şayet ille de onu kullanmak durumundaysa o zaman Allah'ın *'Er-Rakîb'* ismini sürekli zihninde canlı tutarak her daim kendisini gözetlediğinin bilinciyle hareket etmeli ve bu şekilde internetin başına oturmalıdır. Böyle olursa kendisini internetteki haramlardan muhafaza etmesi daha kolay olur. Allah bu konuda tüm müminlerin yardımcısı olsun.

Değerli bacım, bu yazımızla *'Mümine Hanımlara Nasihatler'* yazı serisini sonlandırmış oluyoruz. Umarız bu yazılar sayesinde –şayet varsa– hayatındaki bazı yanlışlar değişmiş ve üzerinde bulunduğun eksiklikler son bulmuştur. İlk yazımızda da belirttiğimiz gibi bu yazı serisini kaleme almadaki öncelikli amacımız; senin bu dinin mensubu olduğun, tevhide gönül veren kimselerin safında yer aldığın ve kâfir Batı'nın dikte ettiği giyim tarzını reddederek tesettüre büründüğün için İslam'ın izzet ve şerefini gönlünün derinliklerinde hissetmeni sağlamaktı. Inşallah bu yazı serisini okuduktan sonra bunu gönlünün derinliklerinde hissetmiş ve iffetine sahip çıkan mümine bir kadın olduğun için Rabbine hamd etmişsindir. Eğer bizim yazılarımızın bu noktada sana bir katkısı olmuşsa, o zaman yazılarımız varacağı yere varmış ve maksadımız hâsıl olmuş demektir. Bu durumda senden dua beklediğimiz gibi, bu hâl üzere sebat edebilmen için de sana dua ederiz. Yok, eğer bu noktada sana bir katkı sağlayamamışsak o zaman Rabbimizden afv diler ve nâkıs yazdığımız için bizi bağışlamasını talep ederiz. Zira o, kullarına karşı çok şefkatli, onların hatalarını bağışlamada alabildiğine affedicidir.

Bu yazı serisinde yer alan tüm doğru bilgiler Rabbimizin lütfuyladır; yanlışlar ise kâsir nefsimizdendir. Rabbim bu yazı serisinin yayınlanmasında emeği geçen tüm kardeşlerimizden razı olsun ve bu yazıları dünyada faydalı kıldığı gibi ahirette de bir zahîra olarak mizanımıza koysun. (Allahumme âmin)

Dualarda buluşmak dileğiyle, fî emânillah...

Mescid-i Dırar Olayı ve İbni Ubeyy'in Ölümü

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.net

İbni Ubeyy'in ölümü ve cenazesindeki olayların vehameti ve bundan böyle münafıkların cenaze namazlarının kılınması yasağının kesinleşmesi üzerine, İslam toplumunun içindeki münafıkların toplu eylemi kurudu, ferdî nifak hareketleri de söndü, Allah Rasûlü devrindeki nifak faaliyetlerinin hızı birden kesildi ve Allah Rasûlü'ne karşı muhalefet yok denecek derecede azaldı.

İslam tarihçilerinin Tebuk seferinde gündeme getirdikleri Mescid-i Dırar'ın, fonksiyon itibarıyle tarihçesi hicri birinci yılda başlamıştır. Münafıklar, dokuz yıllık faaliyetlerinin neticesini almak üzere, üs olarak kullandıkları binaya mescid hüviyeti kazandırmak istediler. Neticede, hedefleri mescid yapıp içinde namaz kılmak değil, bilakis nifak faaliyetlerine güç kazandırmak, kendi sosyal varlıklarını Medine'de kabul ettirmek istemeleridir. Bu durum, münafıkların hicretten itibaren nifakta hangi noktaya ulaştıklarının bir göstergesi sayılabilir.

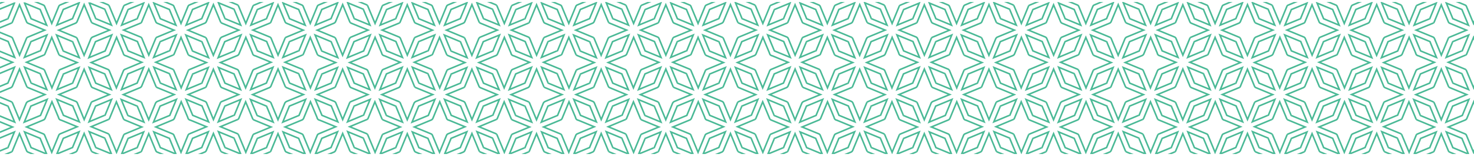
Ebu Amir'in Medine'yi terk ederken verdiği emir üzerine kurulan Kuba'daki bu nifak merkezinin gayesi, fonksiyonu ve tarihçesi hakkında Allah Rasûlü'ne şu haber geldi:

"Müslümanlara zarar vermek için, küfür için, müminlerin arasına tefrika sokmak için daha evvel Allah ve Rasûlü harb edenin gelmesini iştiyak ile beklemek ve gözetmek için bir bina yapıp onu mescid edinenler ve 'Bununla iyilikten başka bir şey kasdetmedik' diye yemin edecek olanlar vardır. Allah şahitlik eder ki, onlar şüphesiz yalancılardır." [1]

Ayette belirtilen kişiler kimlerdi? Yukarıda zikredilen gayelerini, kimlerle irtibat kurarak tahakkuk ettireceklerdi? Önceden kurulan binanın, sonradan mescide dönüştürülmesi nasıl oldu?

1. 9/Tevbe, 107

Ayette işaret edilen Ebu Amir'in, Medine'deki nifak faaliyetleri ve münafıklarla olan alakası siyer kitaplarında detaylıca anlatılmıştır. Ebu Amir, cahiliye devride ruhbanlığa özenir ve *'rahip'* diye anılırdı. Kendi kendine Peygamber olmayı da tasarlamıştı. Bu yüzden Allah Rasûlü'ne karşı derin bir kıskançlık duymaktaydı. Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye hicretiyle, Ebu Amir'in kıskançlığı gittikçe arttı ve Medine'yi terk edip Mekke'ye gitti. Ebu Amir'in, bir yandan Rasûlullah ile Haniflik konusunda tartışması, öte yandan rahipliğe özenmesi, buna ilâveten Mekke müşriklerinin safına geçmesi, itikadındaki tezatların bir delili sayılmalıdır.

Ebu Amir'in Allah Rasûlü'ne karşı başlattığı muhalefeti, Medine dışından sürdürmeyi tercih etmesinin sebeplerini şu üç noktada toplamak mümkündür:

1. Medine içindeki muhalefet görevini, halasının oğlu İbni Ubeyy bin Selül'e bırakması.

2. Allah Rasûlü'nün, terk edip geldiği yer olan Mekke'ye gidip, Kureyş müşrikleriyle ittifaka girmek ve hazır müşrik gücünden istifade etmek istemesi.

3. Müşrik ve Yahudilerle işbirliği içine giren münafıklar, Rasûlullah'ın Medine'den sürülmesini sağlayamazlarsa Ebu Amir'in dışardan Hristiyanlar ile kolayca diyaloğa ve ittifaka girebilmesi. Hedefine ulaşması için en son imkanı kullanması.

Allah Rasûlü'ne karşı Ebu Amir'in başlattığı muhalefet, Kuba'lı münafıklar tarafından devam ettirilmiş, ayrı bir mescid kurarak, orada Ebu Amir'in gelmesini beklemişlerdi.

Ebu Amir'in akrabası olan İbni Ubeyy, Bedir zaferinden sonra Müslüman olup, muhalefetini İslam toplumu içerisinden sürdürmeyi tercih etmiş, bu arada Ebu Amir de Medine dışına çıkmıştı. Görev yerleri ayrı olmasına rağmen Ebu Amir ile İbni Ubeyy'in hedefi bir idi. Birleştikleri ana nokta, Rasûlullah'ı *sallallahu aleyhi ve sellem* ve muhacirleri Medine'den çıkartmaktı. Gayelerini tahakkuk ettirmek için her ikisi anlaşmış olacaklar ki, Bedir savaşında görülmüyorlar fakat Uhud'da aktif görev üstleniyorlardı. Ebu Amir, Uhud savaşı hazırlıkları esnasında Kureyş müşriklerine kavminin kendisini görünce karşılarına çıkmayacaklarına dair ümit veriyordu. Bu sözlerin doğruluğu için de beraberinde Medine'den giden arkadaşlarını da şahit gösteriyor ve tasdik ettiriyordu. Ebu Amir, Kureyş müşriklerine verdiği sözü deneme safhasına geçmeden (Uhud savaşı başlamadan) evvel, İbni Ubeyy daha yolda iken önemsiz bir sebepten, bir topluluk ile ayrılıyordu. Bu ayrılış yetmiyormuş gibi, Ebu Amir, bir yandan harbe iştirak eden Müslümanlara sesleniyor, fakat münafıkların dışında kalan Uhud'daki İslam ordusundan, *'Sana, ne merhaba, ne de selam!'*, *'Allah senin gözünü aydın etmesin, ey fâsık!'* cevabı alıyordu. Bu durum karşısında Ebu Amir: *'Ben içlerinden çıktıktan sonra kavmim çok bozulmuş!'* demekle yetindi. Ebu Amir'in hesabına göre bozulmayanlar; halasının oğlu İbni Ubeyy'in başkanlığında toplanıp aldığı emirle yoldan ayrılan ve savaşa katılmayan münafıklar idi. Olaylar arasındaki bağlantılar dikkate alındığında, Ebu Amir'in, baş münafık İbni Ubeyy ile gizlice irtibat kurduğu sonucu ortaya çıkmıştı.

Diğer taraftan İbni Ubeyy'in Hendek savaşında ve diğer zamanlarda Medine içerisinde yaptığı muhalefet, Yahudilerle kurduğu dostluk göz önünde bulundurulup Ebu Amir'in buna paralel çalışmasına bakılırsa, İbni Ubeyy'den geri kalmadığı, İbni Ubeyy ile devamlı irtibat hâlinde olduğu görülmüştü. Nitekim Kureyş müşrikleri safında çalışması, Mekke'nin fethine kadar devam etmiş, Mekke'den Taif'e giden Ebu Amir, Taif'in Müslüman olmasıyla birlikte dışardan yaptığı muhalefete yeni bir şekil vermiş ve Hristiyanları Allah Rasûlü'ne karşı ayaklandırmaya teşebbüs etmiştir. Mescid-i Dırar konusu da İslam tarihinde, bu dönemde gündeme gelmektedir. Ebu Amir'in, Mescid-i Dırar'ın açıktan faaliyetleri ile ilgili direktifi esnasında, Rasûlullah da, Hristiyanlara savaş ilan etmek mecburiyetinde kalıp, Tebuk seferine hazırlanmıştı. Ebu Amir, ancak her şeye rağmen can korkusuyla Medine'ye giremediğini şöyle açıklıyordu: *'Ben mirbedinize (Kuba mescidi) giremem. Muhammed'in ashabı beni görürler ve bana hoşlanmadığım bir şey eriştirirler'*.

Münafıklar ise Ebu Amir'in bu sözüne karşılık, *'Biz bir mescid yaparız; sen onun içinde yanımızda oturur konuşursun'* dediler. Ebu Amir ise hemen şu talimatı verdi: *'Öyle ise siz kendi mescidinizi kurunuz. Gücünüz yetebildiği kadar kuvvet ve silah hazırlayınız! Ben Rum hükümdarı Kayser'e gideceğim. Rumlardan asker getirip Muhammed ve ashabını Medine'den çıkaracağım'*.

Ebu Amir'in Medine'deki münafıklara verdiği bu talimatı, Allah Rasûlü'nün Tebuk seferi için hazırlığa girdiği döneme rastlamaktadır. Bu sebeple Ebu Amir'in Medine'deki münafıklarla olan irtibatının nifak açısından değerlendirilmesi faydalı olacaktır:

1. Ebu Amir'in, Şam'dan Medine ile irtibat kurduğu sene, hicretin dokuzuncu yılı idi. İslam'ın Medine'de yayılmaya başladığı tarihten itibaren geçen yıllar içinde münafıklar türlü eylemlere karıştılar. Bu eylemlerin, gizli olan kısımlarının planlarını, nüfusun yoğun olduğu Kuba'da kurulan nifak merkezinde tahakkuk ettirdiler.

2. Allah Rasûlü'nün Tebuk seferi için hazırlandığı bir dönemde, münafıkların Mescid-i Dırar'ı gündeme getirmeleri, tamamen Ebu Amir'in işaretiyle olmuştur. Bu durum, ayet ile sabittir. Böylece Medine içinde İbni Ubeyy ve münafıklar, Medine dışında da Ebu Amir, nifak açısından tehlike arzetmektedirler. Bu yolla münafıklar, bir yandan Allah Rasûlü'ne suret-i haktan görünüyorlar, öte yandan ise gizli bir nifaka girişiyorlardı.

3. Çok zor şartlar altında Hristiyan Araplara karşı büyük bir ordu hazırlamanın sıkıntısı içinde iken, münafıkların Ebu Amir'in emriyle bina ettikleri mescitte Allah Rasûlü'ne namaz kıldırması için teklifte bulunmaları çok manidardır. Çünkü Allah Rasûlü, nifakın zirveye çıktığı bir dönemin sıkıntısının tesiriyle mescide gitmeyeceğini söyleyecek olsa, münafıklar ayaklanacak, İslam toplumu kendi içinden parçalanacak, hatta iç savaş çıkma tehlikesi bile olabilecekti. Zira, ortada kesin bir delil, ilahi bir uyarı da yoktu. Fakat Allah Rasûlü, buranın nifak yuvası olduğunu hissediyordu. Nitekim, Dırar mescidini yaparken Bahzec'e Allah Rasûlü şunu sormuştu: *"Yazıklar olsun sana! Şu gördüğün şeyle sen ne yapmak istiyorsun?"* Bahzec de: *'Ya Rasûlallah! Vallahi, iyilikten başka bir şey düşünmüyorum!'* demişti.

Ayrıca, münafıkların ayrı bir mescid yapmak için ileri sürdükleri, *'Yağmurlu ve kış gecelerinde hacet sahibi kimselerin namaz kılmaları için bir mescid yaptık'*, *'Sel geldiğinde, Kuba mescidi ile aramız kesildiğinde namaz kılmak için bir yer yaptık; sel çekilince onlarla beraber kılacağız'* gibi mazeretler, inandırıcı değildi. Bunun arkasında bir nifak olayının varlığı seçkin sahabe tarafından da seziliyordu. Nitekim, Tebuk'e gitmeye hazırlandıkları sırada Mescid-i Dırar'da namaz kıldırma teklifine Rasûlullah'ın cevap vermesini sahabeden Asım bin Adiyy çok yadırgamış ve şöyle demişti: *'Vallahi, şu mescidi nifakıyla tanınmış münafıklardan başkası yapmaz'*. Hatta Tebuk seferinden dönünceye kadar vahy-i ilahînin geleceğini ümit ediyorlardı. Böyle bir anda Mescid-i Dırar'ın Ebu Amir ile ilgisini keşfetmek oldukça zor bir işti. Ancak nazil olan ayet[2] ile durum aydınlığa kavuştu. Bunun üzerine Allah Rasûlü, Tebuk dönüşü, akşam ile yatsı arası, Beni Sâlim bin Avf'ların kardeşi Malik bin Duhşum ile Beni Aclan'ların kardeşi Asım bin Adiyy'i çağırdı ve şöyle buyurdu:

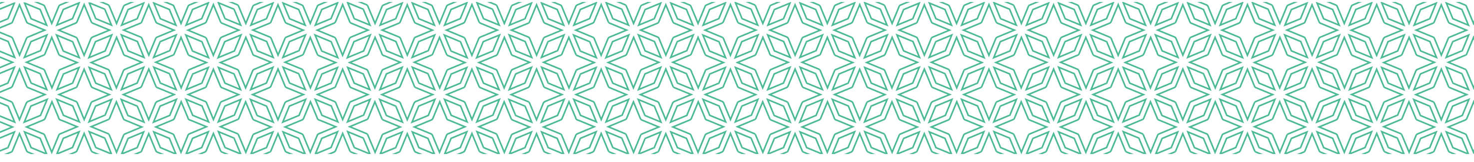
Allah Rasûlü, nifakın zirveye çıktığı bir dönemin sıkıntısının tesiriyle mescide gitmeyeceğini söyleyecek olsa, münafıklar ayaklanacak, İslam toplumu kendi içinden parçalanacak, hatta iç savaş çıkma tehlikesi bile olabilecekti. Zira, ortada kesin bir delil, ilahi bir uyarı da yoktu. Fakat Allah Rasûlü, buranın nifak yuvası olduğunu hissediyordu.

"Halkı zalim olan şu mescide gidiniz, yıkınız, yakınız".

Bu sırada Mescid-i Dırar topluluğu içerde oturuyordu. Burası verilen emir üzere yakılıp yıkıldı ve cemaati de dağıtıldı.

4. Ebu Amir'in münafıklarla olan alâkası, gayet sessiz ve gizli idi. O günün imkanlarına göre, Medine'deki nifak olaylarını Ebu Amir adım adım takip ediyordu. Ayrıca münafıklar, dışarıya haber sızdırıyorlar, ajanlık

2. 9/Tevbe, 107

yapıyorlardı. Tebuk seferine doğru Medine'deki münafıkların illegal örgütleri çok güçlenmişti. Nitekim Hristiyan âlemi ile de münafıklar ve Ebu Amir irtibat kurmuş olmalı ki, Tebuk seferine katılmadıkları gibi mazereti kabul edilecek olan gerçek müminlerden Ka'b bin Malik'e de Medine içindeki münafıklar, nifak yolunu tercih etmesini öğütlerken, Medine dışından da Gassan Kralı Haris bin Şemir'de ipek bez parçasına yazılmış bir mektup gönderiyordu.

Mektupta, *'...Bundan sonra derim ki; bana haber verilmiş olduğuna göre, sahibin sana eziyet ediyormuş. Allah seni, ne horlanacak, ne de zayî edilecek bir mevkide yaratmıştır. Sen hemen bizim yanımıza gel ve kavuş. Biz sana gereken iyiliği yaparız.'* diyordu. Ka'b bin Malik mektubu okuyunca nifaka düşmedi, ilâhi bir imtihandan geçmekte olduğunu anladı ve mektubu yırtıp attı. Nifaka sürüklemek isteyenlerin varlığını şu sözüyle dile getirdi: *'Benim içine düştüğüm hâli haber alan müşriklerden biri hakkımda umuda düşmüş!'*.

Kab bin Malik'in bu sözüyle kastettiği kişi Ebu Amir olabilir. Zira bu dönem, Ebu Amir'in ümitlerinin suya düştüğü bir zamandı. Nitekim Kab bin Malik, bir şiirinde Ebu Amir-i Sayfî'yi şöyle hicveder: *'...Derim ki, sen daha önce imanı küfür ile sattın'*.

5. Tebuk'teki münafıkların şımarık hareketlerine bakılırsa, gayet açık olarak şöyle bir durum tesbiti yapılabilir: Ebu Amir'in Rum hükümdarı Kayser'den kuvvet almaya teşebbüs ettiği anda, Allah Rasûlü'nün de Hristiyanlara harp açma zaruretinin ortaya çıktığı görülür. Mevsim ve şartlar müsait olmamasına rağmen Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, kuvvetli bir İslam ordusu hazırladı. Fakat bu sırada hazırlıkların gerçekleşmemesi için münafıklar, ellerinden gelen entrikayı çevirirler; sanki bu durumlarıyla münafıklar, Medine'de savaş hazırlığına engel olmaları için bir direktif almış gibidirler. Münafıkların, harbe gidilmemesi konusunda niçin bu kadar ısrarlı ve kararlı oldukları Ebu Amir'in, Mescid-i Dırar'la ilgili gönderdiği haberden daha iyi anlaşılıyor.

6. Hâli hazırda hicretle birlikte takva üzere kurulan bir mescid var iken, münafıkların ikinci bir ibadet yerini ihtiyaç gösterip Mescid-i Dırar'ı bina etmeleri eylemlerine dini bir görünüm vermeleri içindir. Zira, o dönemlerde mescidin idari ve siyasi fonksiyonları vardı. Münafıklar da bu durumu göz önünde tutarak kendilerine idari bir merkez olarak Mescid-i Dırar'ı seçmişlerdi.

Zaten ayette, Mescid-i Dırar'ın takva üzere kurulan mescide karşı kurulduğu açıkça belirtilmektedir. Bunun için Medine'de muhalefeti oluşturan münafıklar kendilerine idari yer olarak Mescid-i Dırar'ı seçmişlerdi. Aynı zamanda ibadet için toplanılan ve idari hüviyeti bulunan mescidi üs olarak kullanmak, muhalefetin eylemlerini yer altından yer üstüne çıkarmak için güzel bir fırsattı. Bu isteklerini tahakkuk ettirmek için, Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye girerken kullandığı taktiği, münafıkların da kullanmak istemeleri çok manidardır. İslam toplumu içinde, müslümanları ikiye ayırıp kendi meşruiyetlerini ilan etmek gayesiyle münafıkların Rasûlullah'ı *sallallahu aleyhi ve sellem* kurdukları nifak yuvasına namaz kıldırmaya davet etmeleri, Mescid-i Dırar'a bir nevi dokunulmazlık getirecekti. Dolayısıyla münafıklar, Ebu Amir'in verdiği, *'Gücünüz yettiği kadar kuvvet ve silah hazırlayınız'* emrini burada gerçekleştireceklerdi.

İslam ordusunun Medine'yi boşalttığı bir sırada, Allah Rasûlü'ne namaz kıldırtmak istemelerinin sebebi, Mescid-i Dırar'a askerî teçhizat ve mühimmat yığınağı yapmak olabilir. Fakat Rasûlullah'ın, münafıkların isteklerini, dönüşte yerine getireceğini belirtmesi, münafıkların bu oyunlarını da bozmuş oluyordu.

Allah Rasûlü'nün hedefi münafıkları nifak hastalığından kurtarmaktı; münafıkların elebaşılarının gayesi ise, çevirdikleri entrika ve plan ile münafıkları çoğaltıp, Allah Rasûlü'nü Medine'den çıkarmaktı. Konuya biraz açıklık getirmek gerekirse, münafıklar, Evs için Ebu Amir'i Hazrec için de İbni Ubeyy bin Selul'ü Medine'de kabilelerinin başına reis olarak döndürmek istiyorlardı. **Bu açıdan konu incelendiğinde, Medine'deki nifakın esas kaynağının siyasi olduğu ortaya çıkıyor.**

İşte, Medine'deki bu siyasi nifak, Mescid-i Dırar'la netice kazanacaktı. Cibril'in kesin emri ile Rasûlullah'ı uyarması, münafıkların planını altüst etti. Buna ilaveten, ayetin, Tebuk dönüşü nazil oluşu münafıkları tamamen hayal kırıklığına uğrattı. Şayet Allah Rasûlü, Tebuk'e giderken nifak yuvası olan bu mescitte namaz kılsaydı, ayrı bir tehlike doğacaktı. Namaz kılmayacağını belirtmiş olsaydı, yine Medine'deki

"Bana Allah tarafından; Onlar için ister af dile, ister dileme; onlar için yetmiş kez af dilesen de Allah onları asla affetmeyecek." buyruldu.
"Ben, iki şeyden birini tercih etmekte serbest bırakıldım ve ben de tercihimi yapmış bulunuyorum. Eğer yetmişi artırınca bunun affedileceğini bilseydim, şüphesiz arttırır, affedilmesini sağlardım".

asayiş temelinden bozulacaktı. Oysa ki durum tamamen aksine zuhur etti. Münafıkların kurduğu bütün engeller birer birer aşıldı ve sonuca şöyle ulaşıldı:

Allah Rasûlü'nün önce *"dönüşte namaz kıldıracağını"* söylemesiyle münafıklar ümitlendi. Eylemlerini seferin sonuna kadar ertelediler. Seferin sonunda da İslam ordusu, sağ salim Medine'ye dönünce, Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*, nazil olan ayetin verdiği azim ile Mescid-i Dırar'ı yerle bir etti. Böylece Tebuk seferine giderken Zubab tepesinde ayrı bir ordu kurup yoldan geri dönen münafıkların tehlikesi de ortadan kalkmış oldu. Rasûlullah'ın, mescidi yıktırması ise psikolojik yönden münafıkları tamamen sindirdi. Şayet sefere gitmeden önce mescide girmeyeceğini belirtmiş olsaydı; Tebuk seferinin iptali, Medine'de iç savaşın başlaması gibi tehlikeli bir durum doğurabilirdi. O zaman Rasûlullah Tebuk için hazırladığı İslam ordusuna Medine'de ayrı bir grup oluşturan münafıkları hedef göstermiş olacağından, durum çok tehlikeli boyutlara ulaşırdı. Oysa ki böyle bir hâl, Allah Rasûlü'nün şimdiye kadar münafıklara uyguladığı siyasete tamamen ters düşmüş olurdu.

İtikadi ve Siyasi Nifak'ın Lideri İbni Ubeyy'in Ölümü

Asr-ı Saadet'teki nifak hareketlerinin lideri durumunda olan İbni Ubeyy bin Selul, Mescid-i Dırar'ın yakılmasından sonra fazla yaşamadı. Hicretin dokuzuncu yılı Şevval ayının sonuna doğru hastalandı. Hastalığı yirmi gün sürdü. Rahatsızlığı süresince Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* İbni Ubeyy'e gidip onu yoklardı. İbni Ubeyy, bir gün Allah Rasûlü'nün gelmesi için haber gönderdi. Allah Rasûlü onun öleceği gün yanına vardı. Ölmek üzere olduğunu anlayınca, *"Ben seni Yahudileri sevmekten men eder dururdum. Yahudi sevgisi nihayet seni helak etti."* buyurdu. İbni Ubeyy ise, *'Esad bin Zürare, onlara kin besledi de, kendisine ne faydası oldu?'* dedi ve şu isteklerde bulundu: *'Ya Rasûlallah! Şimdi kınama ve azarlama zamanı değil, ölme zamanıdır! Beni azarlayasın diye değil, af dileyesin diye çağırttım. Ölürsem gaslimde yanımda bulun, bana gömleğini ver. Cenaze namazımı kıl, affedilmem için Allah'a dua et.'*

Münafıkların lideri İbni Ubeyy bin Selul ölünce, oğlu Abdullah, Rasûlullah'a *sallallahu aleyhi ve sellem* gelip şöyle dedi: *'Ya Rasûlallah! Abdullah bin Ubeyy öldü. Gömleğini ver de kefenleyeyim. Onun cenaze namazını kıl ve affedilmesi için Allah'a dua et!'*

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* sırtından gömleğini çıkarıp, Abdullah'a verdi. Cenaze hazırlanınca kendisine haber verilmesini ve namaz kıldıracağını bildirdi. Allah Rasûlü, cenaze namazını kıldırmak üzere ilerlerken Ömer *radıyallahu anh* ridasını tutup çekti. İbni Ubeyy'in o güne kadar yaptığı bütün kötülükleri ve nifakını anlattıktan sonra, *'Allah düşmanı üzerine mi namaz kıldıracaksınız?'* dedi. Allah Rasûlü gülümseyerek Ömer'e şöyle dedi:

"Bana Allah tarafından; Onlar için ister af dile, ister dileme; onlar için yetmiş kez af dilesen de Allah onları asla affetmeyecek." [3] buyruldu. *"Ben, iki şeyden birini tercih etmekte serbest bırakıldım ve ben de tercihimi yapmış bulunuyorum. Eğer yetmişi artırınca bunun*

3. 9/Tevbe, 80

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, nazil olan ayetin verdiği azim ile Mescid-i Dırar'ı yerle bir etti. Böylece Tebuk seferine giderken Zubab tepesinde ayrı bir ordu kurup yoldan geri dönen münafıkların tehlikesi de ortadan kalkmış oldu. Rasûlullah'ın, mescidi yıktırması ise psikolojik yönden münafıkları tamamen sindirdi.

affedileceğini bilseydim, şüphesiz arttırır, affedilmesini sağlardım".

Allah Rasûlü daha sonra İbni Ubeyy'in cenaze namazını kıldı. Ashab da onunla beraber kıldı. Allah Rasûlü, İbni Ubeyy'in tabutunun yanında kabre kadar yürüdü. Cenaze gömülünceye kadar kabrin başında durdu. İbni Ubeyy'in oğlu Abdullah'a baş sağlığı dileyen Allah Rasûlü, oradan ayrıldı.

İbni Ubeyy'in cenazesinden hemen sonra Allah, Rasûlü'ne şu ayeti indirdi:

"Onlardan ölmüş olan hiçbirine asla namaz kılma; onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah ve Rasûlü'nü inkâr ettiler ve fasık olarak öldüler." [4]

Bu ayetten sonra, Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* vefat edinceye kadar hiçbir münafığın cenaze namazını kılmadığı ve kabrinin başında durmadığı kaynaklarda bildirilir.

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* İbni Ubeyy'e gömleğini vermesi ve cenaze namazını kılmasının sebebi sorulduğunda, şöyle bir açıklama getirmişti:

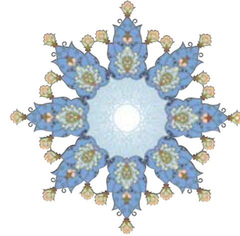
"Gömleğim ve onun üzerine kıldığım namazım, kendisini Allah'tan gelecek azaptan kurtarmayacaktır. Fakat ben, bu sayede onun kavminden bir kişinin Müslüman olmasını (nifaktan kurtulmasını) umuyorum."

Nitekim Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* İbni Ubeyy'e yaptığı bu hareketten dolayı Hazrec'ten bin kişinin nifaktan kurtulduğu rivayeti de vardır. Bu durumu gören Ömer *radıyallahu anh*, cenazede yaptığı işten dolayı pişman olmuş ve şöyle demiştir: *'Bundan sonra, Rasûlullah'a karşı cür'etime şaştım. Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.'* [5]

İbni Ubeyy'in ölümü ve cenazesindeki olayların vehameti ve bundan böyle münafıkların cenaze namazlarının kılınması yasağının kesinleşmesi üzerine, İslam toplumunun içindeki münafıkların toplu eylemi kurudu, ferdî nifak hareketleri de söndü, Allah Rasûlü devrindeki nifak faaliyetlerinin hızı birden kesildi ve Allah Rasûlü'ne karşı muhalefet yok denecek derecede azaldı.[6]

Bir sonraki yazımızda Tebuk Gazvesi, Mescid-i Dırar olayı ve İbni Ubeyy'in ölümü üzerinde çıkaracağımız dersler üzerinde durmaya gayret edelim inşaallah.

'Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun' duamız ile...

4. 9/Tevbe, 84

5. İbni Hişam, Tirmizi.
6. Hz. Peygamber Devrinde Nifak Hareketleri, özetle.

Müslüman önüne serilen dünyanın güzellikleri karşısında gündemini bunlar ile doldurmamalı ve davasını asla pazarlık konusu yapmamalıdır. Ona vaad edilenlerin geçici dünyadaki sahte tatlar olduğunu unutmamalı, bâki olanın Rabbinin yanında bekleyen nimetler olduğunu hatırından çıkarmamalıdır.

Müşriklerin Daveti Engelleme Girişimleri; Uzlaşma Çabaları

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.net

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, O'nun Rasûlü'ne olsun.

Allah Rasûlü'nün *sallallahu aleyhi ve sellem* daveti karşısında şaşkın ve çaresiz kalan Mekkeli müşrikler çeşitli adımlar atarak bu süreci sekteye uğratmaya çalıştılar. Geçen yazımızda davetin daha güvenli bir şekilde yapılmasında büyük katkısı olan Ebu Talib'e yapılan baskıları zikretmiştik.

Mekkeli müşrikler farklı zamanlarda Ebu Talib'e gönderdikleri heyetlerden istediklerini elde edemeyince Allah Rasûlü ile bizzat görüşmek istediler. Ve Utbe bin Rabîa'nın önerisiyle Peygamber'e bazı teklifler götürmeye karar verdiler.

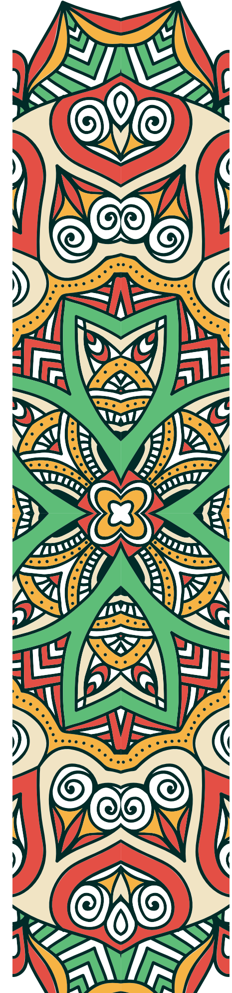
Önce siyer kitaplarında yer alan bu rivayeti okuyalım sonra da bazı noktalara değinelim.

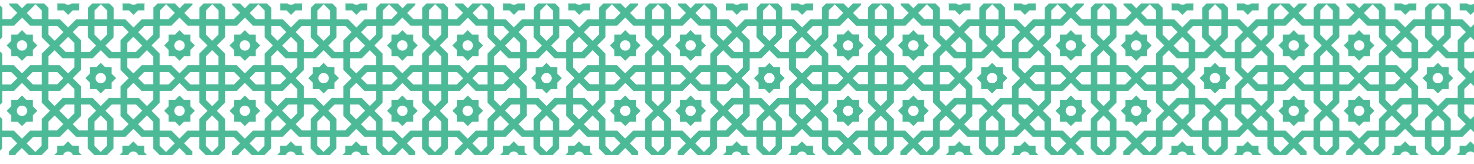
Müşrikler Allah Rasûlü'nün daveti karşısında ne yapacaklarını konuşur iken Utbe bin Rabîa söz aldı ve şunları söyledi:

'Vallahi, ben şiir, kehanet ve sihrin her çeşidini işitmişimdir ve bunlar hakkında bilgilere vakıfım. Ben kalkıp Muhammed'in yanına varayım. Onunla konuşup kendisine bazı şeyler teklif edeyim. Hangisini kabul ederse, istediğini kendisine veririz. Bu sayede artık bizimle uğraşmaktan vazgeçer.'

Diğer müşrikler de bu öneriye onay verince Utbe kalktı ve tekliflerini sıralamak üzere Allah Elçisi'nin yanına vardı.

'Ey Kardeşimin oğlu! Sen de biliyorsun ki; kabile içinde aramızda şeref ve soyca üstün birisin. Fakat kavminin başına büyük bir iş getirdin. Onların topluluklarını dağıttın.Akıllarını akılsızlık saydın.Onların dinlerini ve ilahlarını

ayıpladın. Onunla babalarından gelmiş geçmiş olanları tekfir ettin. Ey Muhammed! Sen mi daha hayırlısın yoksa Haşim mi? Sen mi daha hayırlısın yoksa Abdulmuttalib mi? Sen mi daha hayırlısın yoksa Abdullah mı? Eğer bu kişilerin daha hayırlı olduğunu kabul ediyorsan, bunlar senin ayıpladığın ilahlara tapıyorlardı.'

'Biz hiçbir zaman kavmine senden daha uğursuz gelen bir kimse görmedik. Topluluğumuzu dağıttın. İşimizi karıştırdın. Araplar içerisinde bizi rezil ettin. Kureyşliler içinde bir sihirbaz, bir kâhin türemiş, dedirttin. Vallahi biz kılıçlarımızla birbirimizi yok etmeye kalkışacağımız, çığlık koparılacak andan başkasını beklemiyoruz.

Gel sen beni dinle. Sana bazı şeyler teklif edeceğim! Onların üzerinde dur, düşün! Belki bazılarını kabul etmek işine gelir.

Ey Kardeşimin oğlu! Eğer mal elde etmek istiyorsan, en zenginimiz oluncaya kadar senin için mal toplayalım.

Eğer, şan ve şeref kazanmak istiyorsan, seni üzerimize efendi yapalım ve sensiz hiçbir işe karar vermeyelim.

Eğer kral olmak istiyorsan, seni kendimize kral yapalım.

Eğer bu sana gelen şey sana görünüp de kendinden uzaklaştırmaya güç yetiremediğin bir cin işi ise seni tedavi ettirelim.'

Bu sözler üzerine Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem*:

"Ey Ebû'l Velid! Söyleyeceklerini bitirdin mi?" diye sordu.

Utbe *'Evet'* deyince, Peygamber *"Sen de şimdi beni dinle"* dedi ve Fussilet suresinin ilk on üç ayetini okudu.

"Hâ. Mîm. (Kur'an) rahman ve rahim olan Allah katından indirilmiştir. (Bu,) bilen bir kavim için, ayetleri Arapça okunarak açıklanmış bir kitaptır. Bu kitap müjdeleyici ve uyarıcıdır. Fakat onların çoğu yüz çevirdi. Artık dinlemezler. Ve dediler ki: Bizi çağırdığın şeye karşı kalplerimiz kapalıdır. Kulaklarımızda da bir ağırlık vardır. Bizimle senin aranda bir perde bulunmaktadır. Onun için sen (istediğini) yap, biz de yapmaktayız! De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Bana ilahınızın bir tek İlah olduğu vahyolunuyor. Artık O'na yönelin, O'ndan mağfiret dileyin. Ortak koşanların vay hâline! Onlar zekatı vermezler; ahireti inkâr edenler de onlardır. Şüphesiz iman edip salih amel işleyenler için tükenmeyen bir mükâfat vardır. De ki: Gerçekten siz, yeri iki günde yaratanı inkâr edip O'na ortaklar mı koşuyorsunuz? O, âlemlerin Rabbidir. O, yeryüzüne sabit dağlar yerleştirdi. Orada bereketler yarattı ve orada tam dört günde isteyenler için fark gözetmeden gıdalar takdir etti. Sonra duman hâlinde olan göğe yöneldi, ona ve yerküreye: İsteyerek veya istemeyerek, gelin! dedi. İkisi de 'İsteyerek geldik' dediler. Böylece onları, iki günde yedi gök olarak yarattı ve her göğe görevini vahyetti. Ve biz, yakın semayı kandillerle donattık, bozulmaktan da koruduk. İşte bu, aziz, alim Allah'ın takdiridir. Eğer onlar yüz çevirirlerse de ki: İşte sizi Âd ve Semûd'un başına gelen kasırgaya benzer bir kasırgaya karşı uyarıyorum!" [1]

Utbe bin Rabîa, Allah Rasûlü'nü susturarak hemen yanından uzaklaştı. Kendisini heyecanla bekleyen arkadaşlarının yanına döndü ve şöyle söyledi:

'Ey Kureyş cemaati, gelin beni dinleyin! Siz bu işi bana bırakın. Şu adamı üzerinde durduğu şeyle başbaşa bırakın. Aradan çekilin. Ondan uzak durun. Vallahi, kendisinden dinlemiş olduğum söz büyük bir haber olacaktır.

Eğer onu Araplar öldürürlerse sizden başkasıyla onun hakkından gelmiş olursunuz. Eğer o Araplara hâkim olursa onun hâkimiyeti sizin hâkimiyetiniz, onun kudret ve şerefi sizin kudret ve şerefinizdir.'

Utbe bin Rabîa'nın getirdiği teklifleri toparlayacak olursak mal, kadın, şeref ve mevki olduğunu görürüz. Fakat biraz düşünüldüğünde aslında Mekkeli müşriklerin Peygamberin bunları kabul etmeyeceğini en iyi bilecek kişiler olduklarını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Neden? Mesela, mal, servet teklifi üzerinde duralım. Vahiyle bu kadar içli dışlı olan ve muhataplarına sürekli şu ayetleri okuyan bir Peygamberin mal ve servet talebi karşısında olumlu bir yaklaşıma gireceğini kim iddia edebilir?

"Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir." [2]

---

1. 41/Fussilet, 1-13
2. 26/Şuara, 180

Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* daha 25 yaşında şeref ve yakışıklılığı ile istediği kadınla evlenebilecek durumda iken 40 yaşında dul bir kadını tercih etmişti. Böyle birisine kadın teklif edilmesinin nasıl bir mantığı olabilir. Müşrikler bu tekliflerine ret cevabı alacaklarını bilmiyorlar mı idi?

Allah Rasûlü'ne şeref vaad ediyorlar. Mekke toplumunun en aşağı tabakaları olan köle ve kadınlara davetini ulaştıran ve en yoğun katılımı onlardan olan bir Nebinin şeref vaadiyle davetinden yüz çevirmesi nasıl beklenilebilir?

Peki Mekkeli müşrikler bu gerçekleri bilemeyecek kadar çapsızlar mı idi? Bilakis onlar sadece Mekke'ye değil, Kabe ve içindeki putlar vesilesi ile koca bir Arap yarımadasına yön veriyorlardı. Ekonomiyi kurdukları panayırlar ile ellerinde tutuyorlardı. Etraflarındaki devletler ile Arap yarımadasının dinî ve siyasi lideri olarak onlar muamele ediyorlardı.

Öyleyse burada müşriklerin farklı bir amacı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Mekkeli müşrikler bu tekliflerinin hiçbirisinin kabul olmayacağını bilmekle beraber bir an bile olsa Allah Rasûlü'nün ortamını ve gündemini değiştirmek istiyorlardı. Allah Rasûlü sürekli vahiyle muhatap idi. Ayetleri ashabına ulaştırıyor, onlar ile beraber hikmet damlaları üzerine tefekkür ediyordu. Sahabeler geçmiş kavimlerin kıssalarını okuyarak karşılarındaki müşriklere bakıyor, onların ve kendilerinin akıbetlerini düşünerek Rabblerine tevekküllerini arttırıyorlardı.

İşte müşriklerin bozmak istedikleri hava bu idi. Bir an bile olsa sıraladıkları dünyevi gündemlerin Peygamberin ve ashabının hayatlarında dillendirilmeye başlamasının bile ciddi etkiler doğuracağını çok iyi biliyorlardı. Çünkü şu bir hakikattir ki sırat-ı müstakimden en ufak bir sapma dahi olduğu hâl ile kalmaz. Taviz tavizi doğurur. Sebatın sebatı doğurduğu gibi.

Bu mevzu üzerine Müslümanların çok iyi kafa yormaları gerekir. Çünkü insi ve cinni şeytanlar sürekli tuzaklarını güncellemektedirler. Ve gerçekten onların tuzakları çok çetindir.

"Onlar tuzaklarını (hilelerini) kurmuşlardı. Ve onların tuzakları (hileleri) Allah'ın indindedir (Allah onların tuzaklarını bilir), onların tuzakları (hileleri), dağları yok edecek (güçte) olsa bile..."[3]

3. *14/İbrahim, 46*

Günümüzde genel itibarıyla kimseye Peygambere teklif edilenlerin teklif edildiğini söyleyemeyiz. Ancak mal, şehvet, mevki vb. şeylere ulaşımın yolu kolaylaştırılıyor. Öyle ki Müslümanlar bunlara değmeden hayatlarını sürdürmekte zorlanıyorlar. Kendi inandıklarından taviz verip de bu yollara sapanlara tağutlar dünyanın kapılarını sonuna kadar açıyorlar. Tekliflere, çağrılara icabet etmeyen, tağutlara Peygamber gibi sadece vahiy ile karşılık verenler ise çeşitli lakaplar takarak her ortamda afişe ediliyor.

Mekkeli müşrikler bu tekliflerinin hiçbirisinin kabul olmayacağını bilmekle beraber bir an bile olsa Allah Rasûlü'nün ortamını ve gündemini değiştirmek istiyorlardı. Allah Rasûlü sürekli vahiyle muhatap idi. Ayetleri ashabına ulaştırıyor, onlar ile beraber hikmet damlaları üzerine tefekkür ediyordu. Sahabeler geçmiş kavimlerin kıssalarını okuyarak karşılarındaki müşriklere bakıyor, onların ve kendilerinin akıbetlerini düşünerek Rabblerine tevekküllerini arttırıyorlardı. İşte müşriklerin bozmak istedikleri hava bu idi.

Müslüman önüne serilen dünyanın güzellikleri karşısında gündemini bunlar ile doldurmamalı ve davasını asla pazarlık konusu yapmamalıdır. Ona vaad edilenlerin geçici dünyadaki sahte tatlar olduğunu unutmamalı, bâki olanın Rabbinin yanında bekleyen nimetler olduğunu hatırından çıkarmamalıdır.

Davamızın sonu; âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamddır.

Ömer İbnu'l Hattab

Murat MÜSLİHAN
muratmuslihan@tevhiddergisi.net

Davet dinden taviz vererek değil sebat ederek gelişir. Ömer'in radıyallahu anh Müslüman olmasında Müslümanların sebatının çok etkisi vardır. Rasûlullah'ın tüm baskılara rağmen gelip Kâbe'de kuran okuması, eniştesinin ve kız kardeşinin dayak yemelerine rağmen dinlerinden dönmemeleri Ömer'in Müslüman olmasına vesile oldu.

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

Bir önceki yazımızla birlikte Ebubekir'in *radıyallahu anh* hayatını çıkarılacak derslerle birlikte bitirmiştik. Önceki yazılarımızda değindiğimiz gibi sahabelerin hayatlarını öğrenmek bir zarurettir. Çünkü bizim ulaşmak istediğimiz mertebelere, onlar ulaşmışlar; Allah onlardan razı olmuş, onları sevmiş, onları hidayette bize ölçü kılmış, onları cennetle müjdelemiş... Onlara ihsan ilkesi üzere tâbi olanlara da aynı mükâfatları vereceğini söylemiş Rabbimiz. O zaman bu mertebelere ulaşmanın yolu sahabeyi örnek almaktan geçiyor. Örnek alabilmemiz için de onları tanımamız, hayatlarını bilmemiz gerekir. Tanımadığımız, özelliklerini bilmediğimiz kimseleri örnek almamız mümkün değildir. Allah'ın izniyle bu yazımızla birlikte Ömer'in *radıyallahu anh* hayatını yazmaya onu tanıtmaya çalışacağız. Ta ki onu örnek alalım.

Ömer'in *radıyallahu anh* Fazileti

Ebu Hureyre *radıyallahu anh* Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle dediğini aktarır:

"Sizden önce yaşamış olan Beni İsrail içerisinde peygamber olmadıkları hâlde kendilerine ilham edilen kimseler vardı. Eğer ümmetimin içerisinde de böyle birisi olacak olsaydı bu Ömer olurdu." [1]

1. Buhari

Ebu Said el-Hudri *radıyallahu anh* Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle dediğini aktarır:

"(Ahirette) Yüksek derece sahipleri kendilerinden daha yukarıda olanları gökyüzünün ufkundaki parlak yıldızları gördükleri gibi görürler. Ebubekir ve Ömer de onlardandırlar ve en büyük nimetler onlarındır." [2]

Enes ibni Malik *radıyallahu anh* anlatıyor:

"Nebi bir keresinde Uhud dağına çıktı, yanında Ebubekir, Ömer ve Osman vardı. O esnada dağ onları salladı. Bunun üzerine ayağını yere vurarak: 'Dur ey Uhud, senin üzerinde bir Nebi, bir sıddık ve iki şehid var.' " dedi.

Huzeyfe *radıyallahu anh* Rasûlullah'ın şöyle dediğini aktarır:

"Sizin aranızda ne kadar kalacağımı bilmiyorum. Siz benden sonra Ebubekir'e ve Ömer'e uyun." [3]

Enes ibni Malik Rasûlullah'ın şöyle dediğini aktarır:

"Cennete girdim ve birden kendimi altından bir sarayda buldum. 'Bu kimin?' diye sorunca, 'Kureyş'ten bir gencin.' dediler. Bende o kişinin ben olduğumu düşündüm. 'O kimdir?' diye sorunca, 'Ömer ibnu'l Hattab' diye cevapladılar." [4]

Ebu Hureyre Rasûlullah'ın şöyle dediğini aktarır:

"Uykudayken kendimi cennete gördüm. Bir sarayın yanında abdest alan bir kadın gördüm. 'Bu saray kimin?' diye sorduğumda, 'Ömer'in.' dediler. 'Onun kıskanç olduğunu hatırlayarak hemen geri döndüm.' (Bundan kendisine bahsedilince) Ömer ağladı ve: 'Ben senden hiç kıskanır mıyım ya Rasûlullah?' dedi." [5]

Ebu Said el-Hudri Rasûlullah'ın şöyle dediğini aktarır:

" 'Uykumda insanlar bana gösterildi. Üzerlerinde gömlekler vardı. Bu gömleklerden kimininki göğüslerinin üzerine kimininki de daha aşağılara kadar ulaşıyordu. Bana Ömer gösterildi üzerinde (uzunluğundan) yerde sürünen bir gömlek vardı.' Biz: 'Bunu neye yordun ya Rasûlullah?' diye sorduk, 'Dine' diye cevapladı." [6]

2. *İmam Ahmed*
3. *Tirmizi*
4. *Tirmizi*
5. *Buhari*
6. *Buhari, Müslim.*

İbni Ömer Rasûlullah'ın şöyle dediğini aktarır:

"Ümmetimin arasından ümmetime en çok merhamet gösteren Ebubekir'dir. Allah'ın dini konusunda en şiddetli olanı Ömer'dir."

Bu hadisler Ömer'in *radıyallahu anh* faziletini gösteren hadislerden sadece bazılarıdır. Onun faziletini anlatan daha birçok rivayet bulunmaktadır. Burada şu soruyu sormak gerekir: Ömer *radıyallahu anh* ne yaptı da bu mertebeleri kazandı? Bu sorunun cevabı onun hayatında saklıdır. İnşallah onun hayatını yazmakla bu sorunun cevabını vermeye çalışacağız. Rabbim muvaffak kılsın.

Sahabelerin hayatlarını öğrenmek bir zarurettir. Çünkü bizim ulaşmak istediğimiz mertebelere, onlar ulaşmışlar; Allah onlardan razı olmuş, onları sevmiş, onları hidayette bize ölçü kılmış, onları cennetle müjdelemiş... Onlara ihsan ilkesi üzere tâbi olanlara da aynı mükâfatları vereceğini söylemiş Rabbimiz.

İslam'a Girişi

Mekke'de Müslümanlara yapılan zulümlerin artması üzerine Rasûlullah *aleyhisselam* Ömer ibni Hattab ya da Ebu Cehil ibni Hişam'ın hidayet bulması için Allah'a dua etti.

"Allah'ım İslam'ı şu iki kişiden, Ebu Cehil ibni Hişâm ve Ömer ibni Hattab'dan hangisi sana daha sevimliyse onunla güçlendir. Sonra şöyle der: 'Bu ikisinden en çok sevdiği Ömer'miş.' " [7]

7. *Tirmizi*

Hiç şüphesiz Ömer'in *radıyallahu anh* hidayet bulmasında bu duanın çok etkisi vardır. Fakat Ömer'in *radıyallahu anh* nasıl hidayete erdiği ile ilgili farklı rivayetler vardır. Kendisi İslam'a meyledişini şöyle anlatır:

'Ben, Müslüman olmadan önce, Rasûlullah'a sataşmak için evden çıkıp, kendisini buldum. O, Mescid-i Haram'a erişmekte beni geçmişti. Ben de, varıp arkasında ayakta durdum. Rasûlullah Hakka suresini okumaya başladı. Dinlediğim kelamın belagatına hayran oldum. Kendi kendime: 'Vallahi bu Kureyşlilerin dediği gibi şair galiba!' dedim.

O sırada Rasûlullah, sûrenin şu ayetlerini okudu: "O, bir şair sözü değildir! Siz ne az inanırsınız." Ben, yine, kendi kendime: 'Galiba, bu bir kâhindir! (İçimden geçirdiklerimi anladı!)' dedim. Rasûlullah aleyhisselam şu âyetleri okumaya devam etti: "O, bir kâhin sözü de değildir! Siz ne az düşünüyorsunuz. O (Kur'an), âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir. Eğer, (Peygamber, söylemediğimiz) bazı sözleri bize karşı kendiliğinden uydurmuş olsaydı, elbette, onun sağ elini alıverir, sonra da, muhakkak onun kalp damarını koparırdık..." Rasûlullah sureyi böylece okuyup bitirdiği zaman kalbime İslam meyli düştü.'

Ömer'in *radıyallahu anh* Müslüman olmasıyla ilgili en meşhur rivayet ise şudur:[8]

İbni İshak şöyle der:

'Bana ulaştığı kadarıyla Ömer'in İslam'a girişi şöyle olmuştur: Onun kız kardeşi Fatıma binti Hattab, Said ibni Zeyd ibni Nufeyl ile evliydi. Kendisi ve eşi Said ibni Zeyd, Müslüman olmuşlardı ve Müslümanlıklarını Ömer'den gizlemekteydiler. Yine onun kabilesinden ve yine Beni Udey ibni Ka'b'dan olan Nuaym ibni Abdullah en-Nahham da Müslüman olmuştu. O da kavminden olan korkusundan dolayı Müslümanlığını gizlemekteydi. Habbab ibni Eret kendisine Kur'an okutmak için Fatıma binti Hattab'ın yanına sık sık gidiyordu.

Ömer bir gün kılıcını kuşanarak çıktı. Hedefi Rasûlullah ve onunla birlikte olan bir grup sahabeydi. Onların Safa tepesi yanındaki bir evde toplandıkları söylenmişti kendisine. Sayıları, kadınlı erkekli olmak üzere kırk kişiye yakındı. Rasûlullah'ın yanında amcası Hamza ibni Abdulmuttalib, Ebu Bekir ibni Ebi Kuhafe (es-Sıddık) ve Ali ibni Ebi Talib de vardı. Bunlar Rasûlullah'la birlikte Mekke'de kalıp Habeşistan'a hicret etmeyenler arasındaydı.

Yolda Nuaym ibni Abdullah'la karşılaştı. Nuaym kendisine: 'Nereye böyle ey Ömer?' diye sorunca, 'Dininden dönen, Kureyş'i bölen, onların akıllarını küçümseyen, dinlerini ayıplayan ve ilahlarına hakaret eden Muhammed'i bulup öldürmeye.' dedi. Bunun üzerine Nuaym, 'Vallahi sen kendini tehlikeye atıyorsun ey Ömer, bunu yaptığın takdirde Beni Abdi Menaf'ın seni hayatta bırakacaklarını mı sanıyorsun! Hem de öncelikle ailene dönüp onlarla ilgilensen daha iyi olmaz mı?' Bunu duyan Ömer: 'Ailemden kim?' diye sordu. O da: 'Enişten, amcanın oğlu Said ibni Zeyd ibni Amr ve kardeşin Fatıma bintu'l Hattab. Vallahi onlar da Müslüman oldular ve Muhammed'e tâbi oldular. Öncelikle onlarla ilgilenmen gerekir.' dedi.

Bunun üzerine kız kardeşi ve eniştesinin yanına gitmek üzere döndü. Yanlarında Habbab ibni Eret ve beraberinde de ayetlerin yazılı olduğu bir sayfa vardı. Sayfada Taha suresi vardı ve onu ikisine okutuyordu. Ömer'in geldiğini fark edince Habbab onlara ait küçük bir odaya yahut evin herhangi bir yerine saklandı. Fatıma bintu'l Hattab da sayfayı alıp dizinin altına koydu. Ömer eve yaklaşınca Habbab'ın onlara Kur'an okuyuşunu duymuştu. Eve girince: 'O duyduğum mırıltılar neydi?' diye sordu. Onlar da 'Hiçbir şey.' diye cevapladılar. Ömer: 'Hayır, vallahi sizin Muhammed'in dinine girdiğinizi duydum.' diyerek eniştesinin üzerine yürüdü. Bunun üzerine kardeşi Fatıma bintu'l Hattab onu eşinden uzaklaştırmak için araya girince ona vurarak başını yardı. O bunu yapınca kardeşi ve eniştesi: 'Evet, biz Müslüman olduk Allah'a ve O'nun elçisine iman ettik, istediğini yap.' dediler.

Kardeşini kanlar içinde gören Ömer yaptığına pişman olup saldırmaktan vazgeçti. Kardeşine: 'Bana az önce okuduğunuzu işittiğim sayfayı ver de Muhammed'in okuduğu şey neymiş bakayım.' dedi. Ömer okuma yazma bilirdi. O böyle deyince kardeşi: 'Ona bir şey yaparsın diye korkarız.' dedi. Bunun üzerine Ömer: 'Korkma.' diyerek okuduktan sonra iade edeceğine dair bir de ilahların üzerine yemin etti. O böyle konuşunca kardeşi Müslüman olabileceği konusunda ümitlendi ve 'Ey Kardeşim, sen şirk üzeresin ya, bundan dolayı necissin, bu ayetlere ancak temiz olanlar dokunabilir.'

8. *Bazı âlimler bu kıssanın zayıf olduğunu söylemişlerdir.*

Bunun üzerine kalkıp yıkandı, kardeşi de sayfayı kendisine verdi. Üzerinde Taha suresinden ayetler yazılıydı. Bunu biraz okuyunca: 'Bu sözler ne kadar güzel, ne kadar şerefli!' dedi. Bunu duyan Habbab saklandığı yerden çıkarak ona: 'Ey Ömer, vallahi ben Allah'ın, Nebi'nin duası sonucunda seni seçmiş olduğunu ümit ediyorum. Çünkü onun dün 'Allah'ım, İslam'ı ya Ebi'l Hakem ibni Hişam'la ya da Ömer ibnu'l Hattab'la destekle.' diye dua ettiğini duydum.' dedi. Ömer bunu duyunca ona: 'Bana Muhammed'in yerini söyle ey Habbab, yanına gidip Müslüman olmak istiyorum.' dedi. Habbab ona: 'Kendisi Safa yakınlarında bir evde. Yanında bir grup arkadaşı var.' dedi.

Ömer kılıcını taktı, Rasûlullah'a gitmek üzere çıktı. Oraya varıp kapıyı çaldı. Onun sesini duyunca Rasûlullah'ın ashabından birisi ayağa kalkarak kapı deliğinden baktı ve onun kılıcını kuşanmış olduğunu gördü. Endişeli bir vaziyette Rasûlullah'ın yanına dönerek: 'Ey Allah'ın Rasûlü, gelen Ömer ibnu'l Hattab. Kılıcını kuşanmış vaziyette.' dedi. Bunu duyan Hamza ibni Abdulmuttalib: 'Ona izin ver, hayır için gelmişse istediğini ona veririz; şer için gelmişse kılıcıyla onu öldürürüz.' dedi. Rasûlullah da: 'Onu içeriye al.' dedi. Adam onu içeriye alınca Rasûlullah onu odada karşıladı. İzarının yan tarafını ya da ridasının birleştiği yeri tutarak şiddetle çekti ve 'Seni buraya ne getirdi ey İbnu'l Hattab? Vallahi Allah başına bir felaket indirene dek yaptıklarından vazgeçmeyeceksin.' dedi. Ömer ise: 'Ya Rasûlullah, Allah'a, Rasûlü'ne ve Allah katından getirdiğine iman etmek için geldim.' dedi. Bunu duyan Rasûlullah tekbir getirince evdekiler Ömer'in Müslüman olduğunu anladılar.'

Ömer *radıyallahu anh* anlatıyor:

"Müslüman olduğum ve Peygamber'le ashabının da müşriklerden gizlendikleri sırada: 'Ya Rasûlullah! Biz, ister ölü, ister diri olalım; hak üzere değil miyiz?' dedim. Rasûlullah: 'Evet! Varlığım elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki; siz, ister ölü olunuz, ister diri olunuz, hiç şüphesiz hak üzeresiniz!' buyurdu. Bunun üzerine: 'Ya Rasûlullah! Biz hak üzere bulunduğumuza, onlar batıl üzere olduklarına göre, biz ne diye dinimizi gizliyoruz? Vallahi, biz İslamiyet'i küfre karşı açıklamaya daha haklı, daha lâyıkız! Allah'ın dini Mekke'de muhakkak üstün gelecektir! Kavmimiz bize karşı taşkınlık etmek isterlerse, kendileriyle çarpışırız. İnsaflı davranmak isterlerse, onu da kabul ederiz!' dedim. Rasûlullah: 'Biz, sayıca çok azız!' buyurunca: 'Seni hak din ve Kitap ile Peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki; hiç çekinmeden, korkmadan, oturup İslam inanç esaslarını açıklamadığım bir küfür meclisi kalmayacaktır! Seni hak din ve Kitap ile Peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki; biz muhakkak ortaya çıkacağız!' dedim. İki saf hâlinde çıktık. Saflardan birinin başında Hamza, diğer safın başında ben vardım. Sert adımlarla, yerin topraklarını un gibi tozuta tozuta, Mescidi Haram'a girdik. Kureyş müşrikleri bir bana, bir Hamza'ya bakıyorlardı. Onlar, o gün, bir benzerine daha uğramadıkları hüzün ve kedere uğradılar. O zaman, Rasûlullah, bana: 'Hak ile batılı ayırdı!' diye, 'Faruk' adını verdi."

'Ya Rasûlullah! Biz hak üzere bulunduğumuza, onlar batıl üzere olduklarına göre, biz ne diye dinimizi gizliyoruz? Vallahi, biz İslamiyet'i küfre karşı açıklamaya daha haklı, daha lâyıkız! Allah'ın dini Mekke'de muhakkak üstün gelecektir!
Kavmimiz bize karşı taşkınlık etmek isterlerse, kendileriyle çarpışırız. İnsaflı davranmak isterlerse, onu da kabul ederiz!' dedim. Rasûlullah: 'Biz, sayıca çok azız!'

Dersler

Birinci Ders

Müslüman olduğu takdirde İslam'a faydalı olacağını düşündüğümüz kimseler için Allah'a dua edebiliriz. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Ömer'in *radıyallahu anh* hidayeti için Allah'a dua etti. Tabi burada iki şeye dikkat etmek gerekir:

- Bu, dinden taviz vererek olmamalıdır. Günümüzde bu kıssa delil gösterilerek şu iddia ediliyor: *'İslam'ın faydası için günümüzdeki yöneticileri kazanmamız*

'İslam'ın faydası için günümüzdeki yöneticileri kazanmamız gerekir. Kazanabilmek için de bazı şeyleri görmemezlikten gelmek gerekir.'

Bu, doğru değildir çünkü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dua etti ama dininden taviz vermedi. Bilakis dini için birçok eziyete katlandı.

gerekir. Kazanabilmek için de bazı şeyleri görmemezlikten gelmek gerekir.' Bu, doğru değildir çünkü Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* dua etti ama dininden taviz vermedi. Bilakis dini için birçok eziyete katlandı.

• Daveti bu tarz insanlara has kılmamak gerekir. Rasûlullah onlar için dua etti ama fakirlere davet yapmayı terk etmedi. Hatta kendisine iman edenlerin çoğu fakirler, köleler idi.

İkinci Ders

Hidayet Allah'ın elindedir. Dilediğine hidayet eder, dilediğini saptırır. Zahiren Ömer'in *radıyallahu anh* Müslüman olması çok zor gözüküyordu. Hatta İbni İshak, Ümmü Abdullah binti Ebi Hasme'den şu rivayeti aktarır:

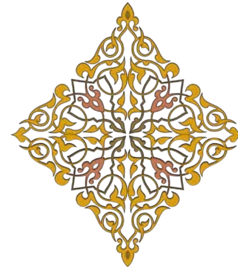
"Vallahi biz Habeşistan'a gitmek için hazırlanıyorduk. Amir (yani eşi) ihtiyacımız olan bazı şeyler için dışarı çıkmıştı. O sırada Ömer ibnu'l Hattab geldi ve karşımda durdu. O henüz şirk üzereydi ve biz ondan eziyet ve şiddet görüyorduk. Bana; 'Görülen o ki yolculuk var ey Ümmü Abdullah' dedi. Ben de: 'Evet, Allah'a ait yeryüzünün başka bir yerine gitmek üzere çıkıyoruz. Bize onca eziyet ettiniz, baskı yaptınız, sonunda Allah bir çıkış yolu gösterdi.' dedim. Cevaben: 'Allah sizinle olsun.' dedi. Bu onda daha önceden görmediğim bir incelikti. Bunu söyledi ve dönüp gitti. Bizim ayrıldığımızı görmek onu üzmüştü. Biraz sonra Amir ihtiyaçlarımızı alıp gelince ona: 'Ey Ebu Abdullah, biraz önce Ömer'in hassasiyetini ve bizim durumumuza üzülüşünü bir görseydin.' dedim. O da bana: 'Onun Müslüman olacağını mı ümit ediyorsun?' dedi, ben 'Evet' deyince, 'Benim bildiğim Ömer'se Hattab'ın eşeği Müslüman olur da o yine Müslüman olmaz.' dedi. O, onun Müslümanlara yönelik kabalığını ve katılığını gördüğü için hakkında böyle ümitsizdi."

Bu kıssadan da anlaşıldığı üzere sahabeler Ömer'in *radıyallahu anh* Müslüman olmasına hiç ihtimal vermiyorlar. Fakat Allah dilediği zaman dilediği kimseye hidayet nasip ediyor. Buradan şunu öğrenmemiz gerekir: Bize düşen en güzel şekilde davet yapmak, davet yaptığımız insanların hidayet bulması için Allah'a dua etmektir. Biz bunları yaparken birilerinin olumsuz tepki vermesi, Müslümanlara eziyet etmesi, onların hidayet bulmayacağı algısını bizde oluşturmamalıdır. Çünkü hidayet Allah'ın elindedir.

Üçüncü Ders

Davet dinden taviz vererek değil sebat ederek gelişir. Ömer'in *radıyallahu anh* Müslüman olmasında Müslümanların sebatının çok etkisi vardır. Rasûlullah'ın tüm baskılara rağmen gelip Kâbe'de kuran okuması, eniştesinin ve kız kardeşinin dayak yemelerine rağmen dinlerinden dönmemeleri Ömer'in *radıyallahu anh* Müslüman olmasına vesile oldu.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

Terk Edilmiş Sünnetler; Abdest Namazı Kılmak

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.net

Rasûlullah'ın tavsiye ettiği üzere temizlenmek için günahların hemen akabinde salih amelde bulunmalıyız. Her salih amelin günahlar üzerinde mutlaka etkisi vardır. Kimisi bir kısmını siler, kimisi tamamını... İşte abdest namazı, kişide günahlarından eser bırakmaz. Günahlardan tamamen arınmak, Rabbimizin huzurunda hiçbiriyle yüzleşmemek için abdest namazını ifa etmeliyiz.

Abdest Namazı Kılmak

Bizi kendisine kul olmaya muvaffak kılan Allah'a hamd, her hâlini amellerle donatan Rasûlullah'a salât ve onun güzide ailesine ve ashabına selam olsun.

Değerli kardeşim! Abdest namazı Peygamberimizin sünnetlerindendir. Her ne kadar ümmet bu sünnete ehemmiyet gösteremese de Peygamberimizin ve sahabesinin önemsediği amellerdendir.

Bir amel, âlemlerin Rabbi Allah'ı razı ediyor ise o amel büyüktür. Kaçırılmaması gereken büyük bir ikramiyedir. Başka bir şey ile takas edilemeyecek kadar önemli ve başka bir şey ile de kıyas yapılamayacak kadar değerlidir. Evet, abdest namazı Rabbimizi razı eden bir ameldir. Bu sebeple, bu amelin sahibine cennet vacip olur.

"Her kim abdest alır, abdesti güzel yapar, sonra kalkıp iki rekât namaz kılarsa ve bu iki rekâta kalbiyle yönelirse, o kimseye cennet vacip olur." [1]

Cenneti ve içindeki gözün görmediği ve aklın hayal edemediği o güzel nimetleri elde etmek kadar şerefli bir kazanç yoktur. Herkes nimetlerle donatılmış cennete taliptir. Fakat herkes burayı elde edemeyecektir. Ancak

1. *Buhari, Müslim.*

Cenneti ve içindeki gözün görmediği ve aklın hayal edemediği o güzel nimetleri elde etmek kadar şerefli bir kazanç yoktur. Herkes nimetlerle donatılmış cennete taliptir. Fakat herkes burayı elde edemeyecektir.

çalışan, amel işleyen burayı hak edecek ve karşılıksız mükâfat alacaktır.

Bilal *radıyallahu anh* bunlardan biridir. Bilal'i hepimiz siyerden tanırız. En çok işkence gören, zayıf ve fakir sahabelerdendir. İlmi azdır fakat bildiği ile amel eden salih insandır. Bilal öyle bir amel yapmış ki, Allah bu amelden razı olmuş ve bu amel sebebi ile cennette ayak sesleri Rasûlullah'ın önünde duyulmuştur. Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Bilal'e:

"Bilal! Müslüman olduktan sonra yaptığın ibadetler arasında en fazla sevap beklediğin amel hangisidir? Çünkü ben cennette, senin ayakkabılarının tıkırtısını önümde duydum." diye sordu.

Bilal de: *'Gece veya gündüz abdest aldıktan sonra bu abdestle kılabildiğim kadar namaz kılarım. En fazla sevap beklediğim ibadet budur'* dedi.[2]

Değerli kardeşim! Bilal'i cennete sokan ve Peygamberimizin önünde olmasına vesile olan bu amelin bizim hayatımızda da yeri olması gerekir. Bununla beraber bizler, günahkârız. Rasûlullah'ın tavsiye ettiği üzere temizlenmek için günahların hemen akabinde salih amelde bulunmalıyız. Her salih amelin günahlar üzerinde mutlaka etkisi vardır. Kimisi bir kısmını siler, kimisi tamamını... İşte abdest namazı, kişide günahlarından eser bırakmaz. Günahlardan tamamen arınmak, Rabbimizin huzurunda hiçbiriyle yüzleşmemek için abdest namazını ifa etmeliyiz.

2. *Buhari, Müslim.*

Rasûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"İçinizden her kim, abdest suyunu hazırlayıp ağzına burnuna su verir ve burnunu temizlerse, mutlaka yüzünün, ağzının ve burnunun günahları dökülür! Sonra Allah'ın emrettiği gibi yüzünü yıkarsa, yüzünün günahları su ile birlikte sakalının etrafından dökülür. Sonra dirsekleriyle birlikte ellerini yıkarsa, elinin günahları su ile beraber parmak uçlarından akar gider. Sonra başını mesh ederse, başının günahları su ile birlikte saçlarının ucundan dökülür. Sonra topuklarıyla beraber ayaklarını yıkarsa, ayaklarının günahları su ile beraber ayak parmaklarının ucundan akar. Eğer (böylece abdest alan) bu adam, kalkıp namaz kılar, Allah'a hamd ve sena eder, O'nu layık olduğu vasıflarla yüceltir ve gönlünü tam anlamıyla Allah'a bağlarsa, mutlaka anasından doğduğu günkü gibi günahlarından arınmış olur." [3]

Akşam Namazının Öncesinde İki Rekât Namaz Kılmak

Değerli kardeşim! Terk edilmiş veya insanların çoğunun bilmediği sünnet namazlarından bir tanesi de akşamın öncesinde iki rekât namaz kılmaktır. Bu sünnet namazının bilinmemesinin sebebi de, hadisleri veya fıkhi meseleleri öğrenmeye önem gösterilmemesidir. Hadis ilmini önemseyip hadis kitaplarını okumaya yönelsek belki daha nice bilmediğimiz ve sevabından mahrum kaldığımız salih sünnetle karşılaşacağızdır. Rabbim bizleri dinini araştıran ve öğrenen kullarından eylesin. (Âmin)

Peygamberimiz ve sahabesi, akşam namazının farzından önce iki rekât namaz kılmıştır. Peygamber, bu sünneti emretmiş, sonra dileyen kılsın demiştir. Sahabenin bu namazı kılmasına şahit olan Peygamberimiz, onları kılmamaları konusunda uyarmamış, sükut ederek ikrar etmiştir. Bu da gösterir ki bu namazın sünnette yeri vardır. Sonradan dine dâhil edilmemiştir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur:

"Akşam namazından önce iki rekât namaz kılınız.

3. *Müslim*

Peygamberin farzların öncesinde sünnet namazları kılmasının sebebi, bedenen ve ruhen kendisini namaza hazırlamak ve böylelikle farzını en güzel şekilde yerine getirmektir. Bedenin farklı yerde, ruhun farklı yerde olması durumunda kullukta mükemmelliği yakalamak zordur. Bu sebeple farzların öncesindeki sünnetler önemlidir.

(Bunu iki kere tekrarladı. Üçüncüsünde şöyle dedi) dileyen bu namazı kılsın." [4]

Enes *radıyallahu anh* anlatıyor:

"Biz Peygamberimizin yanında akşamdan önce iki rekât namaz kılardık. Bizi görürdü. Ne emrederdi ne de nehyederdi." [5]

Burada üzerinde durulması gereken önemli soru şudur: Peygamberimiz birçok farz namazın öncesinde iki veya dört rekât sünnet namazı kılmıştır. Bunun sebebi nedir?

Peygamberin farzların öncesinde sünnet namazları kılmasının sebebi, bedenen ve ruhen kendisini namaza hazırlamak ve böylelikle farzını en güzel şekilde yerine getirmektir. Bedenin farklı yerde, ruhun farklı yerde olması durumunda kullukta mükemmelliği yakalamak zordur. Bu sebeple farzların öncesindeki sünnetler önemlidir.

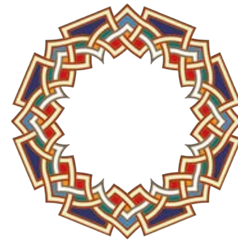
Maalesef dünya yorgunluğuyla bedenini gevşeklik kuşatan Müslümanlar, sünnetlere karşı ehemmiyet sahibi değillerdir. Ve bu sebeple, namazlardan lezzet alamamak genel problemimizdir. Bu hikmetle namazın öncesindeki sünnetlere, hem bedenimizi hem de zihnimizi/ruhumuzu farz namaza hazırlamak için ehemmiyet göstermeliyiz.

Burada, fıkıhta insanlar arasında yaygın olan şu yanlış anlayışı da hatırlatmak istiyoruz:

Akşam namazının vaktinin kısa olması sebebi ile akşamın farzından önce iki rekâtın kılınmaması gerektiğini beyan eden görüşler vardır. Bu fikir, aklen ve şer'an kabul edilebilecek bir fikir değildir. Şeriatta bu namazı Peygamber ve sahabesi kılmışlardır. Fakat böyle bir yaklaşımda bulunmamışlardır. Bugün vakti kısa olan akşam namazının, Peygamber zamanında da vakti kısaydı. Bu yaklaşımla namazın iptal edildiği görülmemiştir. Sünnette bütün yönleriyle açık olan bu namazı, akşamdan önce kılmakta bir sıkıntı yoktur. Tam aksine böyle yaklaşımlarla terk edilmiş ve ecrinden mahrum olunmuş önemli sünnetlerdendir.

Rabbim bizleri sünnete azı dişleri ile yapışan kullarından kılsın. Rabbim ayaklarımızı dinimiz üzerine sabit kılsın. Bizleri dinimiz konusunda gelebilecek tüm şüphe ve şehvetlerden korusun.

(Allahumme Âmin)

4. *Müslim*
5. *Müslim*

Akaid ve Fıkıh Kitapları

Abdulkerim el-Hudayr

Akaid kitapları, hadis kitapları ve diğer kitaplar arasındaki ayrım bidatlar ortaya çıkınca yapılmıştır. Hâl böyle olunca Selef de bunları mecburen sınıflandırmak zorunda kalmıştır. Kitap yazımının ilk aşamalarında da Kutub-i Sitte gibi sünnet kitaplarına ilaveler yapmışlardır. İtikad ve muhaliflere reddiye içeren bazı yerleri özel bab ve kitap hâline getirmişlerdir.

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun...

Akaid Kitapları

İlim talebesinin, öneminden dolayı akide kitaplarına üstün bir önem göstermesi gerekir. Çünkü akide, kalbin Allah'ın vacip kıldıklarının üzerine inandığı bir asıldır. Müslüman bir kimse için de asıl olan, itikadını Kitap ve Sünnetten almasıdır. Bundan dolayı Kitap ve Sünnete taalluk eden sözleri öncelememiz gerekmektedir.

Muhammed bin Abdulvahhab'ın Kitapları

İlim talebesi, öncelikle Şeyhu'l İslam Müceddid İmam Muhammed bin Abdulvahhab'ın kısa risaleleri ile okumalarına başlayabilir. Örneğin:

- Usulu's Selâse,
- Kavaidu'l Erba' ,
- Keşfu'ş Şubuhat,
- Kitabu't Tevhid'i okuyup bunların hakkında yazılan şerhler ve ders kayıtlarını takip edebilir.

İlim talebesinin hem bu kitapları hem de bu kitaplara yapılan yazılı ve sesli şerhleri veya ders kayıtlarını ders olarak işlemesi gerekir. Şeyh Muhammed bin Abdulvahhab'ın *-Allah ona rahmet etsin-* ele aldığı konuların öneminden dolayı Kitabu't Tevhid'in şerhleri oldukça fazladır. Bu şerhlerden bazıları şunlardır:

- Teysiru'l Azizi'l Hamid.[1]
- Fethu'l Mecid[2]
- Kurratu Uyuni'l Muvahhidin[3]
- İbtâlu't Tendid.[4]

Ayrıca muasırların da yazılı ve sesli şerhleri vardır. Bunlar da ilim talebesine fayda sağlayabilir.

İbni Teymiyye ve İbni Kayyım'ın Kitapları

Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'nin kitapları öğrenci için önem arz etmektedir. Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'nin Vasıtiyye, Hameviyye, Tedmuriyye, Şerhu'l İsfehaniyye kitapları vardır. Ayrıca bunların üzerine yapılan şerhler ve talikler bulunmaktadır. Alimler okumak, ders yapmak ve açıklamak suretiyle bu kitaplara önem vermişlerdir.

1. Akidetu'l Vasıtiyye

Şeyhu'l İslam'ın kitaplarından Vasıtiyye gerçekten çok önemlidir. Vasıtiyye'nin çok fazla şerhi vardır.

Akidetu'l Vasıtiyye Şerhleri

• Et-Tenbihatu's Seniyye Alâ Akideti'l Vasıtiyye: Bu, Şeyh Abdulaziz bin Nasır bin Reşid'in kitabıdır ki bu en güzel ve önde gelen şerhlerdendir.

• Er-Ravdatu'n Nediyye Şerhu'l Akideti'l Vasıtiyye: Şeyh Zeyd El-Feyyad'ın gayet güzel bir şekilde kaleme alınan şerhidir. Bunu Şeyhu'l İslam'ın ve İbni Kayyım'ın farklı kitaplarından istifade ederek şerh etmiştir.

Ayrıca, son dönem ilim ehlinin de Vasıtiyye'ye yapmış olduğu birçok şerh vardır.

Kitabın şerhlerinin çok olmasının sebebi, müellifin kitaba gösterdiği ehemmiyetten ötürüdür. Müellif, selefin itikadını, akidenin önemli bablarında Kitap ve Sünnetteki naslardan en basit, en kolay ve üstün bir şekilde sunmuştur. Bunun yanı sıra kitapta Ehli Sünnet mezhebinin, diğer fırkaların arasında itidalli olduğunu açıklayarak, birbirine zıt iki uç taraftan bahsedip daha sonra Ehli Sünnetin bu iki uç tarafın ortasında bulunduğunu ortaya koymuştur.

— Hocam, bazıları da akidenin kolay anlaşılması için soru ve cevap şeklinde telif etmişlerdir. Bu konu hakkında ne dersiniz?

— Evet, bu bilinen bir şeydir. Şeyh İbni Selman'ın ve diğerlerinin soru ve cevap şeklinde kitapları vardır. Bu kitaplarda öğrencileri kendisine sorular sormuşlardır. Bu da bilinen bir metottur.

2. Hameviyye ve Tedmuriyye Risaleleri

Bu iki risale de Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'ye aittir. Her iki risale de önemlidir. Şeyhu'l İslam'ın bu kitaplarda bahsettiği kaideler, ilim talebesi için olmazsa olmazdır.

Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'nin kitapları öğrenci için önem arz etmektedir. Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'nin Vasıtiyye, Hameviyye, Tedmuriyye, Şerhu'l İsfehaniyye kitapları vardır.

3. Şerhu'l İsfehaniyye ve Fetava'nın 1-9. Ciltleri

Bir de Şerhu'l İsfehaniyye kitabı, Mecmuu'l Fetava'nın birinci ciltten dokuzuncu cilde kadar olan kısımları da ilim talebesine gerekli olan kitaplardandır.

4. Minhacu's Sünne

Minhacu's Sünne de Şeyhu'l İslam'ın kapsamlı bir kitabıdır. İçerisinde Rafıziler'e Kitap ve Sünnetten istidlal ettiği en kuvvetli ibareler onların kitaplarından nakiller yapılarak sunulmaktadır. Ayrıca içerisinde ancak okuyanın kıymetini bileceği ilimler mevcuttur.

---

1. *Kitabu't Tevhid üzerine yapılan meşhur şerhtir. Bu şerhi, Şeyhu'l İslam'ın torunu Şeyh Süleyman bin Abdullah yapmıştır. -Çeviren-*
2. *Şeyh Abdurrahman bin Hasan'ın şerhidir. -Çeviren-*
3. *Şeyh Abdurrahman bin Hasan'ın Kitabu't Tevhid'e yaptığı haşiyesidir. -Çeviren-*
4. *Şeyh Hammad bin Atik'in kısa şerhidir. -Çeviren-*

Şu an elimizde bu kitaptan alınmış ve her dalda faydalar içeren eserler vardır.

5. Der'u Tearudi'l Akli ve'n Nakl ve Nakdu't Te'sis

Şeyhu'l İslam'ın Der'u Tearudi'l Akli ve'n Nakl ve Nakdu't Te'sis kitapları hayret verici eserleridir. Der'u Tearudi'l Akli ve'n Nakl kitabı on ciltten oluşan hacimli bir eserdir. Kitapta sarih akıl ile sahih naklin çatışmasının mümkün olmadığını kabul etmekte ve açıklamaktadır. Bazı insanlar bunu içinden çıkılmaz bir durum olarak kabul etmektedir. Bunun sebebi de aklındaki kir olup, bu kirin anlayışını etkilenmesinden kaynaklanmaktadır. Kitaba hizmet edilmiş, tahkik edilmiştir. Kitabın tahkikli baskısı vardır. Der'u Tearudi'l Akli ve'n Nakl ve Nakdu't Te'sis'i Şeyh Muhammed Reşad Salim, İmam Muhammed bin Suud İslam Üniversitesi'nin yönlendirmesi ile tahkik etmiştir.

Hafız İbnu'l Kayyım şöyle der:

'El-Akl ve'n Nakl kitabını oku,

İkinci bir benzeri yoktur onun.'

İbni Teymiyye'nin, Ebu Abdullah Er-Râzi'nin Esasu't Takdis isimli kitabına reddiye olarak yazdığı Nakdu't Te'sis Fî'r Reddi Alâ Esâsi't Te'sis isimli eseri de çok muazzam bir eserdir. Şeyhu'l İslam bu kitabı yazdığında bu kadar şöhret bulacağı düşünülmüyordu. Tam sekiz tane doktora çalışması onu tahkik etmiştir. Sekiz tane olan doktora çalışmasının her biri de dört-beş yıl sürmüştür. Dolayısıyla kitap tam kırk yılda tahkik edilmiştir.

'Et-Te'sis onun çelişkisini ortaya çıkarmıştır,

O Rabbani âlimin şaşılacak bir kitabıdır.

Hayret verici olan onların silahlarıyla

Onları en derin yerden vurmuştur.'

Onları, onların silahları, mantıkları, ümmetin başına bela olan kelam ilimleri ve onların kendi sözleri ile vurmuş ve çürütmüştür. O yüzden Şeyhu'l İslam'ın kitapları ilim talebesi için elzemdir. Şeyhu'l İslam'ın itikadı ve düşünceleri için *'İdrakının zayıflığı ve zihnindeki karışıklıktan kaynaklandığını'* söylemişlerdir. Bunu sadece ona değil, aynı zamanda Şeyhu'l İslam Muhammed bin Abdulvahhab hakkında da söylemektedirler. Bugün bu iki imamı kötüleyenlere şahit olabilmekteyiz. Zaten ilahi sünnet bunu gerektirmektedir. Bu söylenenler tamamen hasetten, düşmanlıktan ileri gelmektedir. İnsan öyle bir varlıktır ki kendi ilahına dahi bu yapabilmektedir:

"Âdemoğlu dehre (zamana) söverek bana eziyet eder." [5]

Ayrıca Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında dahi insanlar ileri-geri konuşmuştur.[6]

Bu âlimler hakkında insanların konuşması tamamen haset, düşmanlık, kendi âlimlerini taklit ve onların satılık kalemler olmasından kaynaklanmaktadır. Kişinin bu tip sözlere aldırış etmemesi ve bütün eforu ile Ehli Sünnetin yolu ile meşgul olması gerekir.

İbni Kayyım'ın Kitapları[7]

İbni Kayyım'ın kitapları da ilim talebesi için olmazsa olmazlardandır.

1. En-Nuniyye

En-Nuniyye isimli kitabı, selef akidesi konusunda son derece güzel bir kitaptır. İmam Muhammed bin Suud Üniversitesi'nde dört tane risalede tahkik edilmiştir.

2. Medaricu's Salikîn

Bu kitap da hastalıklı kalplerin ilaçları konusunda faydalı bir kitaptır. Basit hatalar bulunsa da faydalı bir kitap olduğu bir gerçektir. Şeyh Hamid El-Fakî de buna talikte bulunmuştur. İfadelerinde İbni Kayyım'a karşı söylenmemesi gereken sözlerle sert üslup da kullanmıştır. Bu ifadelerle de İbni Kayyım'ın masum olmadığını kastetmiştir. Şeyh, yaptığı tahkikiyle meşhur ve asıl olan kitaba açıklık getirmeye çabalamış ve kitabı ilim talebelerinin seviyesine getirmiştir. Kitapta göze çarpan basit hatalar ise, denizin içine batmış ve çok bir şey ifade etmeyen nesne misalidir.

---

5. *Buhari*
6. *Buradan şu dersi de çıkarabiliriz: Davetçi, dava eri, hizmet ehli ve Allah'ın dinine kendisini adayan bir Müslüman kendisi hakkında konuşulduğunu duyduğunda bunlara aldırış etmemelidir. Allah'a ve Rasûlü'ne dahi eziyet eden olmuşsa insanların hepsini birden razı etmek olanaksızdır. Müslümana düşen Allah'ın rızası olan amellerini yapmalı, insanların söz veya fiil ile eziyetlerine aldırış ederek acziyete düşmemelidir. -Çeviren-*
7. *Yazar burada İbni Kayyım'ın sadece akide alanında değil, en faydalı kitaplarından da bahsetmiştir. -Çeviren-*

3. İğasetu'l Lehfan min Masâidi'ş Şeytan

'İğasetu'l Lehfan min Masâidi'ş Şeytan' isimli kitap da İbni Kayyım'ın benzersiz bir kitabıdır. Bu da ilim talebesine gerekli olup, buna da gereken ehemmiyeti vermesi gerekir.

4. Bedâiu'l Fevâid

'Bedâiu'l Fevâid' isimli kitapta da İbni Kayyım her daldan faydaları toplamış ve ortaya koymuştur. Bu kitap da dört cilt hâlinde basılmıştır.

5. El-Fevâid

El-Fevâid isimli eseri de aynı şekilde içerisinde değerli bilgiler, incelikler ve çıkarımlar barındırır. İnsan, İbni Kayyım'ın naslardan çıkardıklarını okuyunca hayretler içerisinde kalmaktadır.

6. İ'lamu'l/A'lamu'l Muvakkıîn an Rabbi'l Âlemîn

İ'lamu'l Muvakkıîn an Rabbi'l Âlemîn de onun eseridir. Buna A'lamu'l Muvakkıîn veya İ'lamu'l Muvakkıîn denilmiştir. Kitabın ismindeki Muvakkıîn, Allah adına fetva veren müftüler demektir.[8] Eğer İ'lamu'l Muvakkıîn denilirse; İbni Kayyım zaten kitabın içerisinde müftülerin fetva vermek için kendilerine gerekli olan şartlarını ve âdâplarını bildirmektedir. Eğer A'lamu'l Muvakkıîn denilirse de; yine İbni Kayyım içerisinde Nebi *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanındaki sahabe döneminden kendi zamanına kadar fetva verenlerin (müftülerin) ileri gelenlerinden bahsetmiştir.[9]

7. Zadu'l Meâd fî Hedyi Hayri'l İbâd

'Zadu'l Meâd fî Hedyi Hayri'l İbâd' isimli kitabı da değerli bir eser olup, ilim talebesi için olmazsa olmazdır. Kitabı önemli kılan ise, İbni Kayyım'ın bu kitabını hiçbir hazırlığı olmadan seferde iken yazmış olmasıdır.

8. *Yani Allah adına fetva veren, bildirimde bulunanlar, imzalayanlar demektir. -Çeviren-*

9. *İbni Kayyım'ın kitabının ismindeki ilk harfe hemze koymamasının hikmeti de budur. İlk okuyuşa göre 'Allah adına fetva verenlerin bildirimde bulunması' demektir. İkinci okuyuşa göre ise 'Allah adına fetva verenlerin özellikleri' veya 'Allah adına fetva verenlerin ileri gelenleri' demektir. -Çeviren-*

Selef'in İlk Dönemde Yazdığı Akaid Kitapları[10]

Akide kitapları ile ilgili konuya geçmeden önce önemli bir meseleye dikkat çekmekte yarar var. Selef *-Allah onlara rahmet etsin-* bizlere gerçekten çok büyük bir miras bırakmıştır. Bu, hiçbir kültürün denk olamayacağı ve dünyada eşi benzeri olmayan bir mirastır. Şu anda dünyadaki var olan kütüphanelere baktığımız kadarıyla, el yazması eserlerin olmadığını söyleyebiliriz. Selef *-Allah onlara rahmet etsin-* bize ilme önem verdiklerini gösteren muazzam bir kültür bırakmışlardır. Herhangi bir toplum ilme tıpkı selefimiz gibi önem verirse, kültür anlamında diğerlerinden daha ileriye geçecekleri bir gerçektir.

Selefin *-Allah onlara rahmet etsin-* kendisinden sonra gelenlerle ve şu zamanda dahi olanlarla kuvvetli bir bağı vardır. Çünkü onlar sünneti yazmaya başladıklarında hem genel hem de tüm zamanları kapsayıcı bir şekilde yazmışlardır. Şeyh Abdulkerim'in de dediği gibi isnad üzere buna başlamışlardır.

Onları bunu yapmaya iten sebep ise iki şeydir: Birincisi, bu isnatları korumak gayeleriydi. İkincisi ise, itikad ve menhecleri bu isnadların/hadislerin Allah'ın katından gelen bir din olmasıydı. Onlar asla akaid ile ahkamın arasını ayırmamışlar ve Allah'ın din olarak belirlediği herşeyi bir din olarak kabul etmişlerdir.

Akaid kitapları, hadis kitapları ve diğer kitaplar arasındaki ayrım bidatlar ortaya çıkınca yapılmıştır. Hâl böyle olunca Selef de bunları mecburen sınıflandırmak zorunda kalmıştır. Kitap yazımının ilk aşamalarında da Kutub-i Sitte gibi sünnet kitaplarına ilaveler yapmışlardır. İtikad ve muhaliflere reddiye içeren bazı yerleri özel bab ve kitap hâline getirmişlerdir.

Bidat ehlinin gücü çoğaldığı zaman Selef de kitaplar yazmaya başlamışlardır. Özellikle de bidat ehli olan Mutezile hakkında çok fazla kitaplar yazmışlardır. Selef *-Allah onlara rahmet etsin-* fıkıhları, zekaları, basiretleri ve derin ilimleri ile bidatlara karşı acziyet göstermemiştir.

Selef'in her itikad kitabı hakkında kapsayıcı eserler yazdıklarını görmekteyiz. Bunlardan bazısı muhtasardır. Muhtasar risalelere,

10. *Bu bölüm, Usulu'd Din Fakültesi Akide Bölümü Eğitim Kurulu Üyesi Dr. Nasır El-Huneyni'nin programa katılıp Akide kitaplarının yazılması hakkında bahsettikleridir. -Çeviren-*

- İmam Ahmed,
- İmam Buhari ve
- İmam Süfyan-ı Sevri'nin itikad hakkındaki risaleleri örnek verilebilir.

Bunların hepsi birer emanettir. Bu konuda dileyen Lalekâî'nin Şerhu Usuli İtikadi Ehli's Sünne isimli kitabının birinci cildine bakabilir.

Daha sonra bunu ilerletip genişlettiler ve bu konuda senedi olan hadislerle, delillerle ve reddiyelerle kapsayıcı eserler ortaya koydular. Örneğin:

- İmam Ahmed'in oğlu Abdullah, Kitabu's Sünne,
- İbni Ebi Âsım, Kitabu's Sünne.

Bunların hepsi ilk üç asrın ilk dönemindedir.

Selef -Allah onlara rahmet etsin- bizlere gerçekten çok büyük bir miras bırakmıştır. Bu, hiçbir kültürün denk olamayacağı ve dünyada eşi benzeri olmayan bir mirastır. Şu anda dünyadaki var olan kütüphanelere baktığımız kadarıyla, el yazması eserlerin olmadığını söyleyebiliriz. Selef -Allah onlara rahmet etsin- bize ilme önem verdiklerini gösteren muazzam bir kültür bırakmışlardır.

İbni Ebi Âsım'ın Kitabu's Sünne Eseri Hakkında

İbni Ebi Âsım'ın Kitabu's Sünne'si harika bir kitaptır. Araştırmacılardan hiç kimsenin bu kitap hakkında övgüde bulunduğunu görmedim. Ben İbni Ebi Âsım'ın Kitabu's Sünne'sini Buhari'nin kitabına benzetiyorum. İbni Ebi Âsım, kitabını tafsilatlı başlıklar hâlinde ayırmış içerisine fıkıh, istinbat[11] ve bidat ehline şaşılacak bir şekilde reddiyeler yerleştirmiştir. Bunun yanında bazı babları İmam Buhari gibi başlıksız bırakmıştır. *'Bab:...'* diyerek herhangi bir başlık koymamıştır. Bunları derlediğimde içerisindeki faydaların ve çıkarımların çok büyük olduğunu gördüm. Örneğin; İbni Abbas'tan gelen ve Peygamber'in *sallallahu aleyhi ve sellem* İbni Abbas'a söylediği ve kendisine tavsiyesi olan *'Ey delikanlı! Sana bir kaç söz öğreteceğim'* hadisi sünnet kitaplarında ve diğer kitaplarda meşhurdur. İbni Ebi Asım, bu hadisi direkt bab'a bağlayarak *'Bab'* demiş ve ardından bu hadisi nakletmiştir. Fakat İbni Abbas'tan değil, sadece Cafer bin Ebi Talib'ten nakletmiştir. Burada da hadisin başlı başına faide içerdiğine dikkat çekmiştir.

İmam İbni Ebi Asım -*Allah ona rahmet etsin*- hadis üzerinde ihtilaf olduğunda ya da hadis çok zayıf olduğunda onu müstakil bir bab olarak kitabın sonunda ele almıştır. Bunun haricinde de kıymetli faydalar bulunmaktadır.

Selef -*Allah onlara rahmet etsin*- daha sonra babların konusu ile ilgili ya da itikad kitapları hakkında geniş kitaplar yazmışlardır. Örneğin, İman Kitabı, İsim ve Sıfatlar Kitabı diye müstakil kitap yazmışlardır. Bunlara da şu eserleri örnek verebiliriz:

- Ebu Ubeyd el-Kasım bin Sellâm, Kitabu'l İman,
- İbni Ebi Şeybe, Kitabu'l İman,
- Ebu Ömer el-Adenî, Kitabu'l İman eserleri.

Bundan sonraki evrede ise bu kitapları çoğaltıp çeşitlendirmeye başladılar ve hadis babları olmaksızın belirli konularda ayrı kitap neşrettiler. Bunlar da sadece itikadın belirli bir konusunu kapsamaktadır.

- İbni Kudame, İsbatu Sıfati'l Uluvv kitabı
- Buhari, Halku Efâli'l İbâd kitabı da buna örnek olarak verilebilir. Buhari'nin bu kitabı, kader bablarının ele alındığı ayrı bir mesele olup, övülen, çok güzel bir eserdir. İçerisinde fıkhi çıkarımlar, muhaliflere reddiyeler ve benzer bir kitapta bulunmayan çok sayıda faydalar barındırmaktadır.

Reddiye Kitapları

Selef daha sonra muhaliflere reddiye olarak ayrı kitaplar yazmaya başlamıştır. Burada ilim talebesi için olmazsa olmaz iki tane muazzam eseri methetmek istiyorum. Bunlar:

- İmam Ahmed bin Hanbel'in, Er-Reddu Ale'l Cehmiyye,

11. *Naslardan hüküm çıkarma anlamında fıkıh usulü terimi.*

◆ İmam Dârimi'nin, Er-Reddu Alâ Bişr el-Merisi kitaplarıdır.

İmam Ahmed'in Er-Reddu Ale'l Cehmiyye isimli kitabı muazzam bir eser olmasına rağmen üzülerek söylemek gerekir ki bu kitabın yayımlanması ve tahkiki/gözden geçirilmesi hakkında gereken önem gösterilmemiştir. Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye *-Allah ona rahmet etsin-* çoğu kitabında bu eseri fazlasıyla övmüş, farklı yerlerde kitap hakkında fazlasıyla açıklamada bulunmuştur. Hatta yeri geldiğinde İmam Ahmed'in tek bir kelimesini uzun uzadıya şerh etmiştir. Bu kitap, Ehli Sünnet'te büyük bir merci olarak kabul edilir.

İmam Dârimi'nin Er-Reddu Alâ Bişr el-Merisi kitabı da Ehli Sünnet'in mercisi olan, hem eski dönemde hem de son dönemde asıl kabul edilen bir kitaptır. Bişr el-Merisi'ye yazılan bu eser öneminden dolayı bugüne kadar ulaşmıştır. Ayrıca kitap, Şeyhu'l İslam İbni Teymiye, İbni Kayyım ve alimlerin bir çoğu tarafından çok övülmüştür. İmam Dârimi *-Allah ona rahmet etsin-* kitabında bidat ehlinin kaidelerini tek tek ele almış, en kuvvetli delilleri seçerek güçlü reddiyeler vermiştir. Kitap, konunun özünü okuyucuya vermektedir.

Selef'in bu kıymetli eserleri, Allah için elde edilecek sevaba ulaşmak isteyen -ilim talebeleri ve kitap basımı yapanlar da dahil- herkes için sadık bir çağrı niteliğini taşımaktadır. Şunu da ifade edebilirim ki, Selef'in kitaplarına gereken önem gösterilmemiştir. Bu kitapların tahkik edilmeye ve güzel bir şekilde yayımlanmaya ihtiyacı vardır. Şeyhu'l İslam'ın ve İbni Kayyım'ın kitaplarını iyi bir şekilde yayımlamaya başlayan kimseleri tebrik ediyoruz. Fakat şunu da söylemek isterim ki, ilk dönem rivayet asrında yazılan ve önem gösterilmemiş olan Selef'in kitaplarının ortaya çıkarılması daha önemli ve önceliklidir.[12]

Kardeşimiz Dr. Nasır akide kitaplarına -özellikle de konuşmasının başında bahsettiği telif edilen eski akide kitaplarına- katkılarıyla bilinmektedir. Bu konuda söylemek istediklerimden bazısından bahsederek bizleri sevindirmiştir.

Dr. Nasır, İmam Ahmed ve İbni Ebi Âsım'ın Es-Sünnesi'nden, Hallal'ın Kitabu's Sünnesi'nden ve İmam Ahmed'in Er-Reddu Ale'l Cehmiyyeti ve'z Zenâdikâ isimli kitabından bahsetti. Fakat bu kitabın İmam Ahmed'e ait olduğunu inkar edenler vardır. Fakat ben Şeyhu'l İslam İbni Teymiyye'den yüzden fazla nakille bu kitabın İmam Ahmed'e ait olduğunu ispatlayabilirim. Bu kitap, ilim talebesinin kendisinden istifade edeceği faydalı bir eser olup, bu alanda asıl olan bir kitaptır. İçerisinde Bişr el-Merisi'ye verilen reddiyeye benzer, Cehmiyyelerin ve zındıkların şüphelerine cevap vermektedir.

Hiç kuşkusuz eski imamlara ait olan akide kitapları, bu alanda asıl olan kitaplardır. Son dönem alimleri bunları asıl hâle getirip, ihtiyaç duyulmayan isnadları da kaldırıp, düzenleyip yazarlarsa, bu çalışmalara katkıda bulunmuş olurlar.

İbni Huzeyme'nin 'Et-Tevhid' Kitabı

Bu kitaplardan bir tanesi de İbni Huzeyme'nin et-Tevhid kitabıdır. Bu kitap da, en değerli eserlerden bir tanesidir. Müellif, Ehli Sünnetin metotu üzerine açık, ayırıcı ve güzel bir üslup ile yazmıştır. Bahsettiği bir meseleyi sahih olarak kabul ettiği birçok hadis ile delillendirir ve bu hadislerin geliş yollarından da bahsetmektedir.

İki cilt olan bu kitap ihtisar edildiğinde yüz sayfaya kadar kısaltılabilir. Bunu muhtasar yapma işini kitabın muhakkiki kardeşimiz Dr. Abdulaziz eş-Şehvan'a sundum. Bu zor bir şey de değildir. Burada yapılacak çalışma, İbni Huzeyme'nin sözleri harfiyle alınacak, daha sonra o konu hakkında bulunan en kuvvetli olan hadis delil olarak getirilecek ve tek bir yol olarak kısaltılacaktır. Mesele de delili ile beraber olmuş olacaktır. İzlenilen bu yöntem ile kitabın yüz sayfayı geçmeyeceğini düşünüyorum. Aslında bu çalışma hoca olanlar bir tarafa, bir ilim talebesine dahi zor değildir.

İmam Acurri'nin 'Eş-Şeria' Kitabı

İtikad kitaplarından bir tanesi de Acurri'nin eş-Şeria isimli eseridir. İçerisinde isnadları ile beraber pek çok itikadi mesele bulunmaktadır. Bu da ilim talebesinin gerekli ehemmiyeti göstermesi gereken bir kitaptır.

Bu saydıklarımızın dışında itikad kitapları oldukça fazladır.

Özcan YILDIRIM,

Tevhid Dergisi İçin Çevirmiştir.

12. *Dr. Nasır'ın konuşması burada bitti.*

Medrese Geleneği ve Kürdistan Medreselerine Kısa Bir Bakış

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.net

İlim, irfan ve güzel ahlak yuvası medreselerden kopartılan yeni nesiller laik-batıcı eğitim sisteminde ziyan edildi, on yıllar boyunca. Laik Kemalistler ile laik sosyalistlerin elbirliği edercesine yetiştirdikleri yeni nesil bir genç adam, hangi şeyden ve hangi amaçla yaratıldığının gafletine gömülürken bir taraftan da kendisine örnek/model olarak takdim edilen batılı ateist feylesofların hezeyanlarına sarılıyor ve onların tabir ettiği gibi 'Tanrı'ya meydan okumanın şeytani hazzını yaşıyordu.

Talim ve terbiye, yani eğitim ve öğretim sahasında olup da elinde kalem, tebeşir, mikrofon, klavye veya kumanda gibi vasıtalardan birini tutan şuurlu eğitimciler Endülüs'ten Osmanlı'ya İslam medeniyetinin yükselişi ve gücünün zirvede olduğu devirlerde medreselerdeki eğitim sistemini ve anlayışını her fırsatta büyük bir hayranlıkla yâd ederler.

İnsana, bitkiye, hayvana, canlı-cansız varlıklara saldırıya ve hatta yüce yaratıcıya isyana sebep olan Batı bilimi ve eğitim sistemine göre bir öğrenci ancak; bilgisiyle ölçülecek, öğretimiyle itaat ettirilecek ve daima kontrol edilip yönlendirilecek pozisyonda tutulması gereken bir varlıktır. Çünkü Batı biliminin ve genel manada Batı sisteminin temel hedefi kâinata hakim olmaktır. Bu hedefin ilk adımı da doğal olarak insana/öğrenciye hakim olabilmektir. Bunun da birinci aşaması, insaniliği ve insan dışındaki tüm varlıklarla barışıklığı bir kenara itip, kâinata hakimiyeti merkeze alan bir eğitim sistemini sürdürebilmektir. Güce dayalı ve hakimiyeti arttırma amacına hizmet eden bir sistemdir Batı eğitim modeli.

Esasen ilim yuvası olan medrese hakkında toplumumuzun büyük bir kesiminde büyük ölçüde yanlış bir kanaat oluştu. Medrese denince akıllara sadece *'çocuklara Elif-Bâ'nın öğretildiği ve hafızlık eğitiminin yapıldığı yer'* geliyor artık. Dindarlar, nostaljik Osmanlı muhipleri, Türk-İslam sentezcileri, tarikatçılar ve gelenekçi muhafazakarlar nezdinde medrese aynı zamanda nostaljik bir manevi haz ve doyum konusudur. İslam ümmetinin üstün, galip ve büyük özgüven sahibi olduğu devirlerde yetişmiş ve cidden büyük hizmetlerde bulunmuş olan dirayetli yöneticiler, muzaffer komutanlar ve

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* vârisi seçkin ulemanın yetiştiği ilim ve irfan merkezleridir medreseler. Elif-Bâ öğreniminden, en derin ilmî meselelerde dirayetli ilim ehlinin yetişmesine kadar medrese sistemi ve eğitim modelinin katkısı ve önemi tartışılmazdır. Selçuklu sultanlarından Alparslan ve oğlu Melikşah'a da vezirlik yapmış olan o devrin en başarılı devlet adamı ve alimlerinden Nizamu'l Mülk'ün[1] Nizamiye medreselerinden, günümüzdeki Tillo (Siirt) medreselerine kadar İslam coğrafyasının hemen hemen tamamında yaygın ve etkin bir medrese geleneği oluştu zamanla.

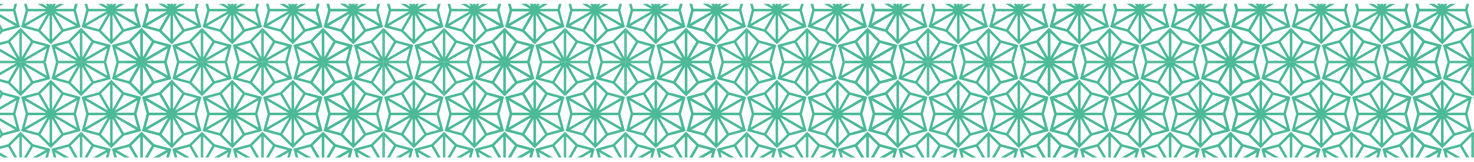
Şark medreseleri veya biraz daha daraltılmış bir nitelemeyle Kürdistan medreseleri de bu medrese geleneğinde her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Bu medreselerde tefsir, hadis, fıkıh, tıp, tarih, astronomi, edebiyat, matematik ve dil bilgisi gibi alanlarda akademik seviyede öğretim yapılırdı. Kürt medreselerinde tasavvuf cereyanının yaygınlaşmasıyla beraber Felsefe ve Kelam gibi dallarda da eğitim verilmeye başlandı. Kürdistan medreselerinde tasavvufçuluk ve özellikle de Nakşibendiliğin kök salıp yaygınlaşması on sekizinci yüzyılın sonlarında büyük bir ivme kazanmıştır. Bunun başlıca nedenlerinden biri de Nakşilerin silsile-i sâdâtının, yani *'Efendiler Zinciri'*nin yirmi dokuzuncu halkası olan Halidi Bağdadi'nin aslen Şehrezor'lu[2] bir kürt olmasıdır.

Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi de dahil Osmanlı sultanlarının bir çoğu kendi dönemlerinde rağbet gören tarikatlardan birine müntesip idiler. Osman Gazi, Şeyh Edebali'nin hem müridi, hem de damadı idi. Osmanlı'nın son halifesi/sultanı Mehmed Vahiduddin tahta çıktığında âdet olduğu üzere Eyüp'te kendisine kılıç kuşattırıldı. Normalde kılıç kuşatma görevini devrin ileri gelenlerinin bir temsilcisi veya Şeyhu'l İslam yapardı. Fakat Sultan Vahiduddin kılıç kuşatma vazifesini o sıralarda İstanbul'da bulunan Şeyh Senusi'ye verdi. Osman Gazi'den Vahiduddin'e kadar hemen hemen tüm Osmanlı sultanlarında sofuluk meşrebi vardı. Bunun belki de en büyük faydalarından birisi medrese geleneğinin yaygınlaşması ve tarikatlar üzerinden desteklenmesiydi. Tarikatların Osmanlı devri medreselerinde yayılmış olmasının bir sebebi de bu cereyanın o dönemlerde devlete yönelik mevcut veya muhtemel iç tehdit ve tehlikelere karşı adeta koruyucu bir bariyer vazifesi görüyor olmasıydı. Osmanlı Devleti'nin temelinde bulunan tasavvufçuluk mayası farklı birçok tasavvufi cereyanın toplum içerisinde yer edinmesine vesile olmuştur. Gayr-ı müslimleri ayrı tutacak olursak, rençberden vezire kadar toplumun çok büyük bir kısmı o dönem faal olan herhangi bir tarikatla bağlantılıydı. Bu durum devlet açısından oldukça büyük bir avantajdı aynı zamanda. Zira tarikatlar ve bazıları bu tarikatların şubesi hâline dönüşmüş olan medreseler, halkın kontrol altında tutulup suhuletle itaatinin sağlanması için doğal ve etkin vasıtalar idi.

Osman Gazi'den Vahiduddin'e kadar hemen hemen tüm Osmanlı sultanlarında sofuluk meşrebi vardı. Bunun belki de en büyük faydalarından birisi medrese geleneğinin yaygınlaşması ve tarikatlar üzerinden desteklenmesiydi.
Tarikatların Osmanlı devri medreselerinde yayılmış olmasının bir sebebi de bu cereyanın o dönemlerde devlete yönelik mevcut veya muhtemel iç tehdit ve tehlikelere karşı adeta koruyucu bir bariyer vazifesi görüyor olmasıydı.

Osmanlı devrinde yaşanmış olan iç isyanların hemen hemen hiç birisinde medreseler yer almamıştır. Tarihçilerin de *'tuhaf'* olarak değerlendirdiği istisnaî bir vaka var. Yavuz Selim devrinde kendisini mehdi olarak ilan edip isyan eden Celâl isminde Şiî/Alevî birisinin adıyla bilinen Celâli isyanları... Tokat ve havalisinde etrafında topladığı alevilerle birlikte Osmanlı'ya başkaldıran Celâl ismindeki elebaşı, Yavuz Selim tarafından takip ettirilip öldürtüldü. Tarihte Kızılbaş isyanı olarak geçen bu hâdise ortaya ilk çıktığında o yöredeki bazı softalar (medrese talebeleri) de destek vermişlerdi. Muhtemelen bu isyanlar sırasında medreselerde bulunan alevi softaların isyana katılıp destek

1. *Hasan bin Ali bin İshak et-Tusî*
2. *Şehrezor, günümüzde Süleymaniye olarak bilinen Irak Kürdistan'ı sınırları içerisindeki şehir .*

vermelerinden ötürü böyle bir durum yaşanmıştır. Yoksa o devirlerde İran Şahı'nın da el altından destek verdiği Celâli isyanlarına Şii/Alevi karakterinden ötürü ne Anadolu, ne de Kürdistan medreselerinin destek vermesi asla söz konusu olmamıştır. Celâli isyanları 16. ve 17. yüzyıllarda da Osmanlı'nın başını ağrıtacak şekilde yer yer devam etmiştir.

Kürt Medreselerindeki Eğitim Sisteminde Feqî

Kürdistan medreselerinin ilk kuruluşundan bu yana medrese talebelerine feqî denmiştir. Bu isim aslında ilk başlarda medreselerde fıkhi konularda ihtisas yapan ve bulunduğu bölgede insanların karşılaştığı fıkhi sorunlarla ilgilenen kişiye verilirdi. Zamanla medresede bulunan küçük-büyük bütün talebeler bu isimle anıldı. Öyle ki medresede birkaç hafta geçiren bir çocuk dahi sonraki dönemlerde çevresindeki herkes tarafından feqî diye çağrılır ve *'feqî'* onun için ömürboyu kullanılan bir sıfat olarak üzerine etiket gibi yapışıp kalırdı.

Medrese eğitiminde sınıf geçmek yerine kitap bitirme sistemi vardı. Medreselerdeki eğitim ortamı feqiler için rahattı. Kitap bitirme sistemiyle feqî, kendisine rehberlik eden seydasıyla birlikte o sene içinde okuyacağı kitap sayısını belirlerdi ki, medrese seydasından bu konuda herhangi sayı zorunluluğu dayatılmazdı. Eğitim şekli bire bir olurdu medresede. Feqî, şimdiki gibi bir öğretmenin 20-25 kişilik sınıfa hitabı ve ilgisinden çok daha fazla bir öğretmen/seyda ilgisine mazhar olurdu. Hem bilgi alır, hem de yeteri kadar ilgi görürdü hocasından. Günlük dersler tabiri caizse bir tür *'Alış-Veriş'* formülüyle sürdürülürdü. Şöyle ki: Feqî, önceki gün seydasından aldığı dersi en iyi şekilde anlamış veya ezberlemiş olarak seydasına takdim ettikten sonra bir başka konuya ancak geçebilirdi. Çünkü konuyu anlamadan veya ezberlemeden seyda bir başka konunun dersini vermezdi feqîye. Feqî , gün içerisinde aldığı dersini kendisinde ileri kitaplarda olan müderrislere okur, ertesi gün seydaya takdim edene kadar ders pekişir ve böylece seydasına dersini öğrenmiş yahut ezberlemiş olarak giderdi. Bu da aslında medresede, özellikle de kitap bitirme sisteminde akranların ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Kürt medreselerindeki feqîlerin tamamının ezberinde önemli sarf ve nahiv metinleri ile sıra kitaplarının ilklerinden olan Emsile, Bina, Maksud ve Îzzî olurdu. Ezbere önem verilmesinin belki de en önemli gerekçesi; ezberin zihni açıp keskinleştirmesi ve karşılaşılan diğer metinlerin akılda kalıcılığını sağlıyor olmasıydı.

Önceki günün dersini seydasına takdim edip günlük dersini de alınca, yani yukarıda sözünü ettiğimiz *'Alış-Veriş'* tamamlandıktan sonra voltaya çıkardı feqî. Bir baştan öbür başa, bir aşağı bir yukarı yürüyerek o günkü dersini yahut verilen metni ezberlemeye çalışırdı böylece. Yürüyüş halindeyken bazı zihinsel aktivitelerde bulunmak modern tıbbın da olumladığı ve birçok hekimin önerdiği bir usuldür. Çünkü beden hareket edince beyin de en üst değerlerde aktifleşmeye başlar, dikkatin başka yere kaymasını önler ve çalışılan metin üzerinde yoğunlaşma böylece sağlanmış olur. Feqîlerin bu metotu uygulamalarında böylesi tıbbi faydalarından ziyade aslında feqîliğe has olan edeb idi belirleyici unsur. Feqîler, seydadan ders alırken kemâl-i edeb ile rahlenin başında seydasının önünde diz çökerek otururdu uzun süre. Bu pozisyonda oturuş uzun sürünce bacaklarda uyuşma veya ağrı olurdu. Bacaklarda oluşan bu ağrı ve uyuşmayı gidermek için medresenin bahçesine çıkar ve yürümeye başlardı feqî. Yürürken vakit boş geçmesin diye de az önce aldığı dersine çalışır veya ezberini yapardı bu yürüyüş esnasında.

Sıra kitaplarını bitirip mezun olmuş feqîlerden kimisi medrese seydasının veya bağlı bulunduğu tarikat şeyhinin himmetiyle herhangi bir köye *'Molla'* olarak tayin edilirdi. Bazıları da bugün üniversitelerde asistan veya araştırma görevlisi olarak akademik hayata atılan yeni mezun öğrenciler gibi medresede kalır ya da günümüz üniversiteleri gibi farklı uzmanlık alanlarında eğitim veren büyük medreselerden birine giderek herhangi bir ilim dalında ihtisaslaşmak üzere akademik medrese hayatına devam ederdi. Belli başlı büyük medreseler az sayıdaydı fakat eğitim kalitesi ileri düzeydeydi. Osmanlı devrinde bu tür medreselere sonradan *'Medresetu'l mutehassisin'* denilmiştir. Uzmanlaşma medreseleri diyebileceğimiz bu medreselerde, taşra medreselerinde sıra kitaplarını bitirip yeni mezun olmuş yetenekli feqîlere tefsir, hadis, fıkıh ve kelam gibi alanlarda ihtisas yapma imkanı sağlanırdı. Sıra kitaplarını bitirdiği medresede kalarak bir anlamda mollalık stajına başlayan feqî ile seydasının himmetiyle mollalık yapacağı köye tayin olunan feqîlerin sayısı, büyük ihtisas medreselerine kabul edilen feqîlerin sayısından her zaman daha

fazla olurdu. Medreselerde eğitim gören feqîlerin, medrese müderrisleri ile mollaların ve medresenin başında bulunan seydanın geçimi genellikle bulundukları bölgede yaşayan halkın yardımlarıyla olurdu. Günümüzde faaliyetlerini sürdüren sınırlı sayıdaki medreselerde de durum bu minvaldedir. Bunun haricinde halk tarafından yılda bir kez verilen tarım ürünleri ve hayvancılık zekatı, fitre ve ıskat gibi gelirleri de olurdu medreselerin.

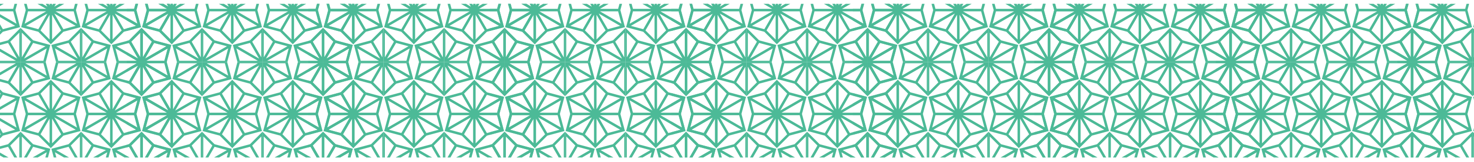
Kadı, Bilge ve Önder Şahsiyet: Seyda

Seyda olarak isimlendirilen zat köyde veya kasabada yaşadığı toplumun en çok değer verilen kişilerindendi. Seyda, adeta bulunduğu toplumun manevi babası ve bilge kişisiydi. Medreseyi kuran veya kendisinden önce kurmuş olan şeyh ya da seydanın yerine geçen en üst düzey alimdir Seyda. Medresetu'l mutehassisinde her bir uzmanlık dalında birden fazla seyda bulunurdu. Fakat bilhassa köy medreselerinde genellikle bir seyda olurdu. Medresenin büyüklüğüne ve barındırdığı feqî kapasitesine göre seyda sayısı birden fazla da olabiliyordu. Sadece medreseyle ilgilenmeyen seydaların görev alanı oldukça geniş idi. Esnafın, köylünün, tüccarın, komşuların, karı-kocanın, vârislerin, hasılı halk içinde baş gösteren her türlü anlaşmazlıklara ve davalara da bakar, taraflar arasında barış ve anlaşma sağlama görevlerini de üstlenirdi seydalar. Tüm bu anlaşmazlık ve davalar şer'î şerife göre çözümlenir ve böylelikle hem davacı, hem de davalı taraflar memnuniyetle ve mutmain olarak ayrılırlardı (kadı) seydanın huzurundan. İşte bu özelliğiyle Kürdistan'da sözü en çok dinlenen, halk arasında itibar sahibi ve kendisine sınırsız güven duyulan önder bir şahsiyetti seyda. Bugün itibarıyla bu gelenek neredeyse kaybolma noktasına gelmiş bulunmaktadır. Seydalar ve mollaların büyük bir kısmının fevkalade itibar kaybına uğradıklarını görüyoruz. Bunun başlıca nedeni sosyalizm ve milliyetçilik gibi İslam dışı ideolojilerin bir kısım molla ve seyda sıfatlı şahıslar arasında revaç bulmasıdır. Bunun dışında esasen bölünme ve hizipçilik demek olan demokratik partilere üye olmaları, seçimlerde demokratik partiler lehinde çalışmalarda bulunmaları ve bu nedenle tevhidin değil, tefrika ve tarafgirliğin gündemleştirilmiş olmasıdır. Eskiden olduğu gibi kendilerine gelip şer'i şerife göre hükümde bulunmalarını talep eden davacı ve davalılar yok. Söz gelimi böyle birileriyle karşılaşsalar dahi rabbani olmayan sebeplerle muhakemede bulunmayı reddeder ve onları laik cumhuriyet mahkemelerine yönlendirirler.

Çok yakın bir geçmişe kadar Cumhuriyet rejiminin hep ceberrutluğuyla yüz yüze kalan bölge halkının devlete karşı tarif edilemez bir güvensizliği vardı. Bu güvensizliği anlatan şu deyim çok yaygındı bölge halkı arasında: *'Huzurunda merkep gibi çökse dahi devlet, sakın binmeyesin o dabbeye, medet!'* Devlete karşı duyulan bu güvensizlik, halkı kendi aralarında itibarlı ve emin olan ve şer'i şerife göre muhakemede bulunan seydalara yöneltmekteydi, doğal olarak. Köy ve kasaba gibi küçük yerleşimlerde insanlar, seyda varken aralarındaki anlaşmazlıklara devleti karıştırmaktan çekinir ve bunu büyük bir ayıp ve töresizlik olarak görürdü. Cumhuriyet rejimi kurulmadan ve ileriki yıllarda laikleşmeden önce Osmanlı'nın diğer bölgelerinde olduğu gibi Kürdistan'da da Seydalar, alimler, hocaefendiler adeta tabiî *'Kadı'* konumundalardı. Kadı'nın olmadığı zamanlarda devreye hemen adeta *'Nöbetçi Kadı'* sıfatıyla diğer seydalar ve mollalar girer ve taraflar arasında muhakemeyi yaparak sulhu gerçekleştirirlerdi.

Küfrün Yıkıcılığı Karşısında Güçlü Bir Bariyer: Medreseler

Kürdistan medreselerinin bölgede yaygın, aktif ve eğitim alanında büyük ölçüde alternatifsiz olduğu dönemlerde ilim, fen, bilim ve ahlak alanlarında oldukça önemli başarılar sağladığını rahatlıkla söylemek mümkündür. Osmanlı'nın son demlerine kadar ümmetin vahdetinin güçlü bir şekilde sağlanıp tahkim edilmesi konusunda önde gelen destekçiler arasında bu medreseler vardı. Kürt medreselerinde yetişmiş devrin münevverleri ve alimlerin çok büyük çoğunluğu mesela Abdulhamid Han'ın *'İslam Birliği'* siyasetine güçlü bir destek vermiştir. Ne gariptir ki şu sıralarda yere göğe sığdırılamayan Said Nursi, Sultan Abdulhamid'in tahttan indirilmesi meselesinde İttihat ve Terakkicilerin yanında yer almıştır. Kendi tabiriyle *'Meşrutiyet-i meşrua'nın gelmesine imkan vermesi için Sultan Abdulhamid'in hal'* edilmesi hususunda Sultan'ın karşıtlarına destek olmuştur. Kürt medreselerindeki ulemanın huzursuzluklarını yatıştırmak için de bölgeye gidip onlarla görüşmüştür. Tabi durum sonraları değişti. İstanbul'a döndüğünde hakikatin hiç de arzu ettiği gibi olmadığını ve medrese ulemasının haklı oluğunu anlamıştır. Daha sonraki yıllarda bu

amaçla yazdığı yazılardan yaptıklarından pişmanlık duyduğunu belirtmiştir.

1920 yılında İtilaf devletlerinin hazırladığı ve yaptıkları baskı neticesinde dönemin hükümeti olan Damat Ferit Paşa hükümeti tarafından imzalanan Sevr Antlaşmasıyla Doğu ve Güneydoğu bölgesinde kurulması öngörülen Batı güdümlü sözde bağımsız Kürdistan'ın kurulmasına en şiddetli itirazlar yine Kürdistan medreselerinden yükselmiştir. Her ne kadar Sevr Antlaşması ölü doğmuş ve uygulama imkanı olmamışsa da Kürt medreselerinin ve medrese uleması ile medrese kökenli münevverlerinin bu tutumu İslam'a bağlılık ve ümmetin vahdeti hususlarındaki yüksek hassasiyetini gösterir. Medreselerdeki bu İslam Birliği iradesi tabiî olarak halk nezdinde de itibar görüyor ve güçlü bir şekilde destekleniyordu. İslam'a bağlılık ve ümmetin vahdeti fikri Osmanlı'yı parçalanıp dağılmaya sürükleyen ölümcül milliyetçilik cereyanlarından Kürt halkını büyük ölçüde korumuştur.

Özünden birçok şeyi zamanla kaybetmiş olsa da şeklen var olan Hilafet müessesesinin 03 Mart 1924'te kaldırılması sonrasında laikliğin eğitim başta olmak üzere devletin tüm işleyişinde yer etmesiyle beraber medreseler de kapatılmaya başlandı. Fevc fevc irtidat etmiş olan batıcı kadroların yaptığı bu tür uygulamalarla hedeflenen ise, Osmanlı bakiyesi bu coğrafyada yaşayan milletin de kendileri gibi İslam'dan irtidat etmesiydi. Öncelikli hedef ise, doğal olarak yeni nesildi.

Osmanlı mirasına konan batıcı-laikçi kadroların İslami olan her şeye yıkıcı müdahalelerde bulunması ve Türk etnik kimliğinden başka bir kavmin varlığını reddederek asimile etme politikaları neticesinde sonraki dönemlerde Kürtler arasında da uğursuz milliyetçilik akımının neşvünema bulmasına sebep oldu. İlk başlarda bir reaksiyon şeklinde ortaya çıkan milliyetçilik akımı, süreç içerisinde biri diğerini besleyip keskinleştirdi ve ülkeyi büyük sıkıntılara soktu. Köhnemiş cahiliye davası hem laik-kemalist-demokrat Türkler için, hem de laik-sosyalist-demokrat Kürtler için on yıllardır süregiden bir *'Kaybet-Kaybettir'* kampanyasına dönüşmüş durumda. Asıl kaybedenler ise tevhid şuurundan mahrum olan geniş toplum kesimleri ve daha ziyade çocuklar ve gençler oluyor. İlim, irfan ve güzel ahlak yuvası medreselerden kopartılan yeni nesiller laik-batıcı eğitim sisteminde ziyan edildi, on yıllar boyunca. Laik Kemalistler ile laik sosyalistlerin elbirliği edercesine yetiştirdikleri yeni nesil bir genç adam, hangi şeyden ve hangi amaçla yaratıldığının gafletine gömülürken bir taraftan da kendisine örnek/model olarak takdim edilen batılı ateist feylesofların hezeyanlarına sarılıyor ve onların tabir ettiği gibi *'Tanrı'*ya meydan okumanın şeytani hazzını yaşıyordu. İlginçtir, milliyetçilikte karşı kutuplarda olan kesimlerin ortaklaştıkları ender hususlardandır laikçilik ve batıcılık.

Kürt Medreseleri 'Batıl Üretim Üssü' Hâline Dönüştürülüyor

Son süreçte meselenin medreseler boyutu da pek iç açıcı değil. Bundan yüz yıl kadar evvel batılıların önerdiği sözde bağımsız Kürdistan tuzağını büyük bir ferasetle ve dirayetle boşa çıkarmış olan Kürdistan uleması ve münevverlerinin yetiştiği medreseler laik-kemalist Cumhuriyet tarafından kapatıldı. Cumhuriyet kadrolarınca yürütülen irtidat furyasına karşı direnen yüzlerce ulema medreselerden alınıp darağaçlarında sallandırılarak şehid edildi. Ortaya çıkan boşluk batıcı-laik okulların yaygınlaştırılmasıyla kapatılmaya çalışıldı. Ancak esas bu okullar milliyetçilik akımının güçlenmesinde büyük imkanların ve fırsatların doğmasına vesile olmuştur.

Köylerde ücrâlarda varlığını sürdüren medreselerin hatırı sayılır bir kısmı bilhassa son yirmi-yirmi beş senedir Kürt milliyetçiliğiyle sosyalizmin harmanlandığı laik bir ideolojinin etkisi altında kaldı. Medreselerde şeklen dahi olsa İslam'a bağlı ve ümmetin vahdetini müdafaa eden mollalardan ziyade Kürt milliyetçiliğiyle sosyalizmi meczeden nesebi gayri sahih bir tür Baas ideolojisine inanıp buralarda edindiği bilgiyi söz konusu amaç için kullanan beyaz takkeli milliyetçi sosyalistler yetişmeye başladı. Kürdistan medreselerinde yetişen bu kızıl neslin öncülerinden ve ünlülerinden biri de Cegerxun idi. Aynı zamanda şair de olan Cegerxun, Marksizmi göklere çıkaran ve tarihin gördüğü en kanlı kızıl diktatörlerden Stalin'e methiyeler düzen şiirleriyle de ünlüdür. Kürdistan medreselerinde yetişen beyaz takkeli kızıl mollaların sayısı tam olarak bilinmemektedir. Kürt milliyetçiliğinin daha görünür olmaya ve yaygınlaşmaya başladığı 1960'lardan itibaren Kürt halkının birkaç nesil sonra büyük ölçüde bu meş'um cereyana savrulmuş olması hakikatine bakınca, böyle bir neticenin ortaya çıkmasında beyaz takkeli kızıl mollaların da etkisinin ve katkısının ne kadar büyük olduğu hakkında bir fikir

edinilebilir. On yıllar öncesinde kervan geçmez bazı dağ köylerinde dahi köy mescidine bitişik bir evde toplanmış gençler arasında evrimciliğin ve *'artık değer'* gibi Kürt halkına tamamen yabancı ateist inanış ve sosyalist kavramların gündemleştirilip tartışılmış olması, medresede yetişmiş beyaz takkeli kızıl molların emeği ve gayretleriyle mümkün olabilmiştir. Aynı damar bugün de varlığını güçlü bir şekilde sürdürebilmektedir maalesef.

Kürdistan medreseleri tarihsel süreç içerisinde oldukça uzun bir süre Nakşibendî tarikatının etkisinde kaldı. Nakşibendiliğin medreseler vasıtasıyla giderek yaygın ve etkin hâle gelmesi, özellikle on sekizinci yüzyılda muvahhid ulemanın önderliğinde ortaya çıkmış olan tevhidî uyanış-öze dönüş hareketinin Arap yarımadasından Mezopotamya'ya ve Anadolu'ya ulaşmasını büyük ölçüde engellemiştir. Bir taraftan da Şia zihniyetinin yayılmasını önleyici bir misyonu olmuştur medreselerin. Hem tevhidî uyanışın, hem de Şia yayılmacılığının önünde büyük bir engel olma başarısını(!) gösterebilen Nakşibendilik etkisindeki medreselerin milliyetçi-sosyalist cereyanlara karşı aynı performansı gösterememiş olması, üzerinde ayrıca durulması gereken vahim bir durumdur.

Kürdistan medreselerinin son dönemdeki (kelimenin tam anlamıyla) içler acısı hâlini göstermesi açısından biri laik-demokrat, diğer laik-sosyalist olup kamuoyunda tanınan şahsiyetlerin durumuna bakmak faydalı olacaktır.

İlki, henüz küçükken Bitlis'in Adilcevaz ilçesinde (Esasen Norşin medresesine bağlı) bulunan Kazoğa medresesinde eğitime başlayan zattır. Halen Diyanet İşleri Başkanı olan bu zat resmî *'İslam'*ın en hararetli savunucularındandır ve bu düşüncelerini ifade ettiği birçok akademik tez ve tebliğleri bulunmaktadır. İslam'ın aslında laikliği de özünde barındırdığını ileri sürebilmektedir.

İkinci Bel'amî karakter ise yine medrese kökenli ve ilki gibi sonradan profesör ünvanı da almış birisidir. Yukarıda bahsettiğimiz beyaz takkeli kızıl mollaların günümüzdeki tipik örneklerinden birisidir. Eski bir molla ve şimdilerde ateist-sosyalist bir partide milletvekili olan zatın kısa süre önce tarifi ve tanımı bile giderek güçleşen ateist sosyalist ekrad taifesi hakkında *'Onlar günümüzde Nuh'un gemisi gibidir!'* hezeyanında bulunabilmiştir. İlginçtir ki şimdiki Diyanet İşleri Başkanı ile söz konusu şahsın geçmişte bir süre medrese arkadaşlığı hikayeleri de vardır.

Kürdistan medreselerinde yetişen feqîler ve mollalardan geriye kalanların bir kısmı dindar-muhafazakar partilere intisap etmekle, yahut gönüllü hizmet yoluyla demokratik siyaset çalışmalarının bir parçası hâline gelmiştir. Bir kısmı da geçim derdinden ötürü ilimlerini sarf edecekleri mecra bulamadıkları için neredeyse tüm bildiklerini unutur hâle gelmişlerdir. Söz konusu mollaların tevhid davasına ve davet faaliyetlerine bakışını şu anekdot özetlemektedir: Medresede on beş yıla yakın bir süre eğitim görmüş bir mollaya *'Tevhid daveti hususunda sorumluluklarınızı neden ifa etmekten kaçınıyor ve insanlarımıza bu hakikatleri niçin aktarmıyorsunuz?'* şeklinde sorulan soruya şöyle cevap vermişti: *'Biz medrese mollalarının bedeninin dörtte üçü bu halkın bize yaptığı yardımlardan müteşekkil iken halkın değerlerine aykırı olabilecek şeyleri onlara nasıl takdim edebiliriz ki?'*

Özellikle 1960 ve 70'li yıllardan sonra Kürdistan medreselerinde yer bulan Kürt milliyetçiliği ve sosyalizm cereyanı bölgedeki ilmî, irfanî ve ahlaki iklimi çok büyük ölçüde ifsad etmiştir. Kürt medreselerinde bu ideolojiyle yetişen fesat nesli, apaçık şirk akidesini tevhidden mahrum olan halkın nazarında meşru kılmak için olağanüstü çabalar göstermiştir. Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* ayetlerini okuyup şeytanın dinine davet ettiler. Rasûlullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* temiz ve sahih sünnetinden örneklerle tevhidden mahrum kitlelerin sapkınlıklarını arttırarak kendilerine yoldaş edindiler. Milliyetçilik ve sosyalizm gibi meş'um ideolojilerin İslami şiarlarla meşrulaştırılmaya çalışıldığı bir başka devir yaşanmamıştır. Bu çabaların halk arasında karşılık görmüş olması tevhidî bilinç ve İslam'a bağlılık açısından büyük bir vahamet arzetmektedir. Medreselerinin, feqîlerinin, mollalarının ve seydalarının sayısı gün geçtikçe artmakta olduğu hâlde itikad olarak sosyalizme, milliyetçiliğe ve demokrasiye; yaşam tarzı olarak da laikliğe yatkın ve hatta meftun olanların fazla olduğu bir başka toplum var mıdır?

"Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi saptırma. Bize katından bir rahmet bağışla. Muhakkak sen bol bol bağışlayan (El-Vehhab)sın." [3]

Allah'a hamd, Rasûlullah'a salât ve selam olsun.

3. 3/Âl-i İmran, 8

Mekke'nin Fethi

Mahi
mahi@tevhiddergisi.net

Fethi müjdelemek, putlardan temizlenen Kâbe'nin özgürlüğünü ilan etmek için Bilal Kâbe'nin üstüne çıkıyordu. Ve yıllar sonra herkesin hayalini gerçekleştirdi. Herkesin hasretini dindirdi. Artık Kâbe'den ezan sesi yükseliyordu. Allah tevhid ediliyordu.

— Hayalimi gerçekleştirmek istiyorum.

— Şimdi olmaz.

— Neden Rafi? Neden olmasın ki ya? Altı üstü yarış yapacağız Kâbe'ye kadar. Sen dememiş miydin avlusunda oynarız Mekke fethedilince?

— Sırası mı şimdi bunun?

— Ben de Kâbe'ye sarılmak istiyorum.

— Ne o, çok mu özledin?

— Neden gülüyorsunuz? Beytullah Allah'ın evi değil mi? Her gün görmüyoruz ya! Tabiki özledim.

— Arkadaşlar şu an yapılabilecek en güzel şey Kâbe'ye yönelerek iki rekat namaz kılmak bence.

— Haklısın.

— Bence de haklısın Rafi. Aaa... Durun durun bakın biri Kâbe'nin üstüne tırmanıyor.

— Size söylemiştim gidelim oraya diye. Bizden önce davrandılar.

— Sus Hubeyb. Yerden yüksek oynamak için çıkacak değil ya kimse. Başka bir sebebi vardır.

— Tanıdım ben onu. O, Bilal. Bilal bin Rabah.

Üç kafadar fethedilen Mekke'nin incisi Kâbe hakkında konuşup dururken fethi müjdelemek, putlardan temizlenen Kâbe'nin özgürlüğünü ilan etmek için Bilal Kâbe'nin üstüne çıkıyordu. Ve yıllar sonra herkesin hayalini gerçekleştirdi. Herkesin hasretini dindirdi. Artık Kâbe'den ezan

sesi yükseliyordu. Allah tevhid ediliyordu. Allahu ekber nidasını duyan herkes pür dikkat kesilmişti. Sanki tepeler, çöl kumları, börtü böcek hatta taşlar dahi sükut etmişti. Herkes ve herşey Bilal'i dinliyordu.

Yıllar önce yurdundan kovulan, horlanan, eziyet çeken müminler bugün efendi olarak Kâbe'nin etrafını sarmıştı. Bu ezan bir yandan müminlerin gözlerini yaşartırken, diğer yandan yüreklerini ferahlattı. Geçmişe götürdü birçoğunu. İmanlarını gizledikleri, bir araya gelmeye korktukları, gizli gizli ibadet ettikleri günlere... Açıktan namaz dahi kılamıyorlardı. Namaza sesli çağrı yapmak mümkün müydü o günlerde? Şimdi ise herkes şükür namazı kılıyordu Kâbe'nin etrafında.

Rasûl de Safa tepesinde iki rekat namaz kılmıştı Kâbe'ye yönelip. Ardından dua ediyordu ellerini kaldırarak. Hamd ediyordu Allah'a verdiği bu büyük zafer nedeniyle.

Ensar ise tedirgin bir şekilde Rasûl'ü takip ediyordu. Kendi aralarında fısıldaşıyorlardı habire.

'Rasûl kendi memleketine geldi. Artık burası da İslam toprağı oldu. Medine'ye döner mi?' diyerek teoriler üretip duruyorlardı. Sahi, Rasûl kendini himaye eden, canlarını dahi ortaya koyan bu insanları terk eder miydi?

Nihayet canım Peygamber'im Safa tepesinden indi ve direkt ensarın yanına geldi. Herkesin birbirini dürterek onun geldiğini haber verdiğini fark etti. Birşeyler konuşulduğunu anlamıştı.

— Ne oldu? Ne konuşuyordunuz?

— Yok bir şey Allah'ın Rasûlü.

— Bana söyleyin. Ne oldu?

Ensar çekine çekine:

— Ey Allah'ın Peygamberi, artık Mekke İslam yurdu oldu. Sen de burada kalırsın diye üzülüyoruz.

— Allah korusun. Benim yaşayacağım yer sizin yaşadığınız yerdir. Benim öleceğim yer de sizin öleceğiniz yerdir.

Ensarın yüzü güldü. Çok mutlu oldular. Nebi'den ayrılmak istemiyorlardı. Onun varlığı dahi müminler için saadet sebebiydi. Bu cümleyi duyan ensar tekrar tekrar şükür secdesi yaptı.

Canım Peygamberime yakışan da bu idi. O vefanın canlı örneğiydi.

Kâbe artık müminlerindi. Oraya hiçbir müşrik giremeyecekti. Kâbe'nin bir anahtarı vardı. Yıllarca Osman bin Talha'nın ailesi bu anahtara sahipti. Ona sahip olmak demek Kâbe'ye hizmet etmek, hacılara su vermekti. Peygamber'in amcası Abbas bu anahtarı istedi. Kâbe'nin sorumluluğunu bize ver, dedi. Fakat Rasûl bunu kabul etmeyerek Osman bin Talha'yı çağırdı. Ona:

"Bu anahtarı al Osman. Ebediyyen sizindir. Bunu sizden ancak zalimler çekip alır. Ya Osman, Allah sizi Beytullah'a emin olarak seçti." diyerek anahtarı teslim etti.

Ertesi gün Peygamberimiz cemaat arasında ayağa kalkarak hutbe verdi. Allah'a hamd ederek şöyle konuştu:

"Ey insanlar! Şüphesiz Allah yeri ve gökleri yarattığı günde Mekke'yi haram belde kıldı. Mekke kıyamete kadar muhteremdir. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişiye burada kan dökmek veya ağaç kesmek helal değildir. Burada çarpışmak, bir günde, bir saat olarak ancak bana helal kılındı. Bugün Mekke'nin muhterem oluşu dünkü gibi iade edildi. Burada bulunan bulunmayana bildirsin. Mekke'nin dikeni koparılmaz. Avı kovalanmaz. Orada bulunan mal alınmaz, malın sahibini bulmak için ilan edilir. Otu koparılmaz. Izhır otu hariç."

Rasûl Mekke'de tam on dokuz gün kaldı. Bu süre zarfında Mekke civarındaki birçok kabile Müslüman oldu. İslam'a karşı ön yargılı olanlar da yok değildi. Onlar da Rasûl ve müminlerin güzel ahlakını görerek İslam dinine girdiler.

Canım Peygamberim bir kaç komutanı görevlendirerek Mekke etrafındaki putları yıktırdı. O putlar ki, insanlar onlara tapıyor ve Allah'a ortak koşuyorlardı. Oysa kendilerini parçalanmaktan dahi koruyamayan putlar, insanları nasıl koruyacaktı? Müşrikler yıllarca kendilerini kandırmışlardı...

Bu son gazve, insanları uyandırmış, insanlarla İslam arasında engel olan son perdeyi de kaldırmıştı. Bu zafer sayesinde Müslümanlar, Arap yarımadasında dinî liderliği ele geçirdikleri gibi, dünyevi olarak da büyük bir başarı elde etmiş oldular.

Depresyon

Dr. Seyfullah İSLAM
seyfullahislam@tevhiddergisi.net

Psikiyatrik rahatsızlıkların tanısı, klinikte yapılan birtakım testler ve karşılıklı soru-cevap diyaloglarından yola çıkarak konur. Mutsuz, üzgün, kaygılı veya negatif duygu durumlarının iki hafta kadar bir süre devam ediyor olması depresyonda olmaya ve antidepresan ilaç başlamaya yeterli(!) sayılıyor.

Hamd Allah'a, salât ve selam Rasûlü Muhammed'e olsun

Daha önceki yazımızda duygu ve hislerin beynin hormonları etkisinde olduklarını yazmıştık. Bu yazımızda; Tıp dünyasının psikolojik rahatsızlıkların en sık rastlananı olarak kabul ettikleri depresyonu ele alacağız. Depresyon, beynin birtakım kimyasal değişimleri sonucu bazı negatif duyguların insanda hâsıl olmasıdır. Depresyon sebebiyle en çok mutsuzluk, ümitsizlik, suçluluk, kendini değersiz görme, düşünce bozukluğu gibi duygular oluşurken; hâlsizlik, uyku-yeme bozukluğu, asabiyet, hiç bir şey yapmama isteği hatta intihar gibi durumlardan bir veya birkaçı aynı anda gözükebilir.

Depresyon döneminde en çok etkilenen beyin kimyası, *'mutluluk hormonu'* olarak da bildiğimiz serotonin hormonudur. Serotonin beyindeki sinirlerin birbirleriyle iletişim hâlinde olmasını sağlayan bir kimyasaldır. Bir sinir hücresinden aldığı elektrik sinyalini diğerine aktararak beynin aktif çalışmasında hayati rol oynar. Serotonin asıl beyinde salgılanır ve mide-bağırsak kanalında da bulunur. Beyindeki serotonin ruh hâlini, uykuyu, iştahı, öğrenmeyi, hafızayı, cinsel ve sosyal davranışları düzenlemeye yardım eder. Mide-bağırsaktaki serotonin ise sindirimi düzenleme ile görevlidir. Depresyon hâlinde insanların serotonin seviyeleri kanda düşük ölçülmüştür. Bu da depresyon tanısı almış insanlara tedavi için 'serotonine etki eden ilaçlar' başlanmasının sebebidir.

Serotoninin vücutta eksikliği şu nedenlerle oluşabilir.

1. Beyin hücrelerinde üretimin azalması
2. Reseptör bölgelerinin yetersiz olması
3. Serotonin yapımında kullanılan triptofan maddesindeki eksiklik

Bu üç kimyasal bozukluktan biri meydana geldiğinde depresyon ve diğer psikiyatrik rahatsızlıklar (obsesif kompulsif bozukluk, anksiyete bozukluğu, panik atak ve hatta aşırı asabiyet) ortaya çıkabilir. Serotonin eksikliğinin depresyonda önemli bir rol oynadığı genel olarak kabul edilse de yaşayan bir beyinde serotonin düzeyini ölçmek mümkün değildir. Bundan dolayı depresyon veya zihinsel bir bozukluğun beyindeki *'serotonin veya diğer kimyasalların'* eksikliğinden olduğunu kanıtlayan bir çalışma bulunmamaktadır. Serotonin seviyesi sadece kanda ölçülebilir ve depresyon hastalarının kandaki değerleri diğer insanlara göre daha az olduğu saptanmıştır.

Psikiyatrik rahatsızlıkların tanısı, klinikte yapılan birtakım testler ve karşılıklı soru-cevap diyaloglarından yola çıkarak konur. Mutsuz, üzgün, kaygılı veya negatif duygu durumlarının iki hafta kadar bir süre devam ediyor olması depresyonda olmaya ve antidepresan ilaç başlamaya yeterli(!) sayılıyor.

Aslında serotonin hormonunun kanda azalması birtakım duygusal süreçlerle beraber gelişen negatif duyguların sonucudur. Yani aslında serotonin azalması sebep değil bir sonuçtur. Örneğin, çok sevdiği birini kaybeden insan duygusal bir sürece girmiş olduğundan, bu süreç negatif duyguları da beraberinde getirir. Bu her kültür ve evrensel insani değerlerde olağan bir durumdur. Yani tamamen beynin algılama meselesidir. Antidepresan ilaçların anlamsız ve gereksiz olduğunu *'İmparatorun yeni ilaçları: Antidepresan efsanesini yıkmak'* isimli kitabıyla psikiyatri dünyasının tepkisini kendine çeken Prof. Dr. Kirsch yaptığı çalışmaları paylaştığı bir konuşmasında şöyle diyordu; *'Riski var getirisi yok. Plasebo (hastaya ilaç olduğu söylenen boş veya etkisiz ilaç) ve antidepresan kullanımını karşılaştırdığımızda klinik olarak ciddi bir farktan bahsetmek mümkün değil. Antidepresanlar çözüm sunmakta çok sıkıntılı olduğu gibi çok ciddi riskler de taşıyorlar. İlaçlar için ruhsat izni veren FDA'nın (Amerika Gıda ve İlaç Dairesi), en çok bilinen antidepresan üreten şirketlerin ilaçları onaylatmak için yürüttükleri deneylere dair verilerini görmeme izin vermesi için yasada yer alan Bilgi Edinme Hakkı'nı kullandım. Araştırmalarım sırasında bir şok daha yaşadım. İlaç ruhsat almadan önce yapılan denemelerin yarısından fazlası, çoğu ilaçlarla plasebolar arasında hiçbir fark olmadığını gösteriyordu. Ancak (ilaçların etkisizliğini gösteren) bu başarısız denemelerin büyük çoğunluğu yayımlanmıyordu. Ona rağmen bu ilaçlara ruhsat veriliyordu.'*

Hekimlerin nazarında genelde o kadar basit bir hâl olarak görülmekte ki; *'uyuyamıyorum', 'daralıyorum', 'canım sıkılıyor…'* gibi cümlelere direkt depresyon tanısı konup ilaç başlandığını gözlemlemekteyim. Hatta psikiyatri uzmanları ile kalmayıp, aile hekimleri, pratisyen hekim veya farklı uzman hekimler basit bir ağrı kesici ilaç başlar gibi antidepresan başlamakta ve hasta olmadığı hâlde insanlar ilaca mahkûm edilmekteler.

İnsanların yaşadıkları duygusal travmaları unutturmaya çalışmaktansa, olumlu telkinlerde bulunulması, hatta kendi kendine telkin etmesi ve durumunu kabullenmesi, normal görmesi sağlanırsa süreç o zaman sağlıklı atlatılır.

> Depresyon döneminde en çok etkilenen beyin kimyası, 'mutluluk hormonu' olarak da bildiğimiz serotonin hormonudur. Serotonin beyindeki sinirlerin birbirleriyle iletişim hâlinde olmasını sağlayan bir kimyasaldır. Bir sinir hücresinden aldığı elektrik sinyalini diğerine aktararak beynin aktif çalışmasında hayati rol oynar.

Ayeti kerimede Yakup aleyhisselam gibi:

"Sıkıntımı, keder ve hüznümü sadece Allah'a arz ediyorum." [1] diyerek, var olan üzüntüsünü ve kederini sadece Allah'a arz etmesi Müslümanın asıl yapması gerekendir.

Dualarımızın ve davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

1. 12/Yusuf, 86

Kalp Katılığının Zararları

Veysel TÜRK
veyselturk@tevhiddergisi.net

Kitap: Kalp Katılığının Zararları
Yazarı: İbni Receb el-Hanbeli
Yayınevi: Furkan Basım ve Yayınevi

Allah'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selam olsun.

Yeni bir sayı ile bizi kardeşlerimizle buluşturan Allah'a hamd olsun. Kardeşlerimize bu ay tavsiye edeceğimiz Kalp Hastalıkları ile ilgili bir kitap olacaktır. Kalp, dilden sonra bütün hayırların ve şerlerin kendisinde meydana geldiği bir organdır. Yaşadığımız coğrafyaki fısk, fücur, fesat, fitne, hurafe, bidat, küfür, şirk ortamından en çok etkilenen kalptir. Çünkü kalp hem iyiliğin hem de kötülüğün kendisinde toplandığı bir organdır. Allah Rasûlü *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadiste şöyle buyuruyor:

"Fitneler tıpkı hasır gibi insanların kalbine çizgi çizgi arz olunur. Hangi kalp bu fitneleri kabul etse onda siyah bir leke olur. Hangi kalp de onu reddederse onda beyaz bir nokta oluşur. Böylece iki ayrı kalp oluşur. Biri cilalı taş gibi bembeyazdır, dünya durdukça hiçbir fitne zarar vermez. Diğeri ise alaca siyahtır. Ters duran bardak gibidir. Ne iyiyi ne de kötüyü bilir. O sadece hevasına uygun olanı doğru olarak bilir." [1]

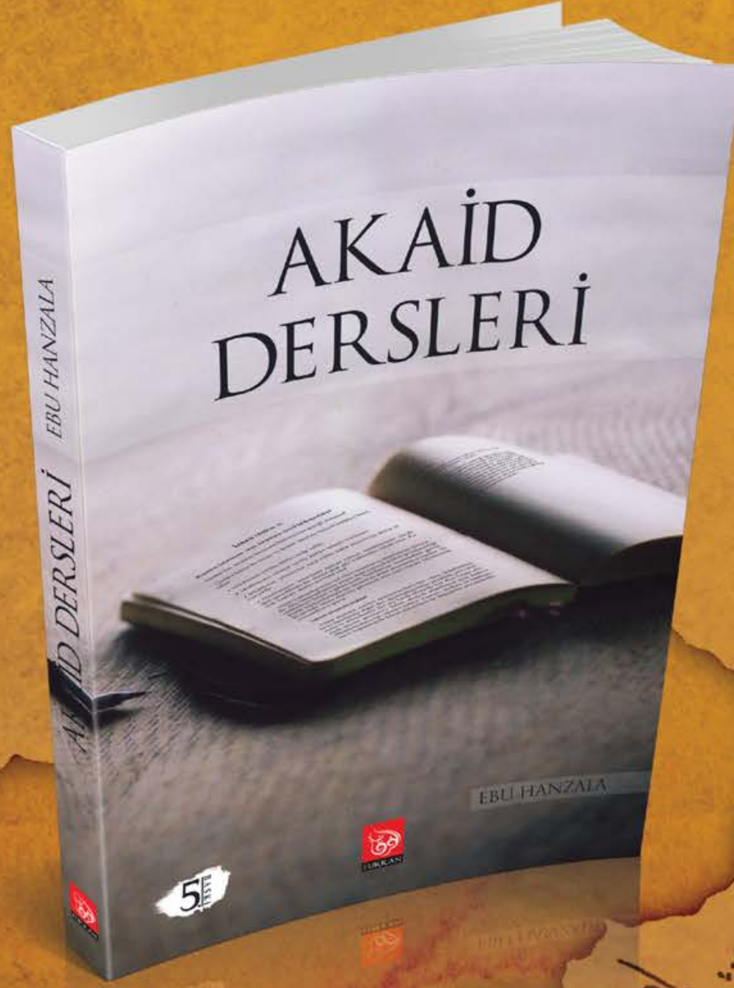
Yaşadığımız bu fitne çağında bu kötülükler acaba kalplerimize nasıl arz olunuyor ve kaç kişinin kalbi bu fitneleri reddediyor?

Kalbi nuru pak olan Allah Rasûlü dahi şu duayı çokça tekrar ederdi: *"Allah'ım kalbimi İslam/itaat üzere sabit kıl."* Çünkü kalpler sürekli aynı hal üzere kalır diye bir durum söz konusu değildir. Katılaşan bir kalp, kişinin gayret ve Allah'ın lütfu ile yumuşayacağı gibi, selim bir kalp de kulun gafleti nedeniyle hastalık kapabilir. Değişkenliği bu kadar müsait olan bu organın/kalbin sürekli gözlemlenmesi, korunması ve kendisini koruyacak gıdalarla desteklenmesi lazım. İşte bu ay siz kardeşlerimize tavsiye ettiğimiz eser, kalbî hastalıkların çeşitleri ve tedavi yolları nelerdir konuları üzerine hazırlanmış bir eserdir.

Eserimizi farklı kılan diğer bir yönü ise şudur: Bu eser Ebu Hanzala Hoca tarafından yapılan ve tevhiddersleri sitesinde de yayınlanan ve öğüt alacak olanlara yetecek kadar nasihat ve açıklama içermektedir. Dileyen kardeşler buradaki sesli sohbetlerden de istifade edebilir.

Duamızın sonu Allah'a hamd etmektir.

1. *Müslim*

AKAİD DERSLERİ
EBU HANZALA
AKAİD DERSLERİ
EBU HANZALA

“Tağuta Kulluk Etmekten Kaçınıp, Allah’a Yönelenlere Müjde Vardır. Kullarımı Müjdele!” (39/Zümer, 17)

ABONELİK: 0 545 762 15 15
info@tevhiddergisi.net • www.tevhiddergisi.net

